

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Diplomová práce

**Interkulturní specifika subjektivní pohody u studentů
VŠ**

Bc. Kateřina Sladká

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kateřina Sladká

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Interkulturní specifika subjektivní pohody u studentů VŠ

Název anglicky

Intercultural specifics of subjective well-being at university students

Cíle práce

Cílem práce je popis a analýza vztahu mezi úspěšností studia zahraničních studentů a jejich schopností adaptovat se na české prostředí. Práce by měla především zmapovat kvalitu jejich života s ohledem na interkulturní rozdíly, porovnat míru stresového zatížení ovlivněnou různými faktory a pokusit se navrhnout opatření vedoucí ke zlepšení jejich studijního úsilí a výkonů.

Metodika

Diplomová práce bude rozdělena do dvou stěžejních částí, teoretické a výzkumné.

Teoretická, literárně přehledová část práce bude vycházet ze studia literatury vztahující se k oblasti zkoumané problematiky, budou zde mj. analyzovány ekonomické faktory ovlivňující studium zahraničních studentů.

Ve výzkumné části diplomové práce budou formulovány hypotézy, dále bude probíhat šetření využívající metod kvantitativního výzkumu, sběr dat bude prováděn formou dotazníků, v nichž budou použity otázky uzavřeného a škálového typu. Po nashromáždění potřebných údajů, dojde k jejich hromadnému zpracování a vyhodnocení pomocí statistických metod. Výsledky budou dále interpretovány, vyvozeny závěry a příslušná doporučení.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

adaptace, interkulturní psychologie, kulturní šok, spokojenost, stres, subjektivní pohoda (well-being)

Doporučené zdroje informací

- BLATNÝ, Marek et al. Psychosociální souvislosti osobní pohody. Brno: Vydavatelství MSD, 2005. 109 s. ISBN 80-86633-35-7.
- DOSEDLOVÁ, Jaroslava et al. Předpoklady zdraví a životní spokojenosti. Brno: Vydavatelství MSD, 2008. 141 s. ISBN 978-80-7392-010-4.
- HAVLÍNOVÁ, Miluše et al. Program podpory zdraví ve škole. 2. vyd. Praha, Portál, 2006. 312 s. ISBN 80-7367-059-3.
- KOLMAN, Luděk et al. Motivace, produktivita a způsob života. Praha: Linde a.s., 2012. 191 s. ISBN 978-80-7201-892-5.
- LINDEY, Alex P., Stephen JOSEPH. Positive psychology in practice. New Persey: John Wiley and Sons, 2004. 792 s. ISBN 978-0-471-45906-4.
- SLEZÁČKOVÁ, Alena. Průvodce pozitivní psychologií: Nové přístupy, aktuální poznatky, praktické aplikace. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. 304 s. ISBN 9788024735078.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Hana Chýlová

Garantující pracoviště

Katedra psychologie

Elektronicky schváleno dne 20. 10. 2014

PhDr. Pavla Rymešová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 10. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Interkulturní specifika subjektivní pohody u studentů VŠ" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce, Mgr. Haně Chýlové za odborné vedení, cenné rady a věnovaný čas. Dále bych na tomto místě ráda poděkovala všem studentům, kteří se účastnili výzkumu a v neposlední řadě svému partnerovi a rodině za nekonečnou trpělivost a podporu.

Interkulturní specifika subjektivní pohody u studentů VŠ

Souhrn

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na téma, které se pro české vysoké školy stává v poslední době stále významnějším. Zabývá se problematikou zahraničních studentů a faktorů, které ovlivňují jejich pocit osobní pohody. Hlavním cílem práce je objasnit, zda se tato osobní pohoda nějakým způsobem liší v závislosti na národnostní příslušnosti jedince a kulturním zázemí, ze kterého pochází.

Teoretická část diplomové práce čerpá z dosavadních zjištění o zahraničních studentech, z poznatků o jejich motivaci ke studiu, o příčinách a vztazích jejich studijní spokojenosti a úspěšnosti a dalších důsledcích plynoucích ze souvislostí s jejich akademickými výsledky. Mapuje obecně situaci a podmínky studia zahraničních studentů v České republice a zabývá se specifickými faktory ovlivňujícími osobní pohodu těchto studentů, jako jsou sociální vztahy, náboženství, kultura, ekonomické podmínky.

Praktická část se analýzou specifických dat získaných v dotazníkovém šetření snaží rozkrýt souvislosti mezi vybranými proměnnými a osobní pohodou. Klíčovými proměnnými jsou v tomto případě míra adaptace, zdravotní stav, kvalita spánku, fyzická aktivita, sociální vztahy a akademický výkon.

Ve výzkumu byl použit kvalitativní přístup hodnocení získaných dat opírající se o rozbor korelací mezi jednotlivými proměnnými.

Výzkumný vzorek tvořili studenti Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a výsledky práce by měly sloužit k lepšímu pochopení problémů, se kterými se zahraniční studenti potýkají a umožnit tak zlepšení jejich studijních podmínek jako prevence jejich studijní neúspěšnosti.

Klíčová slova: zahraniční studenti, osobní pohoda, kultura, kulturní šok, adaptace, stres, studijní úspěšnost a spokojenost

Intercultural specific of subjective well-being at university students

Summary

This study is focused on the theme that recently becomes increasingly important for Czech universities. It deals with issues of foreign students and the factors that influence their sense of personal well-being. The main aim of the study is to clarify whether the personal well-being somehow differs depending on the individual's ethnicity and cultural background from which/she origins.

The theoretical part is based on existing findings about foreign students, the knowledge of their study motivation about the causes and relations of their academic satisfaction and success and other consequences arising from relations with their academic results. It maps the general situation and study conditions of foreign students in the Czech Republic and deals with the specific factors affecting the personal well-being of these students, such as social relations, religion, culture or economic conditions.

The practical part consists of an analysis of a specific data, which were collected within the survey and tries to uncover links between selected variables and personal well-being. The key variables in this case are adaptation, health, quality of sleep, physical activity, social relations and academic performance.

For the assessment of the obtained data the research used a qualitative approach based on an analysis of correlations between variables.

The research sample consisted of students of the Faculty of Medicine and Dentistry, Palacký University in Olomouc and results should be used to better understand the problems that foreign students face and allow to improve their study conditions in order to prevent their academic failure.

Keywords: foreign students, well-being, culture, cultural shock, adaptation, stress, academic satisfaction and success

Obsah

1 Úvod.....	14
2 Cíl práce a metodika	17
2.1 Cíl práce	17
2.2 Metodika	17
3 Teoretická východiska	19
3.1 Vymezení psychologicko-ekonomického rámce diplomové práce.....	19
3.2 Osobní pohoda ve smyslu subjektivní pohody (subjective well-being - SWB)22	
3.2.1 Složky osobní pohody.....	22
3.2.2 Determinanty osobní pohody.....	23
3.2.3 Psychologie práce	23
3.2.4 Interkulturní specifika ovlivňující vnímání osobní pohody.....	24
3.3 Kultura.....	25
3.3.1 Kulturní šok a jeho fáze	27
3.4 Zahraniční studenti v České republice a v zahraničí.....	30
3.4.1 Zahraniční studenti ve světě	30
3.4.2 Zahraniční studenti na českých vysokých školách	30
3.4.3 Programy, ve kterých cizinci v České republice studují.....	32
3.5 Přínosy plynoucí z přítomnosti zahraničních studentů	34
3.5.1 Přínosy z přítomnosti zahraničních studentů pro vysoké školy.....	34
3.5.2 Přínosy z přítomnosti zahraničních studentů pro stát	35
3.6 Důvody ovlivňující výběr hostitelské země a univerzity	37
3.6.1 Obecné důvody ovlivňující výběr zahraniční školy a cílové země	37
3.6.2 Důvody, proč si zahraniční studenti vybírají české vysoké školy	38
3.7 Faktory ovlivňující adaptaci, subjektivní pohodu a úspěšnost při studiu	40
3.7.1 Ekonomické tlaky	40
3.7.2 Motivace ke studiu v zahraničí	41
3.7.3 Náboženské aspekty.....	42
3.7.4 Kulturní odlišnosti ovlivňující studijní výkony	43
3.7.5 Mezilidské vztahy a sociální zázemí	46
3.8 Problémy, se kterými se zahraniční studenti potýkají.....	48
3.8.1 Příznaky osobní nepohody a nejčastější problémy zahraničních studentů48	
3.8.2 Možnosti řešení problémů zahraničních studentů	48
4 Vlastní práce	51
4.1 Vymezení cíle výzkumu.....	51
4.2 Formulace výzkumných otázek a hypotéz	53

4.3	Charakteristika respondentů.....	56
4.4	Metody a postupy výzkumu.....	60
5	Výsledky a diskuse	66
5.1	Jakým způsobem ovlivňují sociální vztahy a životní styl a zdravotní stav pocit subjektivní pohody jedince?.....	66
5.2	Ovlivňují faktory jako jazykové znalosti, míra adaptace a národnostní příslušnost pocit subjektivní pohody jedince?.....	73
5.3	Jaký je vztah mezi mírou adaptace, spokojeností, subjektivní pohodou studenta a jeho akademickým výkonem, úspěšností?	76
5.4	Výsledky vedlejších cílů výzkumu	80
5.4.1	Do které země směřují studenti po ukončení studia?	80
5.4.2	Museli studenti během studia změnit své studijní návyky?.....	81
5.4.3	Obdrželi studenti před nástupem ke studiu dostatek informací?	82
5.4.4	Jak jsou studenti spokojeni s kvalitou pedagogů?	83
5.4.5	Měli studenti možnost uspokojit v místě studia některé své potřeby?	85
5.4.6	Podněty pro konkrétní pomoc a zlepšení ze strany univerzity	85
5.5	Diskuze k validitě výsledků	87
5.6	Závěry šetření.....	88
5.7	Navrhovaná opatření	92
6	Závěr.....	94
7	Seznam použitých zdrojů	96
7.1	Tištěné zdroje	96
7.2	Jiné zdroje	98
8	Ediční poznámka.....	102
9	Přílohy	103

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Diagram předpokládané souvislosti mezi psychickou zátěží a akademickým výkonem.....	55
Obrázek 2 - Zobrazení zastoupení jednotlivých zemí na mapě světa.....	59

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Zastoupení studentů v jednotlivých ročnících studia	56
Tabulka 2 - Zastoupení příslušníků jednotlivých zemí.....	57
Tabulka 3 - Věkové rozložení výzkumného souboru	59
Tabulka 4 - Hodnocení akademického výkonu	63
Tabulka 5 - Informovanost o specifických oblastech života v České republice před nástupem ke studiu.....	82

Seznam grafů

Graf 1 - Počty studentů dle národnosti a pohlaví.....	58
Graf 2 - Zastoupení příslušníků jednotlivých zemí v rámci výzkumného souboru.....	58
Graf 3 - Zastoupení jednotlivých věkových kategorií v rámci výzkumného souboru.....	59
Graf 4 - Znázornění vztahu mezi mírou subjektivní pohody (vodorovná osa x, 1-4) kvalitou spánku (svislá osa y, 1-3) a posouzením zdraví (svislá osa y, 1-5)	66
Graf 5 - Národnostní rozdíly v posouzení subjektivní pohody (1-4), zdraví (1-5), kvality spánku (1-3)	67
Graf 6 - Subjektivní posouzení zdraví	67
Graf 7 - Subjektivní posouzení kvality spánku.....	68
Graf 8 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou a národnostní příslušností ve vztahu k pohlaví	68
Graf 9 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou a pravidelností fyzické aktivity.....	69
Graf 10 - Znázornění četnosti fyzické aktivity v délce trvání aspoň 20 minut.....	70
Graf 11 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3).....	71
Graf 12 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u evropských respondentů.....	71
Graf 13 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u respondentů z Blízkého východu	72
Graf 14 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u asijských respondentů	72
Graf 15 - Znázornění vztahu mezi znalostí jazyka (svislá osa y, 1-4) a mírou přizpůsobení/adaptace (vodorovná osa x).....	73
Graf 16 - Znázornění vztahu mezi mírou přizpůsobení/adaptace a národnostní příslušností	74
Graf 17 - Znázornění vztahu mezi mírou přizpůsobení/adaptace a subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4)	75
Graf 18 - Znázornění vztahu mezi délkou pobytu v hostitelské zemi a subjektivní pohodou (1-4)	76
Graf 19 - Znázornění vztahu mezi ročníkem studia a subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4)	76
Graf 20 - Znázornění vztahu mezi sebesouzením akademické úspěšnosti (osa y) a spokojeností s výsledky (osa x)	77
Graf 21 - Znázornění vztahu mezi sebesouzením akademické úspěšnosti (osa y, 0-4) a akademickým výkonem	78
Graf 22 - Znázornění vztahu mezi akademickým výkonem a subjektivní pohodou (1-4) ..	78
Graf 23 - Národnostní rozdíly ve vztahu mezi akademickým výkonem a subjektivní pohodou	79
Graf 24 - Cílová země studentů po ukončení studia	80
Graf 25 - Národnostní specifika volby cílové země po ukončení studia	80
Graf 26 - Znázornění tvrzení: „Způsoby učení, které mi dříve vyhovovaly mi stále vyhovují“	81
Graf 27 - Znázornění tvrzení: „Učitelé mají dostatek vědomostí i jazykových a komunikačních dovedností“	83
Graf 28 - Znázornění tvrzení: „Učitelé jsou na své hodiny dobře připraveni“	84

Graf 29 - Znárodnění spokojenosti studentů s dostupností specifických potravin a možností rozvíjet své koníčky	85
--	----

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník Subjective Well-Being among University Students and its Consequences

Příloha 2: Volné odpovědi na poslední otázku dotazníkového šetření
„Je nějaká konkrétní pomoc, kterou postrádáte, nebo si myslíte, že by měla univerzita nabídnout? Jak bychom Vám mohli pomoci zlepšit studijní prostředí a usnadnit překonání obtíží?“

1 Úvod

Česká republika se v současné době stává stále častěji cílem zahraničních studentů a tím se vysokoškolské prostředí stává více a více multikulturním. Motivací našich vysokých škol přijímat studenty ze zahraničí jsou často ekonomické faktory, proto jsou studenti z různých částí světa přijímáni stále ve větších počtech, aniž by se pak dále někdo hlouběji zabýval problémy, které souvisejí s adaptací těchto studentů na neznámé prostředí, jejich vzájemným soužitím při zachování zvyků a potřeb plynoucích z jiného kulturního prostředí a odtud plynoucími stresovými faktory, které úspěšnost jejich studia podmiňují. Přesto, i pokud sledujeme pouze ekonomické zájmy, mělo by být jedním z prvořadých úkolů pokusit se na základě pochopení adaptačních problémů zajistit optimální studijní prostředí jako hlavní předpoklad k udržení a úspěšného dokončení studia.

Zahraníční, především mimoevropští studenti, kteří často pocházejí z velmi odlišného zvyklostního prostředí, prožívají mnohdy po svém příjezdu kulturní šok. Nejsou schopni rychle se přizpůsobit odlišné kultuře České republiky a mají problémy i s (multikulturní) komunikací mezi sebou. Přichází do společnosti mnohokrát ne příliš přátelské vůči cizincům, chybí jim rodinné zázemí a k tomu se ještě musí vyrovnat s odlišným způsobem studia na vysoké škole. Z těchto problémů pak pramení další obtíže, například: vyhýbavé chování a izolace od svého okolí, pocity osamělosti, nespavost, nezdravý návyk na internet a televizi, které pak často vedou k nezvládnutí studia a vyloučení.

V České republice, podobně jako v jiných zemích střední a východní Evropy se tento neustále se zvyšující trend, přijímat zahraniční studenty, týká stále více i lékařských fakult, kde studium patří k nejobtížnějším. V současné době nabízí studium v anglickém jazyce 7 lékařských fakult v České republice, mezi které patří i Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (UP).

Na půdu této fakulty, především vzhledem ke znalosti prostředí, byl situován i výzkum k diplomové práci. Jeho výsledky by měly vést k pochopení a zobecnění metodologie, a následnému rozšíření na další fakulty v navazujících pracích. Výhodnost umístění

výzkumu na lékařskou fakultu spočívá i ve skutečnosti, že i když je studium medicíny a jiných zdravotnických věd velmi náročné, těší se lékařské fakulty v České republice mezi zahraničními studenty velké oblibě, a proto jsou schopny poskytnout dostatečný a různorodý vzorek studentů.

Například v akademickém roce 2015/2016 program Všeobecné lékařství UP, studovaný v anglickém jazyce, čítá již 342 studentů z 24 zemí světa, z nichž 40% připadá na studenty z Velké Británie, 21% na studenty z Malajsie, následovanými 9% studentů z Izraele a 7 % studentů z Tchaj-wanu. Další národnosti, jako jsou např. Japonsko, Kypr, Portugalsko jsou zastoupeny méně než 3% studentů. Anglický studijní program Všeobecné lékařství je na Lékařské fakultě UP nabízen již od roku 1993 a vyšlo z něj dosud okolo dvou set absolventů ze zhruba 15 zemí světa.

Téma subjektivní pohody u studentů a její interkulturní specifika mě zaujalo již před několika lety v době, kdy jsem se zahraničními studenty začala pracovat na studijním oddělení Lékařské fakulty UP. Každodenně jsem se setkávala s problémy náročné adaptace těchto studentů na nové prostředí a byla jsem nucena řešit následky s tím související. Mým téměř každodenním úkolem tak bylo kromě péče o studijní agendu našich studentů i vyhledávání vhodných lékařů a pátrání po alternativních způsobech pomoci těm, kteří přicházeli s problémy. Jelikož v oblasti asistence studentům v adaptaci chybí jasně nastavené procesy, studenti nevěděli na koho se obrátit a přicházeli se svými problémy na studijní oddělení. Takováto situace však rozhodně není vhodná nejen proto, že referentky nemají při množství pracovní agendy a vysokých počtech studentů čas věnovat se důkladně všem, ale hlavně tyto pracovnice nemají potřebnou kvalifikaci k řešení rozličných zdravotních problémů a studentům nemusí být vždy příjemné se s některými potížemi svěřovat. Tato situace tak často vede až k tomu, že si studenti nechají své problémy pro sebe a z v počátku lehkých obtíží se vyvinou vážnější fyzické nebo psychické problémy, které v konečném důsledku způsobí neschopnost zvládat své studijní povinnosti a z toho plynoucí ať dobrovolné nebo nucené ukončení studia.

Určitá snaha poskytnout studentům podporu samozřejmě existuje i na zmiňované Lékařské fakultě Univerzity Palackého. Kromě toho, že disponuje seznamem jazykově vybavených

smluvních lékařů, kteří jsou připraveni zahraničním studentům pomoci, využívá rovněž systému tutorů. Ti mají být studentům nablízku v případě potřeby řešení studijních i nestudijních problémů. I když však tito tutoři, převážně díky své obětavosti a sociálnímu citění, dělají maximum, s narůstajícím počtem studentů přibývá i těch, kteří vyžadují pomoc, a počet tří osob určených k řešení veškerých problémů není dostatečný. Tyto osoby ve chvíli, kdy na každou z nich připadá okolo stovky studentů, nejsou a ani nemůžou být schopny uspokojit veškerou potřebu.

Cílem této práce zmapovat stresory, míru stresového zatížení a nejvíce ohrožené skupiny zahraničních studentů na Lékařské fakultě UP a navrhnout taková opatření, která by pomohla tomuto nadměrnému zatížení studentů předcházet nebo je alespoň minimalizovat.

Řešení situace se nabízí nejen ve zvýšení počtu tutorů a zajištění opravdu kvalifikovaných a dostatečně jazykově vybavených lékařů, kteří mají zkušenosti s interkulturním prostředím a jeho specifiky, ale také například ve vytvoření podpůrných skupin. V takovýchto skupinách by studenti měli možnost nejen navázat tolik potřebně mezilidské vztahy, naučit se mezi sebou komunikovat, ale měli by také možnost svěřit se.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce bude nalezení souvislostí mezi úspěšností studia zahraničních studentů a jejich schopností adaptovat se na české prostředí. Práce by měla především zmapovat kvalitu jejich osobního života s ohledem na interkulturní rozdíly, porovnat míru jejich stresového zatížení ovlivněnou různými faktory a pokusit se navrhnout opatření vedoucí ke zlepšení jejich studijního úsilí.

Cílem práce, v teoretické části, bude blíže se seznámit s kulturní, sociální a ekonomickou situací zahraničních studentů v České republice, nastínit základní pojmy a vybudovat teoretický rámec práce. Dále také obecně charakterizovat pojmy jako osobní pohoda, kultura, kulturní šok, ale především se věnovat faktorům ovlivňujícím studium zahraničních studentů nejen v České republice, ale obecně kdekoliv v zahraničí. Zaměřit se především na motivy studentů ovlivňující výběr hostitelské země, ale také činitele mající dopad na psychickou pohodu a úspěšnost při studiu. Nelze opomenout ani ekonomickou stránku problematiky, kterou je finanční náročnost studia v zahraničí, ale zejména také přínosy plynoucí z přítomnosti zahraničních studentů pro hostitelskou zemi i těmi faktory bude nutné se zabývat a v neposlední řadě pak nastínit možná řešení, pokud existují.

Cílem výzkumné části diplomové práce bude zmapovat pocity a problémy studentů a závislost těchto okolností na úspěšnosti při studiu. Dále pak vypracovat výslednou analýzu vycházející z pozorovacích studií a grafických znázornění sebraných výsledků a na základě zjištěných poznatků šetření definovat vlastní návrh řešení.

2.2 Metodika

Diplomová práce bude rozdělena do dvou stěžejních částí, teoretické a výzkumné.

Teoretická, literárně přehledová část práce bude vycházet především ze studia literatury vztahující se k oblasti zkoumané problematiky a bude rozdělena na dvě hlavní části. První

část má za úkol vymezi základní pojmy z oblasti psychologie, druhá pak věnovat se rozličným faktorům ovlivňujícím studium zahraničních studentů a zmapovat tuto problematiku. Jedná se zejména o rozličné aspekty ovlivňující celkovou adaptaci studentů, jako jsou kulturní zázemí, ze kterého vycházejí, náboženské aspekty, ekonomické a sociální vztahy a konkrétní problémy, se kterými se tito studenti potýkají.

Výzkumná část bude zaměřena na rozbor dat získaných prostřednictvím dotazníkového šetření, které proběhne na půdě Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Šetření bude prováděno formou dotazníků, v nichž budou použity otázky uzavřeného i škálového typu. Dotazníky budou umístěny na webových stránkách a žádost o jejich vyplnění šířena prostřednictvím sociálních médií. K analýze dat budou použity metody kvalitativního výzkumu. Dojde ke zpracování a vyhodnocení získaných údajů a následnému grafickému znázornění a popsání výsledků šetření.

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení psychologicko-ekonomického rámce diplomové práce

Dnešní doba, charakteristická mimořádnou lidskou mobilitou, nás nutí zamýšlet se jak nad negativními, tak i pozitivními dopady migrace. I když lidská mobilita v současné občanské společnosti vyvolává spíše negativní asociace, je důležité vnímat i její přínosy zvláště pro ekonomiku státu. Především mobilita studentů sebou nese řadu pozitivních vlivů a šancí k vývoji jak pro hostitelskou zemi, tak pro zemi, ze které studenti pochází. Jak už bylo výše zmíněno, významné přínosy obou zemí představují především ekonomické faktory migrace, ale neopomenutelnou součástí jsou rovněž přínosy ve společensko-kulturní rovině. Multikulturní prostředí našich škol umožňuje výměnu zkušeností, srovnávání osobních hodnot, vede studenty k toleranci a vzájemnému respektu. V současnosti, kdy jsme v médiích denně konfrontováni s negativním obrazem dopadů migrace a jejími riziky, je velmi důležitá osobní zkušenost, která nám pomůže vytvořit si objektivní názor na tuto problematiku. Z tohoto pohledu se zdá společensko-kulturní přínos migrace v této chvíli o mnoho významnější než výhody ekonomické.

Co se ekonomických kladů týče, nelze opomenout fakt, že i když převážná část cizinců v České republice studujících stále ještě navštěvuje české studijní programy, které jsou, na rozdíl od cizojazyčných studijních programů, vzhledem ke skutečnosti, že studují v českém jazyce, pro ně bezplatné, studenti u nás využívají řadu služeb souvisejících s jejich životními náklady na pobyt v České republice. Za tyto služby utrácejí své peníze a tím podporují ekonomiku našeho státu. Existují však i nepřímé ekonomické výhody plynoucí ze studia zahraničních studentů u nás. Je nutné zmínit, že nemalá část zahraničních absolventů se rozhodne zůstat v zemi, kde absolvovala své vysokoškolské studium, čímž Česká republika získává nové kvalifikované pracovní síly, aniž by nesla náklady na jejich primární či sekundární vzdělávání. V dnešní době tak tito cizinci v neposlední řadě například pomáhají vyrovnávat negativní demografické trendy našeho státu a jejich dopady.

Zvážíme-li výše zmiňované ekonomické přínosy, je pro náš stát dobrou zprávou, že se moderní, prakticky orientované vzdělávání v České republice, které je automaticky uznáváno v rámci Evropské unie, stává pro cizince více a více atraktivním. Přispívá k tomu i fakt, že se české školství snaží proces internacionalizace vysokých škol podporovat i na úrovni státu. V roce 1999 podepsala Česká republika Boloňskou deklaraci, čímž se zavázala přizpůsobit se evropskému rámci třístupňového vysokoškolského vzdělávání. Běžným standardem je vydávání dodatku k diplomu jak v českém, tak i v anglickém jazyce a studium v rámci evropského kreditového systému ECTS.

Podíváme-li se pak na vysokoškolské vzdělávání v širším evropském politicko-ekonomickém kontextu, kdy se poplatky za studium v řadě evropských zemí stále zvyšují, není divu, že zájem o studium na českých vysokých školách stále stoupá i mezi zahraničními středoškoláky.

A tak vysoké školy, motivované pozitivními ekonomickými dopady, které plynou z přítomnosti cizinců v řadách studentů jak pro samotné univerzity, tak pro stát, přijímají do svých studijních programů cizince z rozličných koutů světa stále ve větších počtech, aniž by se pak dále někdo hlouběji zabýval problémy, které souvisejí s adaptací těchto studentů na neznámé prostředí, jejich vzájemným soužitím při zachování zvyků a potřeb plynoucích z jiného kulturního prostředí a odtud plynoucími stresovými faktory, které úspěšnost jejich studia podmiňují. Přesto, i pokud sledujeme ekonomické zájmy, mělo by být jedním z prvořadých úkolů pokusit se na základě pochopení adaptačních problémů zajistit optimální studijní prostředí jako hlavní předpoklad k udržení těchto cizinců na studiu v České republice a pomoci jim tak k úspěšnému dokončení studia.

Zahraniční, především mimoevropští studenti, kteří často pocházejí z velmi odlišného zvyklostního prostředí, prožívají mnohdy po svém příjezdu kulturní šok. Nejsou schopni rychle se přizpůsobit odlišné kultuře České republiky a mají problémy i s (multikulturní) komunikací mezi sebou. Přichází do společnosti mnohokrát ne příliš přátelské vůči cizincům, chybí jim rodinné zázemí a k tomu se ještě musí vyrovnat s odlišným způsobem studia na vysoké škole. Z těchto problémů pak pramení další obtíže, například: vyhybavé

chování a izolace od svého okolí, pocity osamělosti, nespavost, nezdravý návyk na internet a televizi, které pak často vedou k nezvládnutí studia a vyloučení.

V České republice, podobně jako v jiných zemích střední a východní Evropy se tento neustále se zvyšující trend, přijímat zahraniční studenty, týká stále více i lékařských fakult, kde studium patří k nejobtížnějším. V současné době nabízí studium v anglickém jazyce 7 lékařských fakult v České republice, mezi které patří i Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci (UP).

Na půdu této fakulty, především vzhledem ke znalosti prostředí, byl situován i výzkum k diplomové práci. Jeho výsledky by měly vést k pochopení a zobecnění metodologie, a následnému rozšíření na další fakulty v navazujících pracích. Výhodnost umístění výzkumu na lékařskou fakultu spočívá i ve skutečnosti, že i když je studium medicíny a jiných zdravotnických věd velmi náročné, těší se lékařské fakulty v České republice mezi zahraničními studenty velké oblibě, a proto jsou schopny poskytnout dostatečný a různorodý vzorek studentů.

Například v akademickém roce 2015/2016 program Všeobecné lékařství UP, studovaný v anglickém jazyce, čítá již 342 studentů. Největší zastoupení mají studenti z evropských zemí 53,8% a z Asie 44,7%. Studenti z dalších světových regionů se objevují pouze ojediněle a to ve složení 0,9% studentů ze Severní Ameriky a 0,6% afrických studentů. Z konkrétních zemí připadá nejvíce studentů na Velkou Británii 40,9%, 21,3% na studenty z Malajsie a následuje 9,3% studentů z Izraele a 7,9% studentů z Tchaj-wanu. Další národnosti, jako jsou např. Japonsko, Polsko, Portugalsko jsou zastoupeny méně než 5% studentů. Anglický studijní program Všeobecné lékařství je na Lékařské fakultě UP nabízen již od roku 1993 a vyšlo z něj dosud okolo dvou set absolventů ze zhruba 15 zemí světa.

3.2 Osobní pohoda ve smyslu subjektivní pohody (subjective well-being - SWB)

Pojem osobní pohoda neboli subjective well-being (SWB) se do popředí zájmu významnější měrou dostává až v průběhu posledních třiceti let a zasahuje nejen do oblasti psychologie, ale do řady dalších oborů. Můžeme se s ním setkat například i v sociologii, filozofii, pedagogice či medicíně a v neposlední řadě stále častěji také v ekonomických studiích, kde se stává jedním z ukazatelů majících vliv na hospodaření země.

O důležitosti tohoto pojmu vypovídá i skutečnost, že se již v roce 1948 stal součástí definice zdraví Světové zdravotnické organizace (WHO), která říká: „*Zdraví je stav kompletní fyzické, duševní a společenské pohody, nejedná se pouze o nepřítomnost nemoci či tělesné vady*“ (World Health Organisation, 2006, s. 1).

Osobní pohodu můžeme definovat jako „*dlouhodobý či přetrvávající emoční stav, ve kterém je reflektována celková spokojenost člověka s vlastním životem*“ (Blatný et al, 2010, s. 198).

Diener, Lucas a Oishi (2002) definují osobní pohodu jako realistické hodnocení vlastního života, které obsahuje jak emocionální reakce na různé události, tak pravdivé posouzení životní spokojenosti a pocitu naplnění, což znamená, že pojetí pojmu osobní pohody je velmi komplexní a zahrnuje nejen prožívání pozitivních emocí, ale také nízkou míru pocitů negativních a vysokou úroveň životní spokojenosti.

3.2.1 Složky osobní pohody

I když se názory na složky osobní pohody mezi psychology značně liší, většina autorů se shoduje na jejím rozdělení na dvě složky, emoční a kognitivní, kdy emoční složka reprezentuje lidské pocity a emoce, zatímco kognitivní složku tvoří hodnocení životní spokojenosti (Schimmack, Radhakrishnan, Oishi, Dzokoto, Ahadi, 2002).

Oproti tomuto rozdělení se staví někteří další autoři, kteří považují koncept složek osobní pohody za širokou kategorii. Pro příklad můžeme jmenovat Dienera a jeho spolupracovníky, podle kterých obsahuje osobní pohoda jednak emocionální odpovědi,

uspokojení, ale také souhrnné posouzení životní spokojenosti (Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., Smith, 1999).

Další psycholožky, Ryffová a Keyesová, uvadějí složek ještě daleko více, a to: sebezpřijetí, pozitivní vztahy s druhými, autonomie, zvládání životního prostředí, smysl života a osobní rozvoj (Ryff, Keyes, 1995 cit. dle Kebza, Šolcová, 2005).

3.2.2 Determinanty osobní pohody

Základní faktory ovlivňující pocit osobní pohody obecně souvisí se zdravím člověka a jeho subjektivním vnímáním osobní spokojenosti a socio-ekonomického statutu. Mezi základní determinanty osobní pohody tak můžeme řadit osobnost člověka, zdraví, fyzickou aktivitu, sociální vztahy a oporu, kulturu, ekonomické faktory, nebo demografické faktory, do kterých patří věk a pohlaví člověka.

Jelikož je osobnost člověka chápána jako pro něj typické vzorce chování a myšlení, je pochopitelné, že má také značný vliv na subjektivní vnímání osobní pohody. Osobnost člověka ovlivňuje jeho temperament a to, jakým způsobem reaguje na vnější i vnitřní okolnosti. Jinak bude události kolem sebe vnímat člověk introvertní, který je více uzavřený a zaměřený do svého nitra a jinak člověk extrovertní, který bývá typický svou bezstarostností a pohotovostí, což mu umožňuje pružněji reagovat na měnící se podmínky.

Pokud jde o sociální vztahy a oporu, jejich význam pro osobní pohodu člověka je nesporný, podobně jako třeba dobrý zdravotní stav nebo materiální zabezpečení. Je logické, že existuje přímá spojitost mezi životní spokojeností člověka, jeho zdravím, dobrými mezilidskými vztahy a zajištěním životních potřeb.

3.2.3 Psychologie práce

Pojem psychologie práce souvisí se zájmem o motivaci a rozvoj člověka v pracovním prostředí neboli obecně s pracovní spokojeností. Jelikož se diplomová práce zabývá vysokoškolskými studenty, kde prostředí školy a studium v určitém slova smyslu supluje pracovní prostředí, je nutné se alespoň okrajově věnovat i vysvětlení tohoto pojmu. Psychologie práce se obecně zabývá vlivem sociálně-psychologických stránek práce na pracovní výkon jedince.

„Psychologie práce se zabývá interakcí mezi jedincem a jeho prací a vztahy mezi lidmi v pracovním prostředí.“ (Arnold, 2007, s. 45)

Účelem psychologie práce je zlepšit pracovní výkon člověka, adaptovat jej na pracovní prostředí a zajistit jeho spokojenost.

Práce, kterou člověk vykonává, ať už jde o zaměstnání či studium, nejen že ovlivňuje celkový duševní a fyzický stav jedince a jeho osobnost, ale také zároveň stav člověka je ovlivňován jeho pracovní činností.

Prací či studiem tráví člověk mnoho hodin denně, jde o důležitou součást jeho života a je tedy samozřejmé, že to, do jaké míry tato činnost jedince naplňuje nebo naopak neuspokojuje, ovlivňuje jeho celkový stav. Práce a studium a spokojenost s tímto konáním je tedy jedním z determinantů osobní pohody.

3.2.4 Interkulturní specifika ovlivňující vnímání osobní pohody

Bylo zjištěno, že pocit osobní pohody a vnímání štěstí se liší v závislosti na příslušnosti k určité kulturní skupině. Logicky to vyplývá z faktu, že různé kultury mívají různé hodnotové žebříčky a tudíž vnímání osobní spokojenosti se nutně musí lišit v závislosti na tom, čemu kdo přisuzuje větší hodnotu. Faktory, které tak ovlivňují, vnímání osobního štěstí mají odlišnou váhu, pokud patříme k zástupcům kolektivistické nebo naopak individualistické kultury. Týká se to například významu, jaký rozdílné národy přisuzují materiálnímu bohatství nebo třeba manželství. U kolektivistických národů je pak vnímání osobní pohody více spojeno s tím, jestli je způsob života jedince v souladu s běžnými přáními a očekáváními společnosti a ne se skutečností, jestli nám takovýto život vyhovuje a cítíme se uspokojení (Diener, Lucas, Oishi, 2002).

3.3 Kultura

Jelikož kultura provází jedince celý jeho život, je výsledkem lidské činnosti a tudíž jakousi identitou člověka, je v úvodních kapitolách teoretické části práce nejdříve potřeba vysvětlit pojem kultura, kulturní šok, jeho stádia a časový průběh.

Člověk je po celý svůj život příslušníkem různých skupin, pro něž jsou charakteristické rozdílné vzorce chování. Základním znakem těchto vzorců chování je, že jsou naučené, nikoliv zděděné. Patří mezi ně zvyky, názory, morálka... Získáváme je od svých rodičů, přátel, učitelů, spolužáků, přejímáme je od svého okolí. To, že jsme příslušníkem určité skupiny a sdílíme její kulturní vzorce, nám umožňuje spolu vzájemně komunikovat a obdobně rozumět významům, které přikládáme určitému způsobu jednání. Kultura nám pomáhá identifikovat se s touto skupinou a vytváří v nás pocit sounáležitosti s ní, ovlivňuje naše chování a motivy, které nás k určitému jednání vedou, aniž bychom si toho byli vědomi.

„Kultura všech lidí je produktem historie a je vystavěna v průběhu času a to z velké části prostřednictvím procesů, které jsou, pokud jde o jednotlivce, mimo jeho vědomí. Prostřednictvím kultury se mladí lidé učí přizpůsobit se fyzickému prostředí a lidem, se kterými se stýkají. A jak víme, děti a dospívající mají v tomto procesu učení a přizpůsobování se často obtíže. Jakmile si ji však osvojí, stává se pro ně kultura způsobem života, jistotou, důvěrně známým, z velké části automatickým způsobem, jak získat ze svého okolí to, co chceme, a jako taková se pro kultura nás stává hodnotnou. Pro lidi je přirozené vnímat svou vlastní kulturu jako tu nejlepší a také jedinou, podle které by se měli řídit.“ (Oberg, 2006, s. 144)

Jelikož jsme příslušníky více sociálních skupin, rozlišuje se několik úrovní kultury. Patří mezi ně například úroveň rodu (pohlaví), generace, ale společně s úrovní jazykové nebo náboženské příslušnosti hlavně také národní úroveň (Hofstede a Hofstede, 2007).

Rozdíly mezi jednotlivými národními kulturami, jejich hodnotami a normami chování mohou být opravdu značně veliké. Nezvykle velké odlišnosti mezi jednotlivými kulturami

mohou být i v tak základních věcech, jako je vnímání pojmu levý a pravý (Launikari a Puukari, 2009).

Kultura není vázána geograficky. Neseme si ji sebou. Pohybujeme se v globálním světě a naše prostředí se stává stále více multikulturním. Pokud se například přestěhujeme, ponecháváme si své vzorce chování, ale zároveň se setkáváme se s příslušníky jiných kulturních skupin a jsme nuceni vyrovnávat se s jejich odlišnostmi a přijímat některé způsoby jejich jednání za své, čímž obohacujeme svoji kulturu. Toto je jedním ze základních prvků kultury, její dynamičnost, to, že se neustále vyvíjí a přizpůsobuje. Lidé však přirozeně prožívají strach z neznámého. Setkání s rozdílnou kulturou může v počáteční fázi vést k uzavření se do sebe. Pokud vyrůstáme ve více méně monokulturním prostředí, může v nás střet s jinými vzorci chování vyvolat zmatek, obzvlášť pokud jsme v takovémto střetu osamoceni. Nechápeme některé reakce druhých a naše chování vůči nim může být rovněž mylně interpretováno. Tím, že nesdílíme podobné zkušenosti a zážitky jako druzí, předpokládané vzájemné reakce neplatí, což může vyvolat potíže s komunikací. Neschopnost adaptability na nové prostředí tak může vést k celé řadě dalších negativních jevů, jako jsou nespavost, poruchy soustředění a socializace, rezignace, deprese a u studentů s tím spojené potíže se studiem. Důsledkem toho pak bývají například tendence k izolování se od okolí, čímž se se většinou průvodní negativní jevy ještě více prohlubují.

Zvládání kulturních odlišností je tak určujícím faktorem ovlivňujícím náš úspěch v novém prostředí. Je potřeba naučit se kulturní odlišnosti chápat a využívat je v procesu komunikace (Launikari a Puukari, 2009).

„Soužití různých kultur v určitém geografickém celku je dlouhodobým historickým problémem. Dnes jsou tyto skutečnosti daleko zřetelněji vnímány, neboť se již otevřeně hovoří o nutnosti vzájemné tolerance v kulturně diversifikovaných společnostech. Uvolnění hranic vede k prolínání kultur, kdy dominantní hostitelská země nemusí být ani přátelská, ani nepřátelská vůči všem novým přistěhovalcům. Důležitou úlohu zde hrají například očekávání, jak moc je přicházející kultura odlišná od původní obavy z toho, co nová kultura přinese, strach z artefaktů (např. Jiné oblečení některých islámských žen) apod.“
(Hubinková et al, 2008, s. 59)

Skutečnost, z jaké kultury pocházíme, hraje důležitou roli i v procesu studia. Vzorce chování, které jsou v nás zakódované, totiž ovlivňují mimo jiné i náš přístup ke studiu, chování ve škole a vztah k učiteli. Způsob výuky v jednotlivých zemích souvisí kulturní aspekty, kterými jsou například vztah k autoritám, orientace na úspěch nebo uspořádání kolektivu (Hofstede a Hofstede, 2007). Pokud se ocitneme v prostředí, pro které jsou typické normy odlišné od těch našich, mohou hrát tyto okolnosti důležitou roli pro náš úspěch či neúspěch při studiu.

3.3.1 Kulturní šok a jeho fáze

Studenti přicházející do nového prostředí velmi často zažívají určitou formu kulturního šoku. Hodnoty, které si osvojili v průběhu předešlého života, jsou pro ně přirozenými a podmiňují jejich další vědomé reakce a chování v každodenním životě, jako jsou rozličné zvyky a rituály, normy společenského a zdvořilostního chování, význam, který přiřkládáme gestům a řeči těla.

Pro cizince je možné se těmito rozdílným způsobům chování naučit, ale je obtížně pochopit jejich podvědomý základ, který byl v dané společnosti budován po generace, a nositelé dané kultury se jej učí od dětství. Zahraniční student se tak může cítit nesvůj a ztracen, je nucen se učit se přisuzovat nový význam a interpretaci známým způsobům chování a komunikace (Hofstede a Hofstede, 2007).

Pojem kulturní šok se v odborné literatuře objevuje od 50. let 20. století, kdy byl poprvé použit kanadským antropologem Kalervo Obergem. Jedná se o proces trvající delší časové období, jehož délka závisí na osobnosti jednotlivce a jeho schopnostech přizpůsobit se změnám. Kulturní šok vyvstává z úzkosti, která vyplývá ze ztráty nám známých znaků a symbolů v rámci společenského styku (Oberg, 2006). Je chápán jako soubor procesů, které provázejí přizpůsobení se novému prostředí a jsou doprovázeny řadou fyzických i psychických projevů, jako jsou deprese; frustrace; nespavost; dezorientace; poruchy mezilidské komunikace a vztahů; nezdravé návyky ve vztahu k televizi, internetu nebo přijímání potravy; nadměrné stranění se kolektivu a uzavírání se do sebe a další. To, že postup kulturního šoku je ovlivněn osobností jedince znamená, že se způsob i časový

průběh jeho prožívání ve velké míře liší a rovněž s tím související pocity a stavy, které jej doprovází, jsou značně individuální.

„Jedinci se velmi liší v tom, do jaké míry je kulturní šok ovlivňuje. I když to není běžné, existují takoví jedinci, kteří v zahraničí žít nemůžou. Ti, kteří viděli lidi procházet kulturním šokem až k uspokojivému přizpůsobení, mohou rozlišit kroky v tomto procesu.“
(Oberg, 2006, s. 143)

Podle Oberga (2006) lze rozlišit čtyři základní obecné fáze kulturního šoku, které je možné aplikovat na různé skupiny lidí.

První fází jsou tzv. líbánky, které mohou být charakterizovány nadšením ze všeho nového. Studenti bývají unešení z nového prostředí a představy svého budoucího života v nové zemi. Jsou fascinováni novou kulturou a prostředím, nadšení, že jsou často poprvé mimo domov, dosah a dohled rodičů.

Tato počáteční fáze, může trvat několik dnů, týdnů, až půl roku (Oberg, 2006). Stádium, které ji vystřídá, pokud člověk zůstává v cizím prostředí a musí se přizpůsobit běžnému životu, by se dalo nazvat právě stádiem kulturního šoku. Pro toto období je typické nepřátelství vůči jiné kultuře. Přehnaná a většinou neobjektivní kritičnost, odmítání se přizpůsobit.

Třetí fází je stádium, které by se dalo nazvat počátek uzdravování se. Cizinec již získal nějaké znalosti o odlišné kultuře a pomalu se v ní začíná orientovat. Začíná se přizpůsobovat životu v novém prostředí.

Poslední fází je dle Oberga (2006) stádium přizpůsobení. Člověk se sžije s odlišnými životními podmínkami a naučí se v nich nejen orientovat a akceptovat je, ale rovněž přijme některé z kulturních odlišností za své a naučí se je mít často dokonce rád. Plně se přizpůsobí životu v cizině, a i když občas nechápe některé souvislosti je schopen běžného každodenního života.

Zabýváme-li se však problematikou kulturního šoku u studentů, lze Obergovo rozlišení ještě částečně pozměnit a uzpůsobit potřebám naší cílové skupiny, kterou jsou zahraniční studenti.

Použijeme-li například pojetí jednotlivých stádií kulturního šoku tak, jak je popsala Mary Ann Santoro Bellini (2005), klinická psycholožka působící ve Florencii a specializující se na poradenství v oblasti sžívání se s novou kulturou, liší se od Obergovy teorie ve způsobu prožívání jednotlivých fází.

Bellini s Obergem souhlasí v počtu fází kulturního šoku, ale odlišuje se v jejich pojetí. Na první dva stavy, které Bellini (2005) nazývá stádii líbánek a odmítnutí a kde neexistují větší rozdíly oproti Obergovu pojetí, navazuje fáze třetí, kterou pojmenovává stádiem regrese a izolace. Je pro ni charakteristický jakýsi ústup, uzavírání se do sebe. Student si idealizuje domácí prostředí, což nejednou doprovází pocity smutku, stesku po domově, frustrace a apatie. Tyto základní emoce pak mohou být provázány dalšími průvodními jevy, jako jsou rozličné fyziologické a psychologické poruchy (Bellini, 2005).

Dá se předpokládat, že rychlost a míra schopnosti přizpůsobit se novému prostředí je důležitým faktorem ovlivňujícím i úspěch při studiu.

Podobné stavy, jako při relokaci do jiné země pak mohou studenti zažívat i při návratu do svého domova. Obzvláště, pokud v cizině stráví delší časové období a doma mezitím přijdou nejen o část sociálních vazeb, ale také jim chybí některé znalosti současného stavu, jelikož nebyli součástí veškerých událostí, které se mezitím v rodné zemi odehrály.

3.4 Zahraňní studenti v Āeské republice a v zahraničí

3.4.1 Zahraňní studenti ve svĕtĕ

Studium v zahraničí má v dnešním globálním svĕtĕ řadu výhod. Studenti již během studia pŕivynou specifikům interkulturního prostředí a staví si tak dobré základy pro budoucí profesní uplatnění.

Podle zprávy Education at a Glance 2013 (OECD, 2013), kterou vydala Organizace pro ekonomickou spolupŕáci a rozvoj (OECD) se podíl studentů absolvujících vysokoškolské studium mimo zemi svého státního pŕislušenství neustále zvyšuje.

V roce 1980 studovalo v zahraničí 1,1mil. studentů, v roce 2000 byl tento počet 2,1mil. studentů a v roce 2010 4,1mil. studentů. Z těchto údajů vyplývá, že se za poslední desetiletí zvýšil počet studentů vyjízďejících za studiem do zahraničí na téměř dvojnásobek.

Nejvíce zahraničních uchazečů samozřejmě pŕichází do anglicky mluvících zemí, či západní Evropy a největší zastoupení zahraničních studentů v pomĕru k počtu domácích studentů je v Austrálii, Velké Británii, Švýcarsku, na Novém Zĕlandu a v Rakousku – 10% a více.

Pŕi vzrůstajících počtech osob, které absolvují své studium na zahraniční univerzitĕ, se pak nelze divit, že se v zemích, které jsou nejvíce vyhledávané zahraničními studenty, stává vzdĕlávání cizinců významným hospodářským odvětvím.

3.4.2 Zahraňní studenti na českých vysokých školách

Studium v zahraničí se stává výrazným trendem moderní doby, který neminul ani Āeskou republiku. Internacionalizace vzdĕlávání hraje klíčovou roli. Vysokoškolské prostředí se stává stále více kulturnĕ diverzifikované. Tato rozmanitost je dána jednak zvyšujícím se počtem zahraničních pedagogů, nárůstem počtu zahraničních mobilit českých studentů, ale hlavnĕ pŕibýváním zahraničních studentů, kteří na českých vysokých školách absolvují celé své studium. Jedná se o národnostně i věkovĕ různorodou skupinu.

Dle statistických údajů z roku 2013 studovalo v České republice v tomto roce téměř 41 000 osob cizí státní příslušnosti a jejich podíl na celkovém počtu vysokoškolských studentů činil více než 11%. V roce 2001 bylo mezi studenty vysokých škol kolem 4%, cizích státních občanů. Je tedy vidět, že se podíl cizinců na celkovém počtu vysokoškolských studentů studujících v České republice za poslední desetiletí více než zdvojnásobil. Zvyšuje se také počet absolventů s cizí státní příslušností. Z 1,9% v roce 2001 až na 9% v roce 2013 (Český statistický úřad, 2014).

Podíváme-li se na údaje stažené dle stavu matriky k 20.1.2016, studuje na vysokých školách v České republice v akademickém roce 2015/2016 42 220 cizinců. Na veřejné vysoké školy připadá 35 944 a na soukromé vysoké školy 6 335 studentů. Nejvíce občanů cizí státní příslušnosti má Univerzita Karlova v Praze – 7 692 studentů, následovaná Masarykovou Univerzitou – 6 739 studentů a Vysokým učením technickým v Brně – 3 765 studentů. Univerzita Palackého v Olomouci se se svým počtem 1 783 zahraničních studentů umístila v celorepublikovém žebříčku vysokých škol na 7. místě. Co se týče soukromých vysokých škol, celkovému pořadí vévodí Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. – 1 026 studentů, která je těsně stíhána školou umístěnou na druhém místě, Metropolitní Univerzitou Praha, o.p.s. – 866 studentů. Jako třetí se pak umístila Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s. – 638 studentů (MŠMT, 2014/2015).

Srovnáme-li situaci osmi lékařských fakult v České republice, z nichž sedm nabízí i cizojazyčné studijní programy, zjistíme, že v počtu cizinců vede Masarykova univerzita – 1859 studentů, následovaná 1. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, která má – 1 486 studentů a na třetím místě umístěnou Lékařskou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci s počtem 889 studentů. Lékařské obory si vybírá okolo 15% všech studujících cizinců (MŠMT, 2014/2015).

Je nutné ovšem také zmínit, že Česká republika má v oblasti cizinců studujících na jejich vysokých školách svá specifika. Naprostou většinu těchto cizích státních příslušníků tvoří občané Slovenské republiky, kteří studují zdarma v českých studijních programech (dle zákona č. 111/1998 Sb.). Ke dni 20. 1. 2016 jich mezi studujícími cizinci bylo 22 251, což

odpovídá zhruba 53% a zaujímali tak více než 6,8% veškerých studentů vysokých škol (MŠMT, 2014/2015).

Druhou nejpočetnější skupinou zahraničních studentů jsou občané Ruska – 5 672 studentů, následovaní studenty z dalších postsovětských republik, Ukrajiny – 2 570 studentů, Kazachstánu – 1 485 studentů a Běloruska – 692 studentů. Jen minimum těchto cizinců jsou studenti samoplátci, z čehož vyplývá, že většina z nich studuje v českých studijních programech, tudíž rovněž jako občané Slovenské republiky zdarma a v českém jazyce. Podobně je tomu i u studentů z Polska, kterých u nás studuje 343 (MŠMT, 2014/2015).

Oproti tomu cizí státní příslušníci přicházející z ekonomicky lépe postavených zemí Evropy si své studium v České republice v největší míře hradí sami. Tak je tomu například u studentů z Velké Británie – 561 studentů, Norska – 342 studentů nebo Řecka – 284 studentů (MŠMT, 2014/2015).

Jednu z nejpočetnějších skupin cizinců mezi studenty českých vysokých škol tvoří také zástupci s vietnamským státním občanstvím. Těch u nás studuje 829 a v naprosté většině jsou posluchači českých studijních programů (MŠMT, 2014/2015). Tento fakt je možné vysvětlit velkým zastoupením vietnamské menšiny žijící v České republice, jejíž představitelé si pravděpodobně ponechávají původní občanství. Od 1. 1. 2014 je navíc možno mít dvoje občanství (dle zákona č. 186/2013 Sb.).

Cizinci na českých vysokoškolských institucích tvoří velmi diverzifikovanou skupinu, i co se týče věku. Téměř 8,5% je jich starších 30 let. Dá se předpokládat, že většinu těchto věkově starších studentů cizinců tvoří samoplátci, kteří často před nástupem na vysokou školu musí nejdříve vybudovat dostatečné finanční zázemí, které jim umožní pustit se do vlastního studia (MŠMT, 2014/2015).

3.4.3 Programy, ve kterých cizinci v České republice studují

Co se týká zahraničních studentů (pro naše účely pomineme občany Slovenské republiky), dají se rozdělit do tří významných skupin podle toho, zda studují v krátkodobých či dlouhodobých studijních programech a zda absolvují své studium v českém nebo cizím

jazyce. V první řadě se jedná o cizince přijíždějící na krátkodobé studijní pobyty v rámci výměnných programů a bilaterálních smluv, jako jsou například Erasmus nebo Tempus. Tito studenti zůstávají na české vysoké škole na tříměsíčních až ročních studijních pobytech a poté se vrací do své rodné země. Většinou se jedná o výměnné programy v rámci Evropy, která si je ve velké míře kulturně podobná a vnímání kulturních odlišností tak nemusí být až tak zásadní. Pobyt v cizí zemi tak pro studenty mnohdy bývá vítaným zpestřením studia a dá se předpokládat, že nepřináší takové stresové zatížení, jako u dalších dvou skupin. Dá se také předpokládat, že poměrně krátká doba, kterou studenti na hostitelské instituci tráví, v kombinaci s podobností kulturního zázemí způsobuje, že opojení z nového prostředí, stádium líbánek nestihne přerůst do fáze výraznějšího kulturního šoku. Samozřejmě však nelze generalizovat, a jelikož vnímání každého jedince je silně individuální i tady se setkáváme s problémy způsobenými přivykáním si novému prostředí.

Druhou skupinu tvoří studenti, kteří v České republice nejdříve absolvují většinou jednoleté přípravné studium českého jazyka a po vykonání přijímacích zkoušek nastoupí ke studiu v českých studijních programech. Tito studenti často pocházejí ze zemí bývalého Sovětského svazu a studium v českých programech jim umožňuje studovat bez nutnosti placení školného. Český jazyk pro ně vzhledem k podobnosti s jejich mateřtinou není až tolik složitý a díky skutečnosti, že jsou při studiu začleněni v kolektivu českých studentů, je pro ně asimilace s českým prostředím snadnější, než je tomu u skupiny třetí, kterou jsou cizinci studující u nás v cizojazyčných studijních programech.

3.5 Přínosy plynoucí z přítomnosti zahraničních studentů

3.5.1 Přínosy z přítomnosti zahraničních studentů pro vysoké školy

Globalizační tendence zasáhly i české vysoké školství. Řada vysokých škol v České republice vyvíjí v posledních 10 letech nemalé úsilí při vytváření a rozvoji cizojazyčných studijních programů, do kterých by přilákaly zahraniční uchazeče. Změnit poměr počtu českých a zahraničních studentů zapsaných ke studiu na oněch školách se dokonce stává jednou z jejich prvořadých priorit. Vede je tomu hned několik důvodů.

Prvním z nich může být předpokládaný pokles počtu českých studentů způsobený populačními změnami a trendy, které v České republice postupně převládají od počátku 90. let. Dle údajů Českého statistického úřadu se například v roce 1991 narodilo téměř 130 tisíc dětí, zatímco v roce v 1999 už to bylo méně než 90 tisíc (ČSÚ, Projekce obyvatelstva ČR do roku 2050). Vysoké, stejně jako základní a střední školy tak očekávají nástup slabých ročníků, které se narodily v době, kdy demografická křivka klesla. Pokud tak vysoké školy chtějí zachovat současný stav v počtu nabízených studijních programů a počtu studentů, jsou nuceny plánovaně zaměřit svou pozornost na studenty zahraniční, kterými rozdíl vyrovnají.

Dalším z důvodů, proč se vysoké školy stále více orientují na přijímání zahraničních studentů je rovněž snaha o zvýšení si své zahraniční prestiže a budování kontaktů v zahraničí. Při přidělování státní financí vysokým školám v poslední době totiž nerozhoduje jen počet studentů nebo výsledky ve vědě a výzkumu, ale rovněž míra internacionalizace vysoké školy, zahraniční spolupráce, počty pedagogů cizí státní příslušnosti, studenti vyjíždějící a přijíždějící v rámci mobilit, ale také počty cizinců v bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech, kteří v České republice absolvují celé své studium.

Pravděpodobně nejvýznamnějším faktorem motivujícím přijímání zahraničních studentů na české školy však bude ten finanční. Finanční prostředky získané od zahraničních studentů v cizojazyčných programech, studentů samoplátců, za jejichž studium je většinou vybíráno nemalé školné, hrají důležitou roli v rozpočtu škol. Tyto finance nejsou závislé na příspěvku od státu a tak mají vysoké školy daleko větší volnost v hospodaření s nimi. Na

níže uvedených údajích Lékařské fakulty Univerzity Palackého lze ukázat, jak významnou složku školné zahraničních studentů v příjmech školy představuje a jak se postupně zvyšuje jeho podíl na celkovém rozpočtu. Od každého zahraničního studenta - studenta samoplátce je ročně vybíráno školné v průměrné výši 10 000 EUR, což je přibližně jednou tolik, kolik je příspěvek od státu na studenta studujícího v českém programu (normativ na studenta všeobecného lékařství se pohybuje okolo 120 000 Kč). Výše školného se u jednotlivých studentů liší v závislosti na studovaném oboru. Studenti programu General Medicine hradí školné ve výši 10 000 EUR, studenti programu Dentistry za každý rok studia platí 11 800 EUR.

Zahranční studenti Lékařské fakulty UP svým školným přispěli v roce 2010 k finančnímu zabezpečení studijního programu 7,99 % rozpočtu, v roce 2011 už to bylo 8,92 %, v roce 2012 11,29%, v roce 2013 10,31% a v roce 2014 9,00% (Výroční zpráva Lékařské fakulty Univerzity Palackého za rok 2012, 2013; Výroční zpráva Lékařské fakulty Univerzity Palackého za rok 2014, 2015).

Z tohoto příkladu je patrné, jak významnou úlohu v ekonomické situaci školy může hrát přítomnost zahraničních studentů v cizojazyčných studijních programech, programech, za které je možné vybírat finanční úhradu – školné.

I když studium cizinců na českých vysokých školách sebou přináší kromě zisků i jisté finanční náklady, zůstává pro ně jednoznačně ekonomicky přínosné. Nutné finanční výdaje a investice do vybudování odpovídajícího zázemí pro studenty, počínaje vyhovujícím ubytováním, přes potřeby cizojazyčného značení až po zajištění kvalifikovaných, jazykově a interkulturně vzdělaných pedagogů a zdravotní péče, jsou více než vykompenzovány výší školného.

3.5.2 Přínosy z přítomnosti zahraničních studentů pro stát

Přítomnost zahraničních studentů v českém akademickém prostředí přináší řadu ekonomických pozitiv nejen pro české vysoké školy, ale také pro stát samotný. Studenti na výměnných pobytech, kteří pobírají stipendia, ale hlavně studenti samoplátci, kteří jsou

schopni dovést si hradit poměrně vysoké školné, disponují dostatečným finančním zázemím na pokrytí svých životních nákladů. Tam, kde studují a žijí, utrací také své peníze a tak přispívají mimo jiné i ekonomice země. Pokud se pak po ukončení studia rozhodnou v zemi, kde navštěvovali vysokou školu zůstat, zapojují se pak dál do běžného ekonomického koloběhu. Lidé opouštějící vysoké školy tvoří vzdělanou vrstvu obyvatelstva a imigrace takovýchto osob je pro danou zemi zpravidla velmi výhodná. Jedná se o ekonomicky nejaktivnější skupinu obyvatelstva, která má pro stát největší přínos.

3.6 Důvody ovlivňující výběr hostitelské země a univerzity

3.6.1 Obecné důvody ovlivňující výběr zahraniční školy a cílové země

Faktorů, které ovlivňují výběr vysoké školy v zahraničí, ale i cílovou destinaci, co se týče země, lze nalézt celou řadu.

K těm základním samozřejmě patří jazyk cílové destinace. Vzhledem k tomu, že se angličtina stala univerzálním komunikačním prostředkem, nejvíce studentů si pro své zahraniční studium volí anglicky mluvící země (OECD, 2013).

Univerzity, které tak sice nabízí studium v anglických programech, ale nachází se na území neanglicky hovořícího státu, tak mohou být ve svém postavení při výběru instituce lehce znevýhodněny.

Dalším ukazatelem, ovlivňujícím rozhodování při výběru školy bývá kvalita nabízeného vzdělání. V posledních letech si stále více vysokých škol vzalo za cíl, dosáhnout zařazení do nespočtu univerzitních žebříčků, které pomáhají určit nejen kvalitu školy, ale i nabízeného studijního programu. Tento prostředek, jak získat odhad o úrovni školy, čím dál tím častěji sledují i potenciální zájemci o studium z řad zahraničních studentů. Jako příklad můžeme vybrat QS World University Ranking nebo Times Higher Education World University Rankings, které patří k nejsledovanějším. Určení úrovně školy na základě postavení v hodnotících žebříčcích však má i své nástrahy a nereflektuje zcela objektivně situaci. Každý jednotlivý žebříček má vlastní hodnotící systém a sleduje trochu jiné ukazatele a rovněž vysoké školy, které samy dodávají pro většinu žebříčků podklady, si často instrukce na zaslání požadovaných dat vykládají různě a nedodávají tak údaje získané na základě stejných parametrů. Co se však jeví jako nevýhoda pro vysoké školy, může být výhodou pro uchazeče. Tím, že každý z žebříčků sleduje jiné ukazatele, na základě kterých určuje pořadí vysoké školy, může si budoucí student zvolit ten žebříček, který nejlépe vyhovuje jeho kritériím hodnocení.

Mezi další faktory ovlivňující výběr vysoké školy pak samozřejmě patří i řada dalších, z nichž nejvýznamnější pravděpodobně jsou výše školného a životních nákladů, délka studia, imigrační politika cílové země, mimoškolní zázemí, které univerzita nabízí,

uznatelnost diplomu získaného v zahraničí, atraktivita nabízeného studijního oboru a budoucí uplatnitelnost v něm, nebo možnost strávit část studia na jiné partnerské univerzitě.

3.6.2 Důvody, proč si zahraniční studenti vybírají české vysoké školy

Prostředí našich vysokých škol se pro zahraniční studenty stává stále atraktivnějším. Nejen, že se Česká republika zapojila do tzv. Boloňského procesu – třístupňový systém vysokoškolského vzdělávání, ale většina vysokoškolských měst nabízí dostatečné zázemí v oblasti sportu, kultury a zábavy. Uznatelnost českých diplomů bez nutnosti doplňujících zkoušek v rámci Evropské unie a v řadě dalších zemí je bezesporu rovněž důležitým rozhodovacím faktorem. Zahraniční studenti přicházející absolvovat své studium v České republice mají pro toto své jednání rozličné motivy.

Velmi často bývá jejich rozhodnutí ovlivněno ekonomickými faktory. Náklady na studium v České republice jsou, v porovnání s většinou zemí západní Evropy či severoamerického kontinentu, případně ekonomicky vyspělé části Asie, výrazně nižší. Zvyšování školného v některých státech západní Evropy, např. ve Velké Británii, kde se v současnosti pohybuje okolo 9 000£, tak může mimoděk přispívat k narůstajícímu počtu zahraničních studentů v České republice. I když je studium v cizojazyčných studijních programech zpoplatněné školným vyrovnávajícím se zbytku Evropy, životní náklady jsou u nás nesrovnatelně nižší.

Dalším, neméně významným důvodem, proč si zahraniční studenti vybírají české vysoké školy je vyšší míra úspěšnosti v přijímacím řízení. Atraktivní obory, jako je medicína, ekonomie nebo rozličná humanitní studia často mívají počet uchazečů o studium několikanásobně převyšující počet studentů, které je možné přijmout. Proto je velmi obtížné se do takovýchto programů dostat. Poměr počtu přihlášených k počtu přijatých studentů do cizojazyčných studijních programů v České republice bývá mnohem příznivější. Studenti tak mají mnohem vyšší pravděpodobnost přijetí.

Například u Lékařské fakulty UP byl v roce 2015 poměr počtu přihlášených studentů k počtu studentů, kteří nastoupili ke studiu do českého studijního programu Všeobecné

lékařství 2287/221, z čehož vyplývá, že ke studiu mohl nastoupit každý desátý uchazeč. U Zubního lékařství je tento poměr ještě vyšší. Poměr počtu přihlášených studentů k počtu těch, kteří nastoupili ke studiu 1160/77, takže ke studiu nastoupil zhruba každý patnáctý uchazeč.

V anglickém studijním programu General Medicine a programu Dentistry jsou údaje pro rok 2015 následovné. Do programu General Medicine a Dentistry se souhrnně přihlásilo 510 uchazečů a nastoupilo celkem 92 z nich, z čehož vyplývá, že ke studiu byl přijat přibližně každý 5. student (Zpráva o průběhu přijímacího řízení 2015/2016, 2015).

Zároveň způsob přijímání studentů na některé vysoké školy například v Německu nebo Velké Británii založený na výsledcích předchozího studia může být pro některé uchazeče značně znevýhodňující a mnohdy tak minimalizuje jejich šance dostat se na vysněný obor. Dávají proto přednost tradičnímu způsobu posuzování uchazečů, a to na základě výsledků vykonané přijímací zkoušky, jak je tomu na většině vysokých škol v České republice. Tento postup zajišťuje rovné šance všem uchazečům.

Mezi další faktory ovlivňující rozhodování pro studium v České republice patří rovněž dobrá pověst českých vysokých škol nebo v dnešní nejisté politické situaci, kterou můžeme v posledních letech sledovat ve východní Evropě nebo na Blízkém východě, stále častěji také možnost, jak svým dětem zajistit stabilní a bezpečné studijní prostředí.

3.7 Faktory ovlivňující adaptaci, subjektivní pohodu a úspěšnost při studiu

3.7.1 Ekonomické tlaky

Na rozdíl od vysokých škol, které zahraniční studenty vítají s otevřenou náručí a jimž jejich přítomnost přináší vesměs samá pozitiva, představuje studium v cizí zemi pro studenty značná rizika a nejde přitom jen o problematiku uznávání zahraničních diplomů nebo složitého vyřizování všech nutných formalit na českých zastupitelských úřadech ještě před odjezdem.

Studenti jsou pod velkým tlakem kvůli novému zvyklostnímu prostředí, kterému často není jednoduché se přizpůsobit, ale také na ně často padá váha očekávání jejich rodiny a finančních nároků studia.

Ještě před nástupem na vysokou školu přijatí studenti vydávají značné finanční prostředky, aby vůbec mohli do České republiky vycestovat. Týká se to poplatků za vystavení víz (cca 100EUR – částka je pohyblivá v souvislosti se směnným kurzem vůči koruně), sjednání komplexního pojištění cizinců (cca 400 – 500EUR) nebo nákladů na cestu. Jejich živobytí v České republice je pak vyjde na 3 až 5tis. EUR za rok, v závislosti na jejich životním stylu. Pokud pak navíc studují v placených studijních programech, je nutné k předešlým výdajům připočítat ještě školné v řádech tisíců EUR ročně.

Studenti se tak ocitají pod psychickým tlakem a tíží je pocit zodpovědnosti vůči rodičům, případně sponzorům, kteří jejich studium většinou financují. Tento pocit zodpovědnosti pak může v případě, že student začne mít problémy, jeho obtíže ještě prohloubit.

Že tyto tlaky finanční zodpovědnosti nejsou zanedbatelné, si můžeme ukázat na příkladu malajských studentů, kteří mají významné zastoupení v anglických programech českých lékařských fakult. V akademickém roce 2014/2015 jich k datu 20. 1. 2016 na vysokých školách v České republice studuje 173 (MŠMT, 2014/2015). Z toho zhruba 40% – 73 malajských studentů, navštěvuje Lékařskou fakultu Univerzity Palackého. Většina z nich pobírá stipendium malajské vlády, které zahrnuje měsíční příspěvek na životní náklady ve výši 500 EUR (studenti jej pobírají 12 měsíců v roce) a úhradu každoročních poplatků za

studium. Náklady na každého takového studenta se pak ročně šplhají až k částce 16 000EUR. Součástí kontraktu, který studenti se svým sponzorem uzavírají, je i klauzule o náhradách finančních prostředků, investovaných do studentova pobytu na české vysoké škole v případě, že při studiu neuspěje, nebo se po úspěšném absolvování studijního programu rozhodne nepřijmout na smluvený počet let zajištěné pracovní místo v Malajsii.

V případě neúspěchu při studiu pak nedostudovaný student vstupuje do dalšího života s vysokým dluhem vůči státu, který je nucen postupně splácet. Takovýto finanční tlak pak jistě nevytváří jednoduchou pozici nejen pro jeho studijní, ale případně i další osobní, nebo profesní život.

Další potíže po příjezdu studentů do České republiky mohou nastat v souvislosti s problematikou nepřipravenosti naší infrastruktury na život cizinců. Česká společnost většinou postrádá jazykovou vybavenost a každodenní život cizinců je tak značně zkomplikován. I běžné úkony jako je nakupování či návštěva pošty nebo úřadu se tak mohou projevit jako značně nesnadné. Dokonce ani instituce, které by měly být na styk s příslušníky jiné než české státní příslušnosti připraveny, ba mají jej přímo v popisu práce, jako je Odbor azylové a migrační politiky, často postrádají zaměstnance, kteří by ovládali cizí jazyky do takové míry, že by jimi byli schopni komunikovat.

3.7.2 Motivace ke studiu v zahraničí

Některé výzkumy se zabývají předpokladem, že již samotná skutečnost, do jaké míry je rozhodnutí odejít za studiem do zahraničí výsledkem osobní motivace, nebo nátlaku a přesvědčování druhých osob, může významně ovlivnit proces přizpůsobování se životu v jiné zemi, psychickou pohodu jedince, nebo do jisté míry i jeho akademický výkon. Existuje předpoklad, že student, který má své vlastní důvody ke studiu v zahraničí, má větší vůli zvládnout své studium, zjišťuje si dopředu informace o nové zemi a má snahu sžít se s kulturně odlišným prostředím. Ať už jsou jeho motivy ke studiu v cizině jakékoliv, od touhy získat vzdělání na zahraniční univerzitě a tím i pozdější jistou výhodu při budoucím profesním uplatnění až po rozličné ekonomické a jiné faktory, vždy je pro studenta lepší, pokud své rozhodnutí učinil sám, dobrovolně a z vlastního přesvědčení.

Podrobněji se touto otázkou zabýval ve svých dvou studiích například Valery Chirkov, profesor na Univerzitě v Saskatchewanu v Kanadě, který se svými výzkumnými týmy studoval zahraniční studenty na kanadských univerzitách. Podle Chirkova (2007) se dá předpokládat, že lidé, kteří jsou osobně silně motivovaní ke studiu v zahraničí a jejich rozhodnutí podniknout tento nelehký krok je výsledkem osobního přesvědčení, budou věnovat větší úsilí tomu, aby se přizpůsobili životu v jiné kultuře než jejich kolegové, kteří byli k tomuto kroku přesvědčeni pod vlivem různých externích tlaků, v jejichž rozhodnutí hrály roli například ekonomické nebo politické faktory, či rodina a nikoliv čistě osobní rozhodnutí. Osobně motivovaní studenti, ochotni více poznávat a přizpůsobit se novému prostředí mívají méně psychických obtíží, mají větší emocionální i fyzickou pohodu a lepší sociální vztahy, celková adaptace na život v nové zemi je pro ně snadnější. Snaží se více komunikovat se svým okolím a vytvářet si nové interpersonální vazby (Chirkov et al., 2008).

Chirkov (2007) dále uvádí, že míra osobní volby při rozhodování k zahraničnímu studiu ovlivňuje kromě psychické pohody a pocitů spokojenosti i míru motivace a vynaložené aktivity při studiu.

„Znamená to, že čím více měli studenti pocit, že stáli za svým rozhodnutím přestěhovat se do Kanady, tím větší snahu vyvíjeli ve svém akademickém úsilí, se sklonem k větší úspěšnosti při studiu.“ (Chirkov et al., 2007, 214)

3.7.3 Náboženské aspekty

Podle zprávy Education at a Glance 2013 (OECD, 2013), tvoří největší počet zahraničních studentů studenti z Asie. Jedná se o 53% zahraničních studentů. Většina z nich pak pochází z Číny, Indie, Koreji, ale i Saudské Arábie a Spojených arabských emirátů. Nejvíce těchto studentů pak ke svému studiu vyhledává vysoké školy v Austrálii, Kanadě, Francii, Německu, Velké Británii nebo Spojených státech amerických a to více než 50%.

Z těchto údajů vyplývá, že zahraniční studenti nejčastěji pocházejí z asijských zemí a ke svému studiu si volí země „západního světa“, ať už jde o západní Evropu, severoamerický kontinent či Austrálii. Naprostá většina z nich tudíž studuje v kulturně, ale i nábožensky diametrálně odlišném prostředí. Vzhledem k tomu, že řada náboženství si sebou nese zcela specifické zvyky a často i způsoby oblékání, může být náboženský aspekt jedním z dalších faktorů ovlivňujícím osobní pohodu studentů.

Nářízení ohledně způsobu oblékání, jak je tomu například u muslimů, mohou způsobit nepochopení v zemích „západního světa“. Studenti, odlišující se mnohdy nejen barvou kůže a dorozumívacím jazykem, se tak navíc vymykají společnosti, do které přišli i stylem oblékání. To může vyvolat nejen odstup okolní společnosti, ale ojedinele i projevy náboženské či rasové nesnášenlivosti a tím zesílit pocit osobní nepohody a ztížit proces adaptace.

Náboženské odlišnosti však mohou způsobit nejen nedorozumění v rámci společnosti hostitelské země, ale rovněž „tření“ na půdě vysoké školy. Vysokoškolské instituce se nejednou setkávají s požadavky na zřízení speciálních modliteben v areálu školy a ubytovacích zařízení, s požadavky na ústupky během výuky související s pevně danými časy vykonávání náboženských modliteb a rituálů, ale také například tlakem, který studenti vyvíjejí na vedení školy s cílem změny univerzitních pravidel, co se týče způsobů oblékání (př. pokrývky hlavy).

Na všechny tyto eventuality by měli být nejen studenti, ale i vysoké školy připraveni, aby tak zbytečně nebyl zvyšován tlak na studenty a tím ovlivněna jejich duševní a fyzická pohoda.

3.7.4 Kulturní odlišnosti ovlivňující studijní výkony

Zahraníční studenti přicházející do nového prostředí naráží na řadu překážek, které musí překonávat. Zabydlují se v cizí zemi, jejíž jazyk mnohdy neznají, přecházejí ze střední na vysokou školu a musí si zvykat na nový způsob učení, ale i na vedení univerzitní výuky, učí je pedagogové – cizinci, kteří nemusí mít vzdělání v interkulturní komunikaci a nemusí být připraveni na kulturní odlišnosti studentů. Ani jazyková vybavenost těchto

akademických pracovníků nebývá vždy na dostatečné úrovni. K tomu všemu jsou studenti daleko od domova, mnohdy úplně sami a musí navazovat nové sociální vztahy v kolektivu národnostně i kulturně rozmanitém, což nebývá vždy lehké. Pokud jde o situaci v České republice a tito studenti navíc navštěvují cizojazyčné studijní programy, nemají ani příliš možností setkávat se svými českými kolegy a tak pomocí přátelství lépe pochopit styl života nové země. Jejich mezilidské vazby a kontakty se pak často soustřeďují pouze do malých skupinek osob stejné národnosti.

Příslušnost k určitým kulturním skupinám a tím dané specifické vzorce chování ovlivňuje řadu oblastí lidského života. Co se týče zahraničních studentů, kultura se jeví jako určující faktor zasahující celou řadu aspektů jejich pobytu v cizí zemi. Nejen, že mají jejich zažité styly komunikace a chování vliv na průběh jejich adaptace, ale také na vytváření si sociálních vazeb a způsob přijímání nových informací, a tím i způsob jejich studia.

Na průběh vstřebávání informací a proces učení se novým věcem mají samozřejmě největší vliv osobní dispozice daného člověka, ale nejen to.

„Styly učení pomáhají řešit problémy a konflikty v každodenních situacích. Někteří lidé mají tendenci být více abstraktní, jiní konkrétnější. Matematik může klást velký důraz na abstraktní pojmy, zatímco básník si může více vážit reálných zážitků. Manažer může být v první řadě zaměřen na aplikaci nápadů, zatímco přírodovědec může mít více rozvinuté pozorovací schopnosti. V průběhu výuky na univerzitách v různých zemích je možné vyzorovat odlišné kognitivní schopnosti studentů. Některým z nich více vyhovují formální přednášky, zatímco jiní dávají přednost cvičením nebo diskuzi.“ (Barmeyer, 2004, s. 580)

Některé studie se zabývají výzkumem skutečnosti, do jaké míry ovlivňuje akademická přizpůsobivost lidské studijní předpoklady, a dokládají, že schopnost přizpůsobivosti odlišnému studijnímu prostředí přímo souvisí se studijními výkony (Rienties, 2013).

„Nejlepším ukazatelem pro akademický výkon je schopnost akademické přizpůsobivosti. Jinými slovy míra, do jaké jsou studenti schopni se adaptovat na studijní život ve smyslu motivace, způsobu učení, odhodlanosti a/ nebo přístupu ke studiu, je klíčovým faktorem

pro akademický úspěch. Jinými slovy, když jsou studenti motivovaní, schopní a přizpůsobili svůj styl učení hostitelské institucí, je u nich vyšší pravděpodobnost úspěchu při studiu na nizozemských univerzitách.“ (Rienties, 2013, 199)

Další závěr, který Rienties (2013) ze své studie vyvozuje, uvádí, že schopnost akademické přizpůsobivosti je ovlivněna naší národní příslušností, potažmo tedy kulturním prostředím, ke kterému náležíme. Čím bližší je nám kultura hostitelské země, tím vyšší je naše schopnost sociální i akademické přizpůsobivosti.

„Pokud se zaměříme na zahraniční studenty pocházejících ze zemí mimo Evropu, studenti z Latinské Ameriky a Středního východu, dosahují podobných výsledků jako místní studenti. Studenti z jižní Asie a zejména konfuciánské Asie v oblasti akademické a sociální přizpůsobivosti dosahují daleko horších výsledků, což indikuje, že konfuciánští studenti, studující v Nizozemí, v našem kontextu musí překonat značné přechodné bariéry.“ (Rienties, 2013, 198)

Posledním aspektem v procesu učení, který dávají badatelé do souvislosti s kulturou, jsou kulturní odlišnosti ve stylu učení. Různé kulturní skupiny mají odlišné studijní návyky a předpoklady v závislosti na příslušnosti k té, či oné skupině (Barmeyer, 2004).

„Na závěr, v závislosti na kulturní socializaci a mentálním programování, styly učení souvisí s kulturně vázanými kognitivními schématy.“ (Barmeyer, 2004, s. 591)

S tím souvisí i kulturní dimenze, které jsou v literatuře rozdělovány například podle Hofstede a Hofstede (2006), který rozlišuje pět hlavních aspektů kultury, kterými se od sebe jednotlivé národy vzájemně liší. Jsou jimi mocenský odstup, vyhýbání se nejistotě, individualismus-kolektivismus, maskulinita-feminita a dlouhodobá versus krátkodobá časová orientace.

V nejnovějších studiích se pak objevuje rozlišení na devět kulturních dimenzí a to podle série výzkumů GLOBE (Hoppe, 2007; Rienties, 2013).

Rienties (2013) potvrzuje rozlišení pěti kulturních dimenzí jako základních aspektů majících vliv na způsoby učení, tak jak jsou rozčleněny u Hofstede a Hofstede (2006). Uvádí několik příkladů, jak kulturní příslušnost může ovlivnit vztah ke studiu.

Podle jeho výzkumu studenti z prostředí, kde je větší mocenský odstup mají výraznější problémy s osvojováním si nových studijních návyků i se sžíváním se s hostitelskou institucí. Nejsou u nich výjimkou ani horší studijní výsledky než u studentů pocházejících z kultur s menším důrazem na mocenský odstup.

V zemích, kde je typická vyšší míra vyhybání se nejistotě se studenti snaží ztotožnit se s novým prostředím i akademickou institucí.

Studenti z maskulinně orientovaných zemí, mají výhodu ve větší touze po úspěchu, ale více problémů s přizpůsobováním se, protože mají tendence držet se svých zažitých studijních návyků.

3.7.5 Mezilidské vztahy a sociální zázemí

Navazování sociálních kontaktů je důležitou součástí života studentů, která má nezanedbatelný vliv na jejich psychickou pohodu.

Zahraniční studenti mají v tomto případě oproti studentům absolvujícím vysokoškolské vzdělání v rodné zemi, o poznání horší pozici. Jak již bylo výše zmíněno, ocitají se v cizí zemi, kde nemají ani rodinné zázemí, ani další sociální vazby, ale navíc navazování nových vztahů mají o to složitější, že jsou vesměs izolováni v kolektivech dalších cizinců, kteří stejně jako obyvatelé hostitelské země, pocházejí z historicky i kulturně odlišných prostředí. Budování interpersonálních kontaktů tak nemusí být vzhledem ke kulturním odlišnostem snadné. Navíc, pokud tito studenti nejsou opravdu angažováni v životě školy, či aktivní v mimoškolních aktivitách, nezbyvá jim ani moc šancí k navazování vztahů s domácím obyvatelstvem.

Nedostatek reálných mezilidských vztahů si tak zahraniční studenti často vynahrazují virtuálními vazbami a elektronickou komunikací s domovem, ale tento druh přátelství a způsob komunikace nemůže nahradit potřebu existence přímých kontaktů.

Podle studie, kterou provedli Kashima a Loh (2006) na australských univerzitách, kde zkoumali vztah mezi přizpůsobením se novému prostředí a existencí sociálních kontaktů v dané zemi, souvisí velikost sociální sítě studenta s jeho schopností přizpůsobit se a tím i s jeho psychickou pohodou.

„Podle očekávání, čím větší množství místních a mezinárodních vazeb bylo navázáno, tím lepší byla psychologická přizpůsobivost.“ (Kashima a Loh, 2006, s. 478)

„Čím více bylo místních vazeb, tím více studenti získali znalostí o místní kultuře.“
(Kashima a Loh, 2006, s. 480)

3.8 Problémy, se kterými se zahraniční studenti potýkají

3.8.1 Příznaky osobní nepohody a nejčastější problémy zahraničních studentů

Veškeré výše zmíněné problémy, se kterými se zahraniční studenti po svém příjezdu do cizí země a pozdějším pobytu v ní setkávají, ať už jde o ekonomické faktory, jazykové bariéry, stesk po domově a nedostatek sociálních vazeb, náboženské aspekty nebo studijní výkony, negativně ovlivňují psychickou pohodu jedince a jeho schopnost přizpůsobení se životu v odlišném prostředí.

Tato psychická nepohoda pak může vyústit v celou řadu dílčích problémů způsobených multikulturními odlišnostmi, z nichž zmíníme alespoň některé, tak jak je uvádí Zuzana, Hubinková (2011), zabývající se multikulturním poradenstvím.

- úzkost a deprese spojená s vyhýbavým chováním vůči okolí a izolací
- pocit osamělosti, opuštěnosti, nedostatečný pocit bezpečí
- komunikační problémy způsobené jazykovou bariérou
- nedostatečná tolerance společnosti hostitelské země vůči cizincům
- problémy s adaptací na nové prostředí
- nedostatečné sociální kontakty a vazby v cizí zemi
- stesk po domově
- problémy se spánkem
- poruchy s příjmem potravy
- problémy s přivyknutím odlišnému způsobu studia
- nesoustředěnost
- negativní návyky ve vztahu k počítači, televizi či elektronické komunikaci

3.8.2 Možnosti řešení problémů zahraničních studentů

Překonávání kulturních rozdílů v rámci akademického prostředí bezpochyby není snadnou záležitostí a vyžaduje velkou míru nejen empatie, ale také znalostí kulturních rozdílů a způsobů komunikace rozdílných národů. Vzhledem ke skutečnosti, že reakce studentů mohou být velmi odlišné v závislosti na jejich zemi původu, je potřeba nalézt rovnováhu

mezi spravedlivým přístupem ke všem studentům a porozuměním jejich kulturním odlišnostem.

V první řadě proto považují za důležité dostatečné vzdělání akademických i neakademických pracovníků jak po stránce jazykové, tak i co se týče interkulturních odlišností.

Zvláště počáteční týdny výuky by bylo vhodné přizpůsobit s ohledem na rozdílné výukové styly, na které jsou studenti zvyklí. I když v národnostně nesourodé skupině studentů nemůže být snadné najít jednotný způsob výuky, který by vyhovoval všem, přesto je třeba dbát na to, jakým způsobem je veden výklad a v jaké formě jsou studentům předkládány výukové materiály. Pokud je při výuce vyžadováno aktivní zapojení kolektivu studentů, je nutné brát v úvahu rovněž různé zvyklosti, co se vystupování v kolektivu týče. Pomoci může v tomto případě rozdělení studentů do menších skupin nebo nabídka možnosti nepovinných doučování a konzultací.

Samozřejmostí při poskytování pomoci studentům je pak jejich dostatečné a včasné informování nejen o způsobu a náležitostech studia, ale také jejich seznámení s prostředím nové země, jejím historickým, kulturním, politickým i bezpečnostním rámcem a zvyklostmi. Proto je důležité zapojit do práce se zahraničními studenty prostředky typu zasílání informačních materiálů před nástupem studentů ke studiu, nebo adaptačních a orientačních kurzů v prvních týdnech školy. Pomoci mohou i seznamovací recepce po příjezdu studentů nebo společné akce, jako například výlety v prvních týdnech studia, které studentům umožní jednat lépe se poznat mezi sebou navzájem a tak navázat tolik potřebné nové mezilidské vztahy a získat sociální oporu, ale také pochopit nové prostředí.

Adekvátní množství jazykově i interkulturně vzdělaných tutorů a studijních poradců, ale také třeba studentských asistentů je rovněž velmi důležité. Studentští asistenti mohou poskytnout neocenitelnou pomoc i při zvládnutí a zařizování běžných každodenních záležitostí, jakými mohou být například zřízení bankovního účtu, nebo v začátcích třeba pomoc s nákupy.

Základem pro úspěšné překonání počátečních bariér je také zřízení společných komunikačních kanálů a co je nejdůležitější, dostatečná informovanost studentů o tom, na koho se obrátit v případě problémů. Pro tyto účely je nutné mít dostatečně vybudovanou a zmapovanou síť kontaktů ať už na lékaře, psychology, či jiné organizace a spolky, které mohou pomoci při řešení rozličných obtíží spojených s životem v hostitelské zemi. Je žádoucí, aby byla univerzita schopna zprostředkovat kontakty ať už například na oddělení cizinecké policie, či realitní kanceláře, ale také na studentské spolky, různé náboženské skupiny a v neposlední řadě také na další organizace zaměřené na pomoc cizincům. Škála problémů, se kterými se zahraniční studenti potýkají, je opravdu široká a schopnost nabídnout jim pomoc hraje zásadní roli v procesu jejich adaptace a tím i v zajištění jejich osobní pohody, která je nezbytná k tomu, aby byli schopni zvládat své povinnosti v souvislosti se studiem.

4 Vlastní práce

4.1 Vymezení cíle výzkumu

Cílem tohoto výzkumu bude zjištění, jakým způsobem se může odlišovat subjektivní pocit vnímání osobní pohody u vysokoškolských studentů v závislosti na jejich národnostní příslušnosti.

Vnímání osobní pohody jedince ovlivňuje řada faktorů, ať už jde o pohlaví, věk, životní styl, znalost studijního jazyka i schopnost komunikovat v jazyce hostitelské země, ale v neposlední řadě také systém hodnot, který je nejvíce ovlivněn prostředím, ve kterém vyrůstáme, naší národnostní příslušností. Toto kulturní prostředí, ze kterého pocházíme, pak do jisté míry určuje, jak budeme schopni přizpůsobit se novému prostředí a vypořádat se se stresem souvisejícím s rozdílným životním stylem a se studiem. Rychlost, jakou jsme schopni se přizpůsobit, přímo souvisí se skutečností, do jaké míry se liší prostředí naší země původu a hostitelské země. Čím větší rozdíly mezi oběma zeměmi panují, tím složitější bude proces adaptace a tím snáze budeme podléhat psychické zátěži.

Dá se předpokládat, že například asijské studenty, pocházející ze silně strukturovaného, autoritativního prostředí, typického úzkými rodinnými vztahy často s nedostatečnými komunikačními dovednostmi v cizím jazyce, budou mít větší problém se přizpůsobit novým okolnostem a budou tak více podléhat stresu, osobní nepohodě a dostávat se do izolace od okolí než příslušníci jiných národů, kde je kladen důraz na větší samostatnost a individualitu jedince. Problémy mohou způsobovat rozdílné studijní zvyklosti i způsoby vystupování v rámci kolektivu.

Můžeme rovněž soudit, že u studentů absolvujících své studium v zahraničí bude větší pracovní zátěž a rovněž udržování podpůrných mezilidských vztahů, které mají pozitivní vliv na vypořádávání se se stresem, bude obtížnější. Na druhou stranu, výhodou může být, pokud na univerzitě studuje více studentů z jedné země. Minoritní postavení ve společnosti, příslušnost ke stejné národnostní skupině a s tím spojený a pocit vzájemné sounáležitosti může působit velmi pozitivně a být jedním z ochranných faktorů v procesu zvládání stresu. Jednou ze základních výzkumných otázek proto bude, jakým způsobem se

liší pocit osobní pohody u příslušníků rozdílných národností, ale také jaký vliv mají na subjektivní pohodu studentů další faktory související s životním stylem, jako jsou například pohybové aktivity, stravovací návyky, požívání alkoholu, kouření či sociální opora.

4.2 Formulace výzkumných otázek a hypotéz

Studenti absolvující své vysokoškolské vzdělání v zahraničí jsou vystaveni řadě nepříznivých faktorů, které narušují jejich schopnost adaptace. Přitom míra adaptace úzce souvisí s celkovou spokojeností jedince a narušení této schopnosti a s tím úzce spojený pocit osobní nepohody může nepříznivě ovlivnit schopnost zvládat studium.

Výzkum si klade za cíl dva hlavní úkoly, jednak zhodnotit celkový obraz pocitu subjektivní pohody a životní spokojenosti u vysokoškolských studentů a srovnat, jakým způsobem se tento pocit liší u rozdílných národností, ale také potvrdit předpokládanou souvislost mezi spokojeností studenta a jeho úspěšností při studiu.

Pokud jde o první úkol, je zřejmé, že celkový pocit spokojenosti jedince ovlivňuje řada faktorů. Poruchy adaptace a životní nepohoda bývají v kontextu s nevyhovujícími životními podmínkami, nezdravým životním stylem a návyky, problémy v oblasti ekonomického zabezpečení a sociálních vztahů.

Míra adaptability na nové prostředí i celkové spokojenosti bude odlišná u příslušníků rozdílných národů a bude úzce souviset s faktem, jestli je prostředí domovské země podobné tomu, do kterého studenti přicházejí.

Způsob, jakým lidé v rozmanitých koutech světa vnímají jedince ve společnosti, odlišnost hodnot, kterým přisuzují důležitost, to vše způsobuje, že na ně stejné věci a faktory působí odlišně a vyvolávají u nich rozdílné emoce. Znamená to, že na totožné podněty reagují jiným způsobem.

Příkladem může být srovnání studentů pocházejících z Asie, zemí kladoucích důraz na kolektivitu a studentů pocházejících z prostředí kulturně bližšího podmínkám České republiky, kladoucího důraz na individualitu jedince. Toto nejednotné cítění postavení člověka ve společnosti, preference určitých vzorců chování a vystupování a narážení na odlišné zvyklosti v hostitelské zemi pak může být jedním z určujících faktorů ovlivňujících schopnost přizpůsobení se a spokojenost studenta.

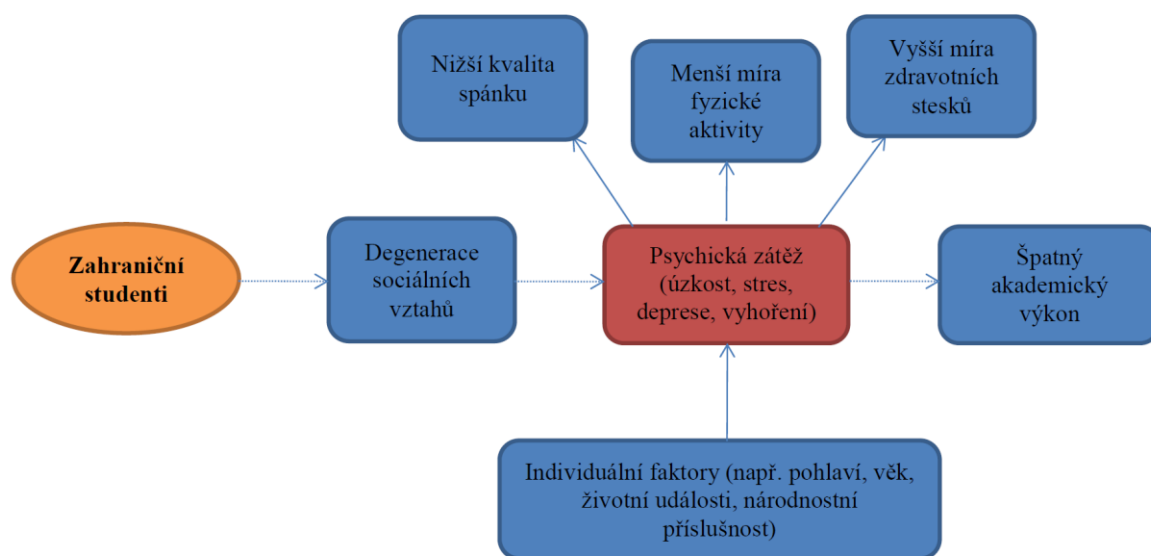
Co se týče druhého úkolu, očekává se, že osobní spokojenost studenta a jeho akademická úspěšnost, spolu velmi úzce souvisí a mají na sebe vzájemný dopad. Úspěšnost při studiu může zřetelně působit na komplexní spokojenost studenta a zlepšit kvalitu jeho života, zatímco neúspěšnost bývá mnohdy spojena s nezdravým životním stylem a návyky, případně zdravotními problémy a celkovou nespokojeností.

- O Jakým způsobem ovlivňují sociální vztahy a životní styl a zdravotní stav pocit subjektivní pohody jedince?
- H1 Předpokládáme, že studenti, kteří vykazují vyšší pocit subjektivní pohody, budou vykazovat menší míru zdravotních stesků a vyšší kvalitu spánku.
- H2 Předpokládáme, že studenti, kteří vykazují vyšší pocit subjektivní pohody, budou vykazovat větší míru fyzické aktivity.
- H3 Předpokládáme, že studenti, kteří mají dostatek sociálních vztahů, budou vykazovat vyšší pocit subjektivní pohody.

- O Ovlivňují faktory jako jazykové znalosti, míra adaptace a národnostní příslušnost pocit subjektivní pohody jedince?
- H4 Studenti s lepší znalostí jazyka výuky a hostitelské země budou vykazovat větší míru adaptace.
- H5 Studenti pocházející z kulturního prostředí blízkého kulturnímu prostředí České republiky budou prokazovat větší míru adaptace.
- H6 Studenti s vyšší mírou adaptace budou vykazovat vyšší pocit subjektivní pohody.

- O Jaký je vztah mezi mírou adaptace, spokojeností, subjektivní pohodou studenta a jeho akademickým výkonem, úspěšností?
- H7 Pociť subjektivní pohody studentů se bude měnit v souvislosti s ročníkem studia (dobou strávenou v hostitelské zemi).
- H8 Existuje vztah mezi spokojeností, subjektivní pohodou studenta a jeho akademickým výkonem, úspěšností.

Obrázek 1 - Diagram předpokládané souvislosti mezi psychickou zátěží a akademickým výkonem

Zdroj: autorka práce

4.3 Charakteristika respondentů

Pro ověření výzkumných otázek byla zvolena stejnorodá skupina zahraničních studentů, kteří byli podrobena jednorázovému online dotazníkovému šetření určenému pro potřeby této diplomové práce.

Jednalo se o skupinu studentů všeobecného a zubního lékařství v rozmezí 1. – 7. ročníku studia, která čítala 342 studentů ve věku 17 až 46 let, z toho 169 žen a 173 mužů, z nichž 53,8% připadá na studenty z Evropy, 44,7% na studenty z Asie, následovanými 0,9% studentů ze Severní Ameriky a 0,6% studentů z Afriky.

Tabulka 1 - Zastoupení studentů v jednotlivých ročnících studia
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

Ročník studia:	Počet studentů	Z toho ženy	Z toho muži	Počet studentů v %	Z toho % žen v ročníku	Z toho % mužů v ročníku
1	92	50	42	26,9	54,35	45,65
2	73	27	46	21,3	36,99	63,01
3	67	30	37	19,6	44,78	55,22
4	38	17	21	11,1	44,74	55,26
5	38	22	16	11,1	57,89	42,11
6	29	19	10	8,5	65,52	34,48
7	5	4	1	1,5	80	20

Zdroj: autorka práce

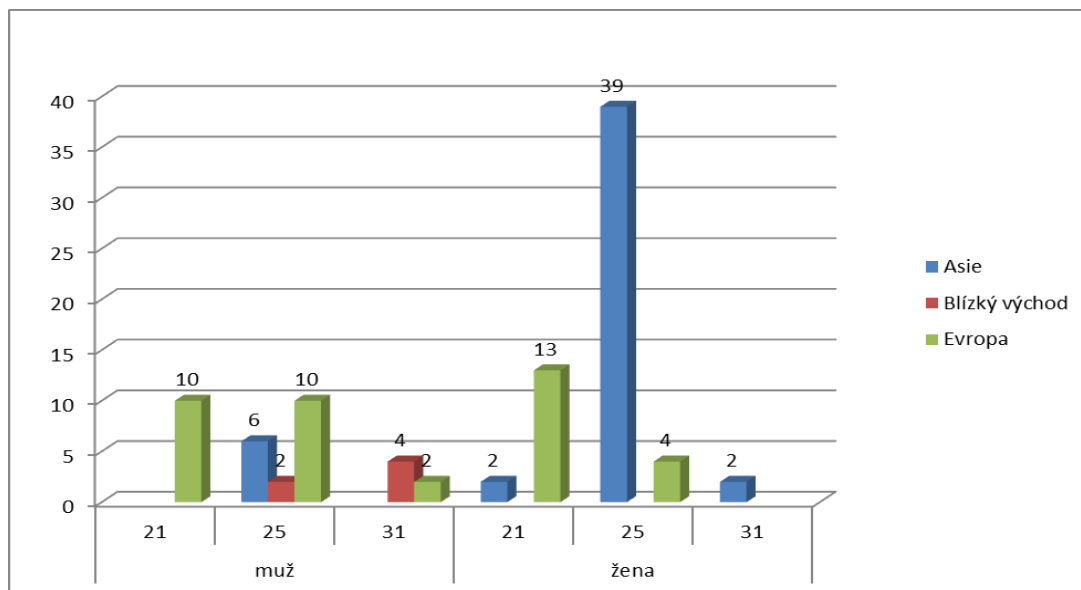
Tabulka 2 - Zastoupení příslušníků jednotlivých zemí
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

Světový region		Země původu	Počet studentů	Počet studentů v %				
Asie	Jižní Asie	Pákistán	4	1,17	153	Celkový počet asijských studentů	44,7	Celkový počet asijských studentů v %
		Indie	2	0,58				
	Východní Asie	Japonsko	9	2,63				
		Tchaj-wan	27	7,89				
	Jihovýchodní Asie	Malajsie	73	21,35				
		Singapur	1	0,29				
	Jihozápadní Asie	Izrael	32	9,36				
		Saudská Arábie	2	0,58				
	Spojené arabské emiráty	3	0,88					
Afrika	Severní Afrika	Egypt	1	0,29	2	Celkový počet afrických studentů	0,6	Celkový počet afrických studentů v %
		Maroko	1	0,29				
Severní Amerika		USA	2	0,58	3	Celkový počet amerických studentů	0,9	Celkový počet amerických studentů v %
		Kanada	1	0,29				
Evropa	Střední Evropa	Polsko	6	1,75	184	Celkový počet evropských studentů	53,8	Celkový počet evropských studentů v %
		Německo	5	1,46				
	Severní Evropa	Švédsko	3	0,88				
		Norsko	2	0,58				
	Východní Evropa	Rusko	2	0,58				
	Jižní Evropa	Kypr	8	2,34				
		Portugalsko	6	1,75				
		Španělsko	5	1,46				
	Západní Evropa	Velká Británie	140	40,94				
		Francie	3	0,88				
Irsko		4	1,17					

Zdroj: autorka práce

Na výzkumu se z 342 oslovených studentů podílelo 121 osob. Vyhodnocení získaných dat probíhalo z 94 úplných dotazníků, 27 dotazníků bylo vzhledem k absenci odpovědí na klíčové otázky z výzkumu vyřazeno. Ve zkoumaném vzorku celkově převládají ženy. Tento nepoměr může ovlivnit kvalitu výsledků.

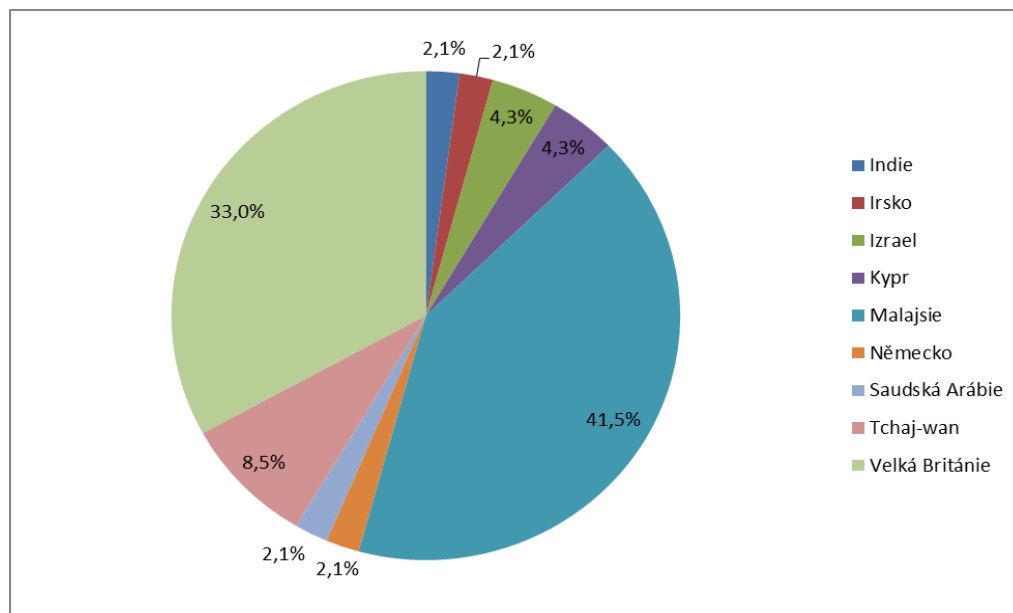
Graf 1 - Počty studentů dle národnosti a pohlaví
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

60 žen (63,8%); 34 mužů (36,2%)

Zdroj: autorka práce

Graf 2 - Zastoupení příslušníků jednotlivých zemí v rámci výzkumného souboru
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

Indie (2) 2,1%; Irsko (2) 2,1%; Izrael (4) 4,3%; Kypr (4) 4,3%; Malajsie (39) 41,5%; Německo (2) 2,1%; Saudská Arábie (2) 2,1%; Tchaj-wan (8) 8,5%; Velká Británie (31) 33%

Zdroj: autorka práce

Obrázek 2 - Zobrazení zastoupení jednotlivých zemí na mapě světa
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

Zdroj: autorka práce

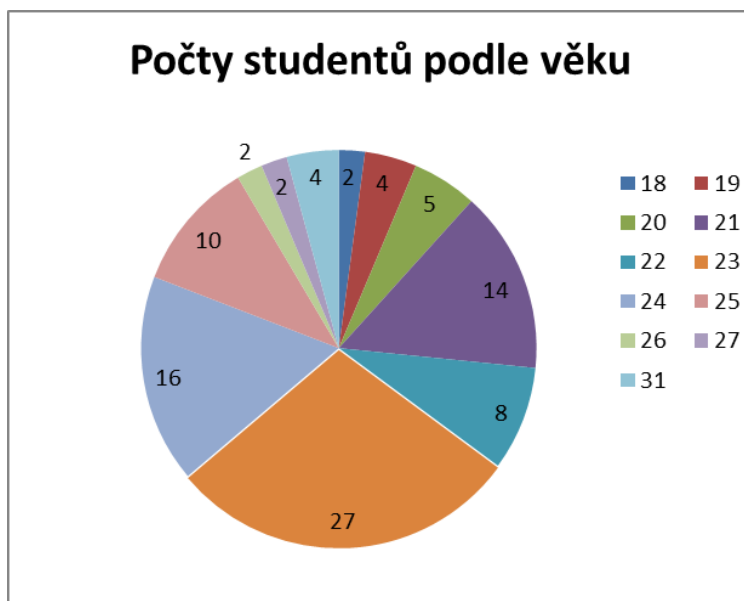
Pro výzkum se bohužel podařilo získat data pouze od příslušníků 9 národností.

Tabulka 3 - Věkové rozložení výzkumného souboru
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

	Minimum	Maximum	Průměr
Věk	18	31	22,3
ženy	18	26	22,6
muži	19	31	23,9

Zdroj: autorka práce

Graf 3 - Zastoupení jednotlivých věkových kategorií v rámci výzkumného souboru
(spočítáno dle systému studijní agendy STAG)

Zdroj: autorka práce

4.4 Metody a postupy výzkumu

Pro potřeby šetření byl vytvořen vlastní speciální nestandardizovaný dotazník, který byl sestaven na základě poznatků získaných v teoretické části práce a zároveň uzpůsoben na základě konkrétních požadavků fakulty tak, aby výsledná analýza byla pro školu přínosná a poskytla jí spětnou vazbu se studenty. Výše zmíněný dotazník je přílohou této práce.

Všichni studenti byli požádáni o vyplnění dotazníku prostřednictvím Facebookových stránek, které využívají pro komunikaci se zástupci univerzity ohledně svých studijních záležitostí. Tato forma distribuce dotazníků byla zvolena také proto, aby měli studenti možnost vyplnit dotazník individuálně a vzájemně se neovlivňovat. Cílem bylo zvýšit směrodatnost dosažených výsledků. Výhodou elektronického dotazování je také nižší časová náročnost a snadný postup pro samotné respondenty, ale v neposlední řadě také snadnější zpracování dat, která jsou automaticky zaznamenávána v excelovské tabulce.

V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni s účelem výzkumu a upozorněni, že šetření je anonymní a zcela dobrovolné. Vyplnění dotazníkového šetření nebylo časově náročné, vyžadovalo zhruba patnáct až dvacet minut. Anonymita dotazníku byla obzvláště zdůrazněna, aby se předešlo obavám studentů, že by mohli být jednotlivci identifikováni a dala tak studentům možnost odpovídat na otázky podle skutečnosti. Jako souhlas studentů s účastí ve výzkumu byla brána skutečnost, že vyplnili samotný dotazník. Ještě před zveřejněním dotazníku bylo několik studentů osloveno, aby připravený dotazník vyplnili. Bylo sledováno jednak jejich porozumění jednotlivým otázkám, ale také měřen čas potřebný pro vyplnění dotazníku. Studenti s vyplňováním neměli větší potíže, ale i přesto bylo na základě jejich zpětné vazby v dotazníku provedeno několik změn týkajících se převážně jazykové stránky a použitých výrazů.

Dotazník se skládal z 37 otázek rozdělených do jednotlivých sekcí za účelem získání informací zahrnujících demografické údaje, subjektivní pocit zdraví, sociální oporu, fyzickou aktivitu, zdravotní návyky, pocit pohody a studijní prostředí.

Obecné údaje zahrnovaly informace týkající se ročníku studia, pohlaví, věku, země původu, rodinného stavu, bydlení, stupně porozumění českému a anglickému jazyku a života v České republice.

V sekcích týkajících se subjektivního pocitu zdraví a životního stylu respondenti odpovídali převážně uvedením četnosti a v částech zahrnujících míru sociální opory a studijní prostředí studenti volili, do jaké míry souhlasí s uvedeným výrokiem.

Závěr dotazníku obsahuje také jednuotevřenou otázku, která dává studentům více prostoru k podrobnějšímu vyjádření a fakultě přináší možnost získat cenné podněty a pobídky k případným zlepšením.

Data získaná dotazníkovým šetřením byla zaznamenána do excelovské tabulky. Do této tabulky byly zapsány číselné hodnoty, které byly přiřazeny konkrétním položkám slovního hodnocení a následně byl vypočítán průměr jednotlivých oblastí.

Výsledky šetření byly graficky znázorněny a popsány.

Obecné údaje

Část obecných údajů byla dichotomizována nebo trichotomizována podle významu a četnosti, s jakou se vyskytovaly v jednotlivých odpovědích. Věk byl trichotomizovaný s rozdělením do skupin 21 (18 – 21), 25 (22 – 25) a 31 (26 – 31). Národnostní příslušnost byla trichotomizována s rozlišením na studenty z Evropy (Irsko, Kypr, Německo, Velká Británie), Blízkého východu (Izrael, Saudská Arábie) a Asie (Indie, Malajsie, Tchaj-wan). Ročník studia byl trichotomizovaný se členěním na kategorie 2 (1. - 2. ročník), 4 (3. - 4. ročník) a 6 (5. - 6. ročník), podobně jako počet let strávených v České republice: 2 (1 – 2 roky), 4 (3 – 4 roky) a 7 (5 - 7 let). Rodinný stav byl dichotomizovaný s rozlišením na respondenty s partnerem (ženatý/vdaná; zasnoubený/á; přítel/přítelkyně) a bez partnera. Způsob ubytování byl dichotomizovaný s rozlišením na studenty ubytované na studentských kolejích a ty ostatní.

Míra subjektivní pohody

Míra subjektivního pocitu pohody byla vyjádřena průměrnou hodnotou níže uvedených 3 otázek. U otázky „Cítíte se v současné době spokojen/a se svým životem?“, kde byla zvolena odpovědní škála, byly odpovědi označeny číselnými hodnotami 1 = vůbec až 4 = docela hodně (téměř každý den). Další dvě otázky „Cítíte se často bez nálady, skleslý/á nebo v depresi?“ a „Cítíte se unaven/a a bez energie?“, byly koncipovány obráceně. Hodnota 4 odpovídala slovnímu hodnocení „nikdy“, 1 slovnímu hodnocení „často (téměř každý den)“. Tudíž 1 byla ve všech případech přiřazena odpovědím s největším vlivem na případný vznik psychických obtíží.

Míra adaptace/přizpůsobení

Pro posouzení míry, do jaké jsou studenti přizpůsobeni novému životu, byly zvoleny 3 otázky, výsledek vyjádřen jejich průměrnou hodnotou. Odpovídalo se odpovědní škálou. Jednotlivé odpovědi byly označeny číselnými hodnotami 0 = vůbec až 2 = ano, hodně.

Cítíte se adaptovaný/á na život v České republice?

Žijete rád/a v Olomouci?

Domníváte se, že je česká společnost přátelská vůči cizincům?

Sociální opora

Sociální opora byla měřena 5 otázkami, u kterých respondenti vybírali, do jaké míry s uvedeným výrokem souhlasí (souhlasím; částečně souhlasím; nesouhlasím) a odpověď vzjádřena jejich průměrnou hodnotou. Odpovědi souhlasím, která vyjadřovala nejvyšší možnou míru sociální opory, byla přiřazena hodnota 3, odpovědi nesouhlasím hodnota 1. Zjišťovala se sociální opora blízké osoby, přátel a rodiny.

Existuje osoba, která je vždy poblíž, když ji potřebuji.

Existuje osoba, které se vždy můžu svěřit se svými radostmi i starostmi.

Rodina a přátelé se mi vždy snaží pomoci.

Udržuji pravidelný kontakt s rodinou a přáteli.

Mám dostatečný kontakt s rodinou a přáteli.

Akademický výkon

Sebeposouzení akademické úspěšnosti bylo sledováno 2 otázkami. Výsledek vyjádřen jejich průměrnou hodnotou. Respondenti opět vybírali, do jaké míry na pětistupňové škále s uvedeným výrokiem souhlasí. Rozpětí odpovědí 0 – 4, hodnota 0 byla přiřazena odpovědi rozhodně nesouhlasím, hodnota 4 možnosti rozhodně souhlasím.

Jsem spokojený/á se svými studijními výsledky.

Jsem úspěšný/á student/ka.

K posouzení akademického výkonu byla zvolena otázka na odhad studijního průměru za poslední rok studia. Studenti vybírali známku ze stupnice A – E. Tato otázka byla zvolena k zjištění odhadovaného studijního výsledku neboli akademické úspěšnosti.

Tabulka 4 - Hodnocení akademického výkonu

Stupeň	Hodnota
A	1
B	1,5
C	2
D	2,5
E	3
F	4

Jazykové znalosti

Úroveň jazykových znalostí v českém a anglickém jazyce byla vyjádřena průměrnou hodnotou a zjišťována čtyřstupňovou škálou s rozpětím odpovědí 1 - 4 [rodilý mluvčí (4), poměrně dobře (3), moc dobře nerozumím (2), velmi špatně (1)].

Zdravotní stav

Zdravotní stav byl zjišťován jednoduchým dotazem na posouzení celkového zdraví a vyjádřen průměrnou hodnotou. Odpovídalo se na škále od 1 do 5, kdy nejvyšší číselná hodnota byla přiřazena nejlepšímu hodnocení celkového zdraví [výborné (5), velmi dobré (4), dobré (3), uspokojivé (2), špatné (1)].

Kvalita spánku

Kvalita spánku byla vyjádřena průměrnou hodnotou a hodnocena třístupňovou škálou, nejvyšší hodnota 3 znamená nejmenší potíže se spánkem [nemám žádné potíže (3), částečně (některé dny) (2), mám hodně potíže se spaním (více než polovinu dnů) (1)].

Fyzická aktivita

U fyzické aktivity byla posuzována četnost pohybu. Odpověď na otázku byla vyjádřena průměrnou hodnotou. Rozpětí odpovědí 0 – 4 [každý den (4), třikrát týdně nebo méně (3), jednou týdně nebo méně (2), jednou týdně nebo méně (1), nikdy(0)].

Jelikož vedlejším cílem výzkumu bylo i získání určitého souboru dat pro potřeby fakulty, na jejíž půdě a s jejímž svolením se sběr dat odehrával, byly některé otázky koncipované se záměrem získání konkrétních, předem diskutovaných údajů.

V první řadě bylo zjišťováno, kde chtějí studenti žít po ukončení studia. Na výběr měli ze 4 možností [vrátit se do rodné země, zůstat v Evropě, zůstat v České republice, ani jedna z uvedených možností].

Dále bylo sledováno, jestli studenti museli během studia nějakým způsobem změnit studijní návyky a způsoby učení.

Další dotazy směřovaly ke zjištění, jestli je informovanost studentů před nástupem ke studiu dostatečná. Bylo zkoumáno, zda obdrželi dostatek relevantních informací o: univerzitě, organizaci studia, České republice a její ekonomické a politické situaci a českých zvycích.

Fakultu zajímala rovněž spokojenost studentů s kvalitou pedagogů. Ta byla zjišťována dvěma otázkami (Učitelé mají dostatek vědomostí i jazykových a komunikačních dovedností; Učitelé jsou na své hodiny dobře připraveni). Studenti vybírali, do jaké míry na pětistupňové škále s uvedeným výrokem souhlasí s rozpětím odpovědí 0 – 4 [rozhodně souhlasím (4), souhlasím (3), nejsem si jistý (2), nesouhlasím (1), rozhodně nesouhlasím (0)].

Zjišťováno bylo rovněž, zda byli studenti v Olomouci schopni uspokojit některé své specifické potřeby, týkající se volnočasových aktivit a jídla. Byly zvoleny tři otázky s odpovědí ano/ne. U otázek „Máte kromě studií čas na své zájmy a koníčky?“ a „Našel/šla jste v Olomouci příležitost věnovat se svým zájmům a koníčkům?“ byla odpovědi ano přiřazena hodnota 1, odpovědi ne hodnota 0. Otázka „Postrádáte v Olomouci nějakou potravinu, jídlo, na které jste zvyklý/á a které vyžadujete?“ byla položena obráceně, s hodnotou 0 pro ano a hodnotou 1 pro ne.

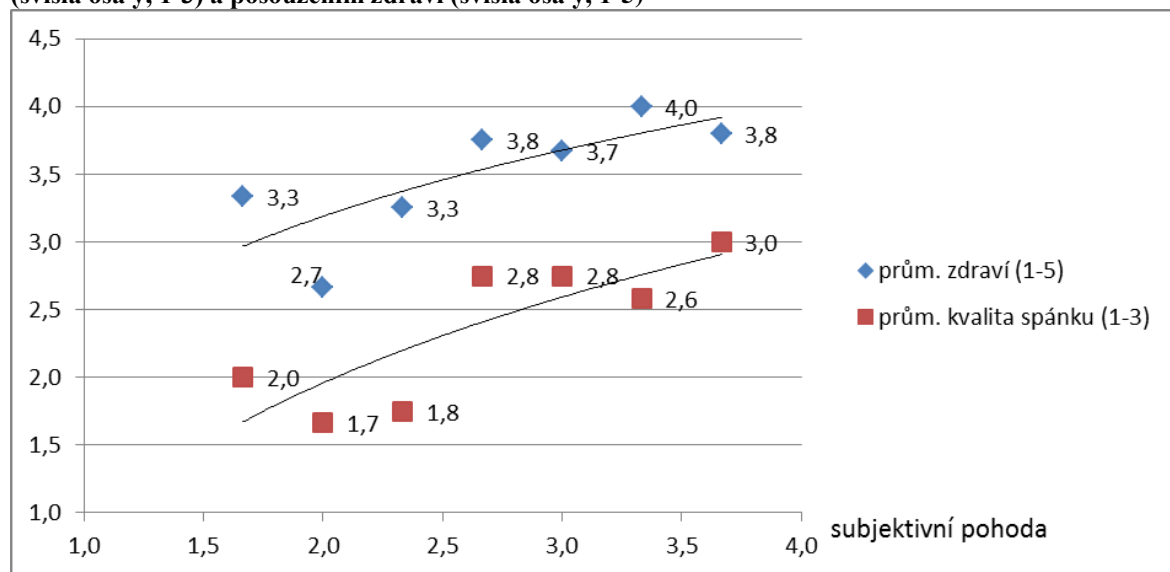
Poslední dotaz byl pak koncipován za účelem zjištění konkrétních připomínek studentů: „Existuje nějaká konkrétní pomoc, kterou postrádáte, nebo si myslíte, že by měla univerzita nabídnout? Jak bychom Vám mohli pomoci zlepšit studijní prostředí a usnadnit překonání obtíží?“

5 Výsledky a diskuse

5.1 Jakým způsobem ovlivňují sociální vztahy a životní styl a zdravotní stav pocit subjektivní pohody jedince?

H1 Předpokládáme, že studenti, kteří vykazují vyšší pocit subjektivní pohody, budou vykazovat menší míru zdravotních stesků a vyšší kvalitu spánku

Graf 4 - Znárodnění vztahu mezi mírou subjektivní pohody (vodorovná osa x, 1-4) kvalitou spánku (svislá osa y, 1-3) a posouzením zdraví (svislá osa y, 1-5)

Zdroj: autorka práce

Popis indikátoru:

Jak byste obecně ohodnotil/a své zdraví?

5 – výborné

4 – velmi dobré

3 – dobré

2 – uspokojivé

1 – špatné

Popis indikátoru:

Máte nějaké potíže se spánkem?

3 – nemám žádné potíže

2 – částečně (některé dny)

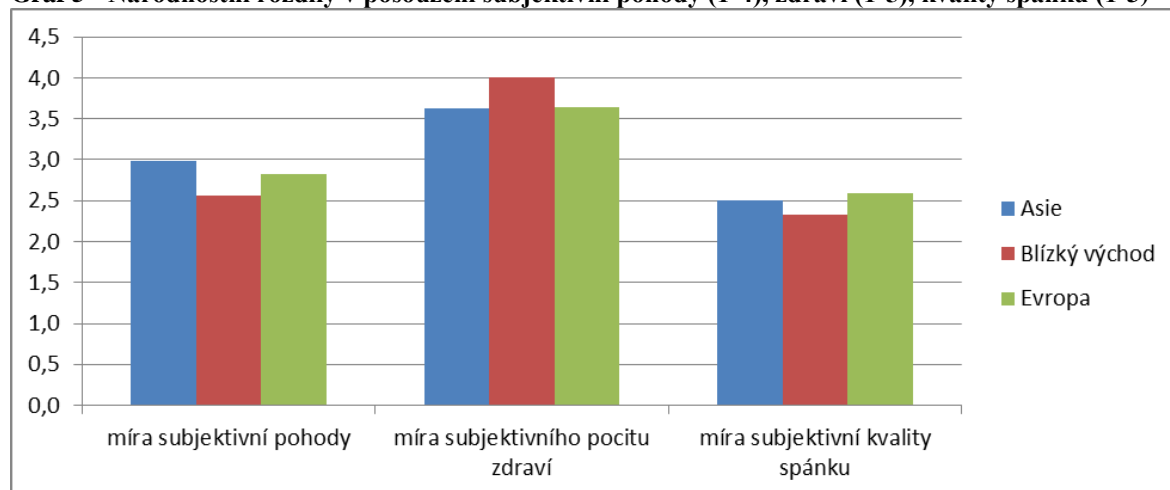
1 – mám hodně potíže se spaním (více než polovinu dnů)

Z grafu vyplývá, že vztah mezi subjektivní pohodou a oběma proměnnými, kvalitou spánku a posouzením zdraví, je lineární. To znamená, že čím lépe hodnotí studenti své zdraví a kvalitu spánku tím vyšší je i jejich pocit subjektivní pohody.

Hypotéza číslo 1 byla potvrzena.

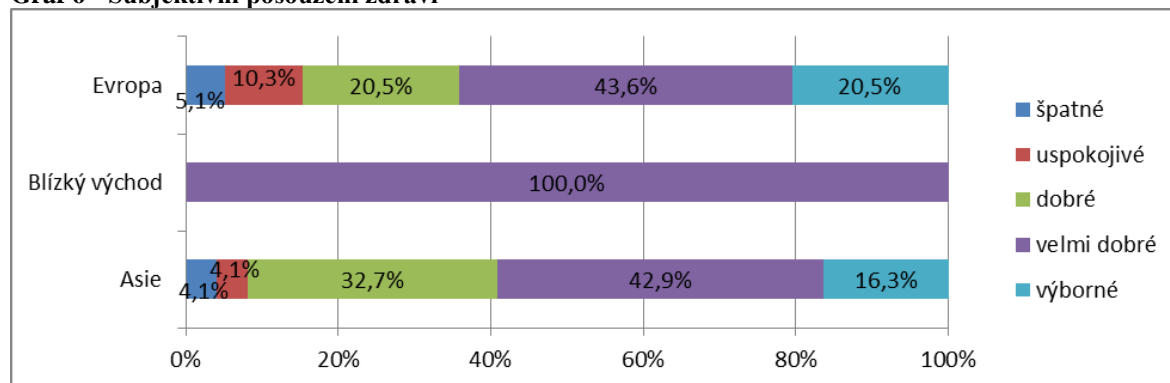
Následující 3 grafy dále podrobněji znázorňují národnostní specifika v jednotlivých oblastech. Svou celkovou pohodu nejlépe hodnotí studenti z Asie a nejhůře studenti z Blízkého východu, kteří zároveň nejvíce negativně posuzují také svou kvalitu spánku a naopak nejlépe ze všech tří regionů své celkové zdraví. Podrobněji viz. Graf 6 a Graf 7.

Graf 5 - Národnostní rozdíly v posouzení subjektivní pohody (1-4), zdraví (1-5), kvality spánku (1-3)

Zdroj: autorka práce

Graf 6 - Subjektivní posouzení zdraví

Zdroj: autorka práce

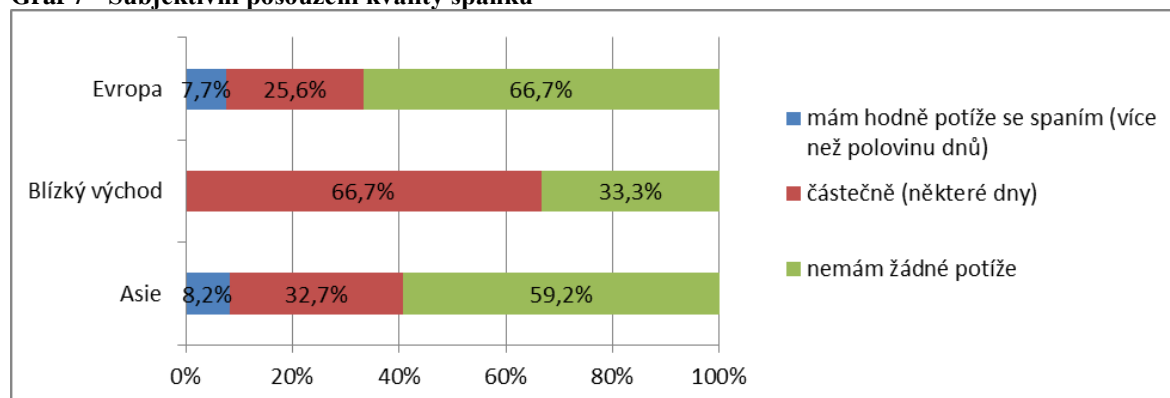
Prezentován je výskyt všech pěti stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří hodnotili své zdraví jako dobré, velmi dobré nebo jako výborné.

Výskyt a národnostní rozdíly:

85% evropských studentů hodnotilo svůj zdravotní stav jako „dobrý“, „velmi dobrý“ nebo „výborný“. U studentů z Blízkého východu to bylo u 100% respondentů a mezi asijskými studenty u 92%. Výsledky jsou poměrně vyrovnané a lze vyvodit, že většina studentů

považuje svůj zdravotní stav za dobrý. Nejlépe se cítí studenti z Blízkého východu, nejhůře studenti z Evropy.

Graf 7 - Subjektivní posouzení kvality spánku

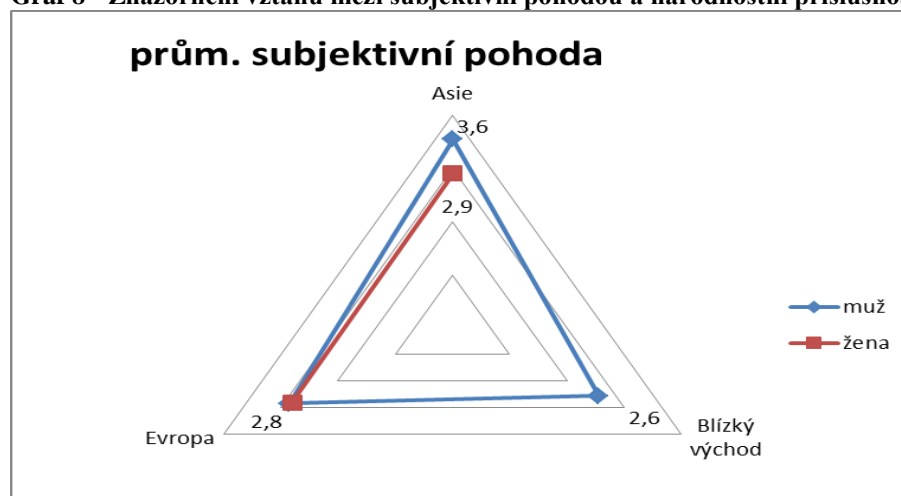
Zdroj: autorka práce

Prezentován je výskyt všech tří stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří uvedli, že mají velké nebo částečné potíže se spánkem (mám hodně potíže se spaním, částečně).

Výskyt a národnostní rozdíly:

33% evropských studentů uvedlo, že má velké nebo částečné potíže se spánkem. U studentů z Asie uvedlo stejné obtíže 41% respondentů a u studentů z Blízkého východu dokonce 67% respondentů přiznalo částečné potíže se spánkem. Největší potíže se spánkem tudíž uvádějí studenti z Blízkého východu.

Graf 8 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou a národnostní příslušností ve vztahu k pohlaví

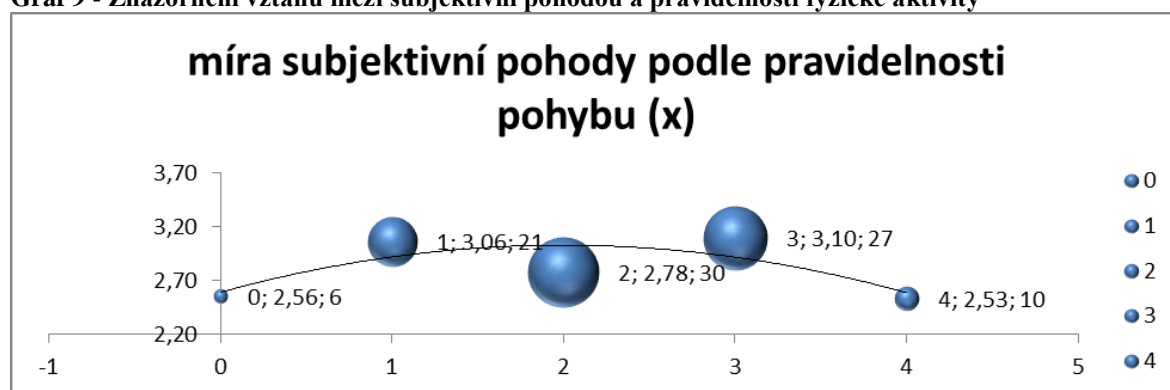

Zdroj: autorka práce

I když jsou odchylky jen velmi malé, z výše přiloženého grafu je patrné, že největší pocit subjektivní pohody zažívají studenti z Asie. Muži se cítí lépe, než ženy. U studentů z Evropy, kteří následují na druhém místě mezi skupinou mužů a žen neexistuje rozdíl. Studenty z Blízkého východu bohužel nelze z tohoto hlediska posuzovat, protože ve výzkumném vzorku nebyly zastoupeny ženy z této oblasti.

H2 Předpokládáme, že studenti, kteří vykazují vyšší pocit subjektivní pohody, budou vykazovat větší míru fyzické aktivity

Graf 9 - Znárodnění vztahu mezi subjektivní pohodou a pravidelností fyzické aktivity

Zdroj: autorka práce

Popis indikátoru:

Jak často se věnujete nějakému fyzickému cvičení v délce trvání aspoň 20 minut?

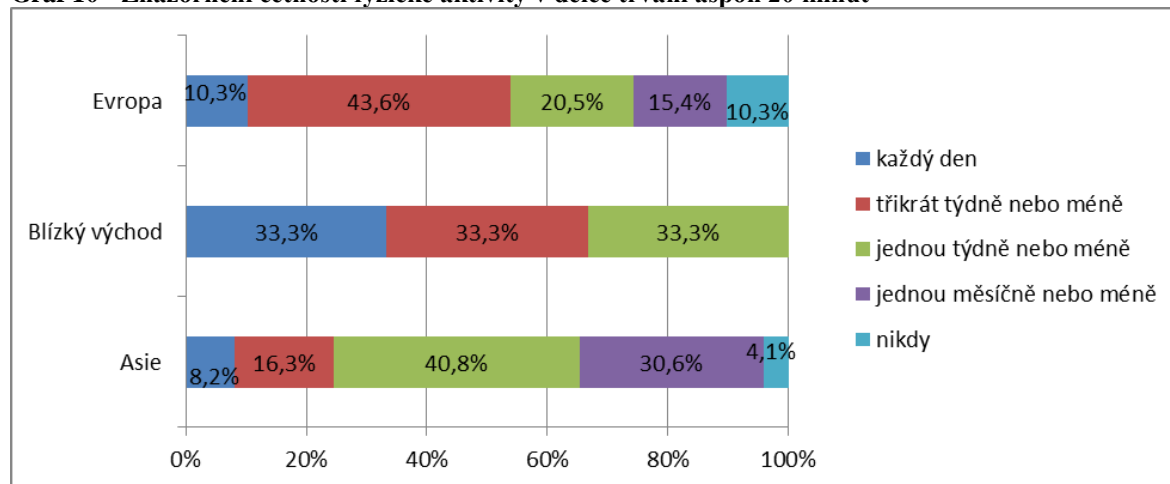
- 4 – každý den
- 3 – třikrát týdně nebo méně
- 2 – jednou týdně nebo méně
- 1 – jednou měsíčně nebo méně
- 0 – nikdy

Z grafického znázornění výsledků vyplývá, že nejlépe se cítí studenti, kteří mají pravidelnou fyzickou aktivitu jednou měsíčně až třikrát týdně. Vztah mezi zkoumanými veličinami je ale spíše vyrovnaný, s negativním dopadem na subjektivní pohodu v obou extrémních hodnotách veličiny x (pravidelnost cvičení). Takto odpověděla pouze malá skupina respondentů, takže význam extrémních hodnot je diskutabilní.

Hypotéza číslo 2 nebyla potvrzena.

Graf 10 pak dále znázorňuje míru fyzické aktivity s přihlédnutím k rozdílům mezi příslušníky tří národnostních skupin.

Graf 10 - Znázornění četnosti fyzické aktivity v délce trvání aspoň 20 minut

Zdroj: autorka práce

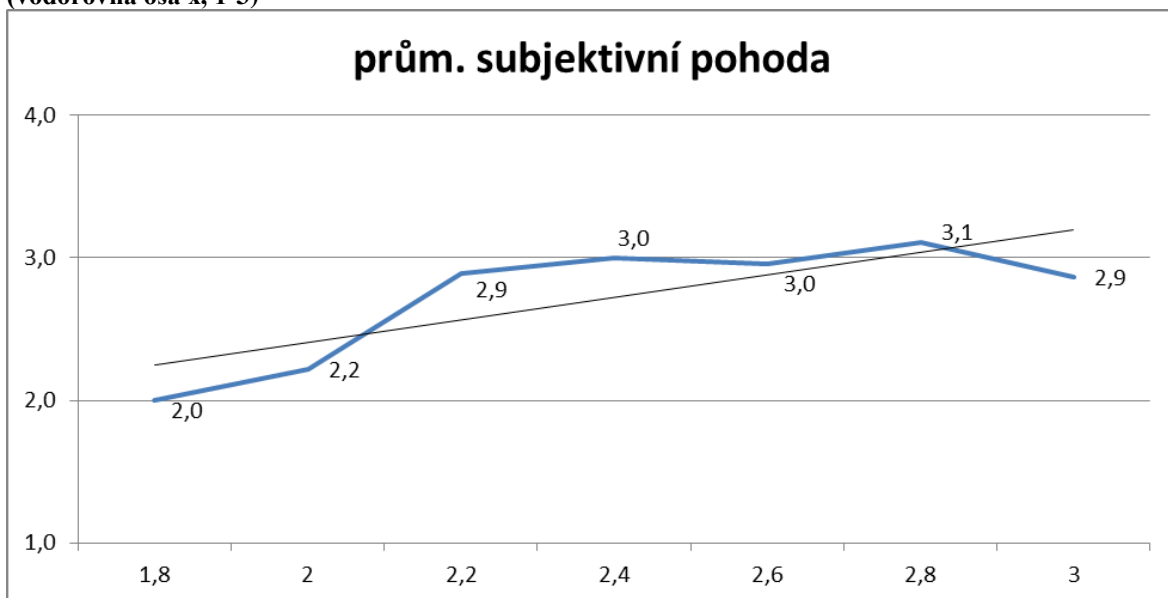
Prezentován je výskyt všech pěti stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří uvedli, že se fyzické aktivitě věnují s četností každý den až jednou týdně nebo méně (každý den, třikrát týdně nebo méně, jednou týdně nebo méně).

Výskyt a národnostní rozdíly:

74% evropských studentů uvedlo pravidelnou fyzickou aktivitu s četností „každý den“, „tříkrát týdně nebo méně“, „jednou týdně nebo méně“. U studentů z Asie uvedlo stejnou četnost 65% respondentů a u studentů z Blízkého východu dokonce 100% respondentů. Nejmenší frekvenci fyzické aktivity tak uvádí studenti z Asie, největší studenti z Blízkého východu.

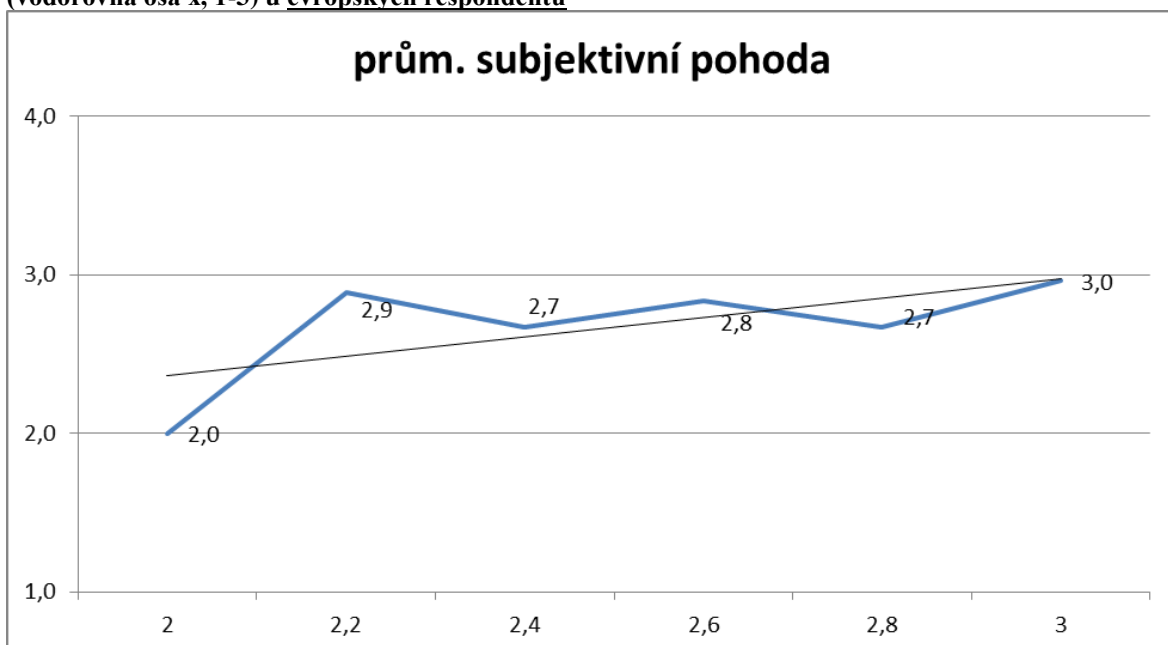
H3 Předpokládáme, že studenti, kteří mají dostatek sociálních vztahů, budou vykazovat vyšší pocit subjektivní pohody

Graf 11 - Znáornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3)

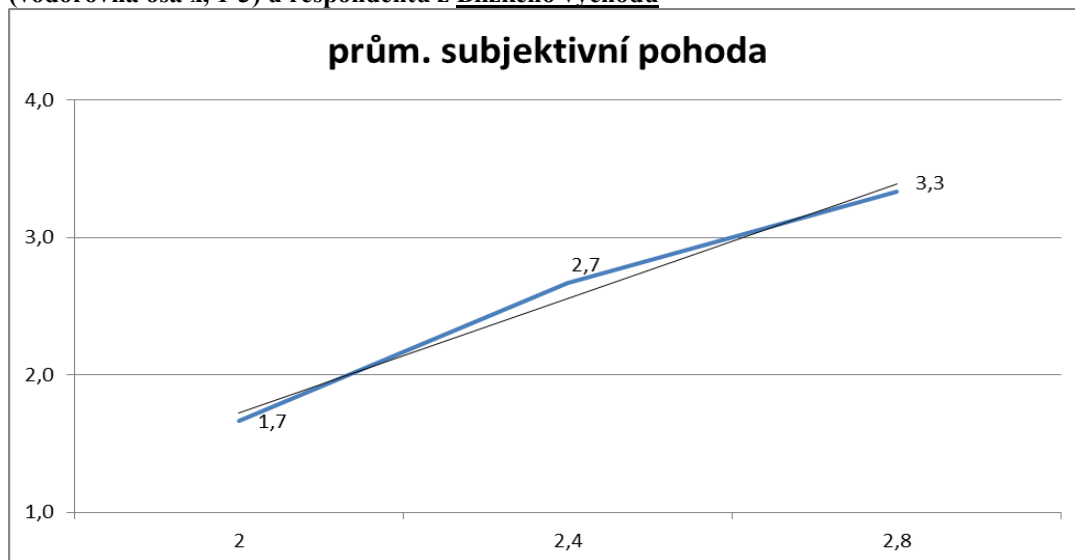
Zdroj: autorka práce

Graf 12 - Znáornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u evropských respondentů

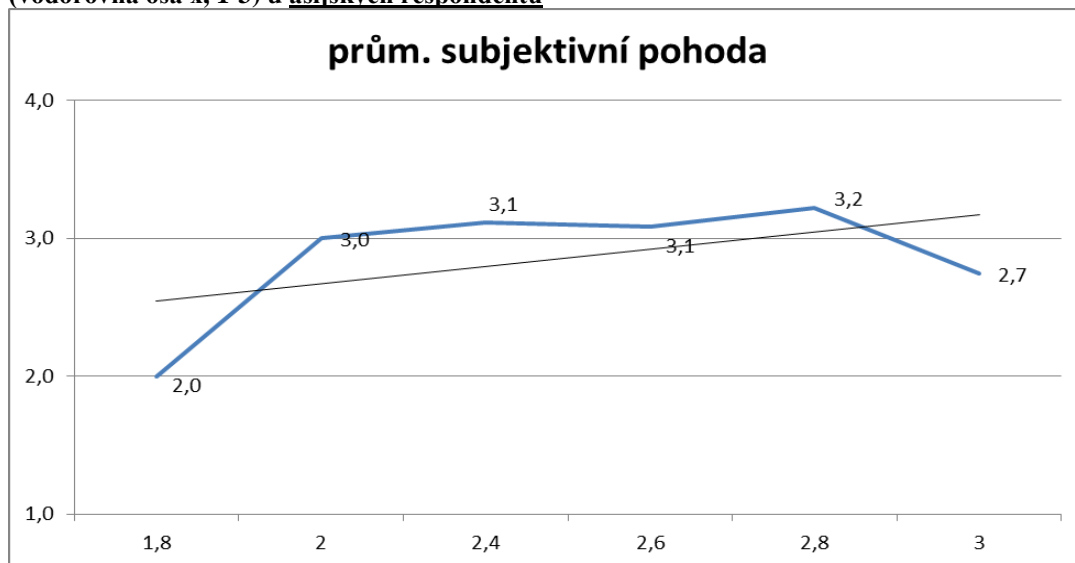
Zdroj: autorka práce

Graf 13 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u respondentů z Blízkého východu

Zdroj: autorka práce

Graf 14 - Znázornění vztahu mezi subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4) a mírou sociální opory (vodorovná osa x, 1-3) u asijských respondentů

Zdroj: autorka práce

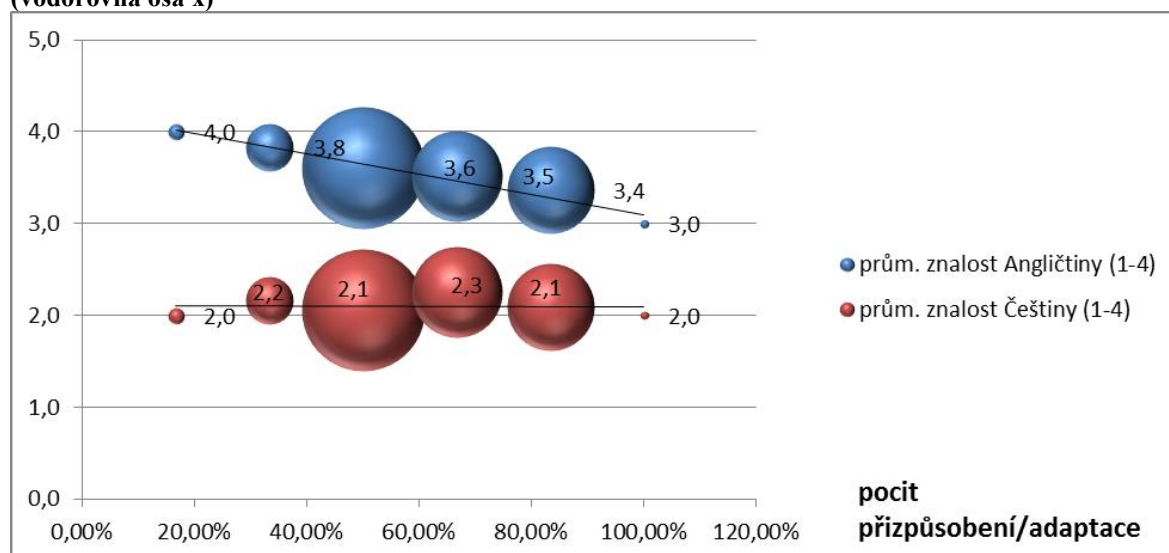
Z výše uvedených grafů vyplývá, že lze potvrdit souvislost mezi mírou sociální opory a pocitem pohody studenta. Čím větší sociální oporu respondenti mají, tím lépe se cítí. Tento lineární vztah lze potvrdit nezávisle na národnostní příslušnosti. Nejpatrnější je však vztah mezi mírou sociální opory a subjektivní pohodou studentů z Blízkého východu.

Hypotéza číslo 3 byla potvrzena.

5.2 Ovlivňují faktory jako jazykové znalosti, míra adaptace a národnostní příslušnost pocit subjektivní pohody jedince?

H4 Studenti s lepší znalostí jazyka výuky a hostitelské země budou vykazovat větší míru adaptace

Graf 15 - Znázornění vztahu mezi znalostí jazyka (svislá osa y, 1-4) a mírou přizpůsobení/adaptace (vodorovná osa x)

Zdroj: autorka práce

Popis indikátoru:

Jak dobře rozumíte česky?/Jak dobře rozumíte anglicky?

4 – rodilý mluvčí

3 – poměrně dobře

2 – moc dobře nerozumím

1 – velmi špatně

Nebyl potvrzen vztah mezi znalostí jazyka a subjektivní mírou adaptace. 84 % studentů odpovědělo na otázku „Jak dobře rozumíte česky?“ hodnocením „velmi špatně“ nebo „moc dobře nerozumím“. Na dotaz „Jak dobře rozumíte anglicky?“ vybralo celých 100% dotázaných hodnocení „rodilý mluvčí“ a „poměrně dobře“. To znamená, že u znalosti češtiny vybralo 84% studentů ze 4 slovních hodnocení porozumění danému jazyku, kde dvě byla pozitivní a dvě negativní, ta dvě, která dokládala špatnou znalost jazyka. U angličtiny naopak 100% respondentů zvolilo ta dvě hodnocení, která dokládala dobrou znalost jazyka. Výběrem těchto dvou extrémních případů, kde nebyla respondenty ani u

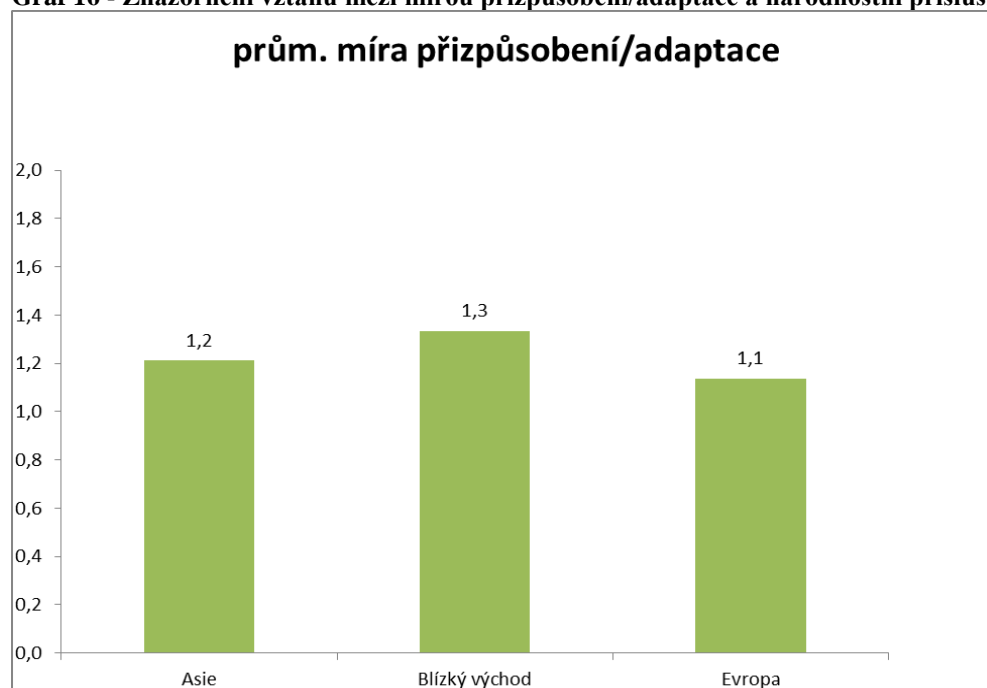
jednoho jazyka zvolena celá škála možných hodnocení, zahrnující jak pozitivní, tak negativní znalost, se šetření v tomto případě stává neměřitelné.

Hypotéza číslo 4 nebyla potvrzena.

Za zmínku stojí, že studenti vykazující vyšší míru přizpůsobení dokonce hodnotili svou znalost angličtiny hůře. Asiati průměrně hodnotou 3,2, studenti z Blízkého východu průměrem 3,6 a evropští respondenti průměrem 3,8.

H5 Studenti pocházející z kulturního prostředí blízkého kulturnímu prostředí České republiky budou prokazovat větší míru adaptace

Graf 16 - Znázornění vztahu mezi mírou přizpůsobení/adaptace a národnostní příslušností

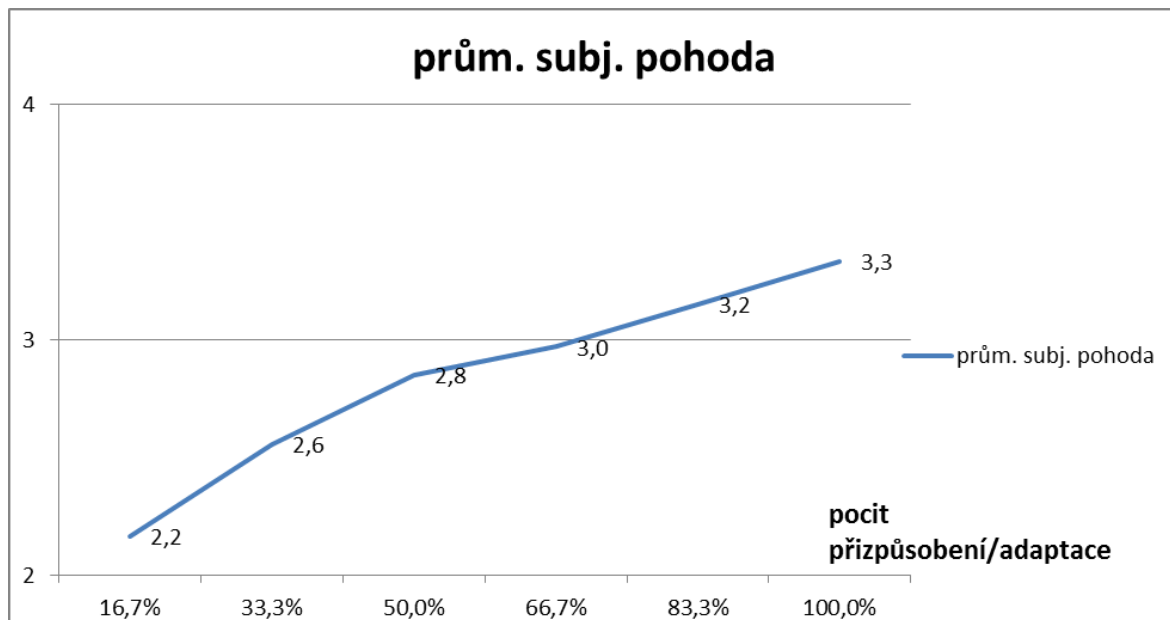
Zdroj: autorka práce

Z grafu je patrné, že nejvíce přizpůsobeni se cítí studenti z Blízkého východu a nejméně studenti z Evropy. Odchytky jsou příliš malé na to, aby se z nich daly usuzovat nějaké závěry, ale zdá se, že na míru přizpůsobení budou mít spíše vliv jiné faktory, než národnostní příslušnost a s tím související kulturní podobnost.

Hypotéza číslo 5 nebyla potvrzena.

H6 Studenti s vyšší mírou adaptace budou vykazovat vyšší pocit subjektivní pohody.

Graf 17 - Znázornění vztahu mezi mírou přizpůsobení/adaptace a subjektivní pohodou (svislá osa y, 1-4)

Zdroj: autorka práce

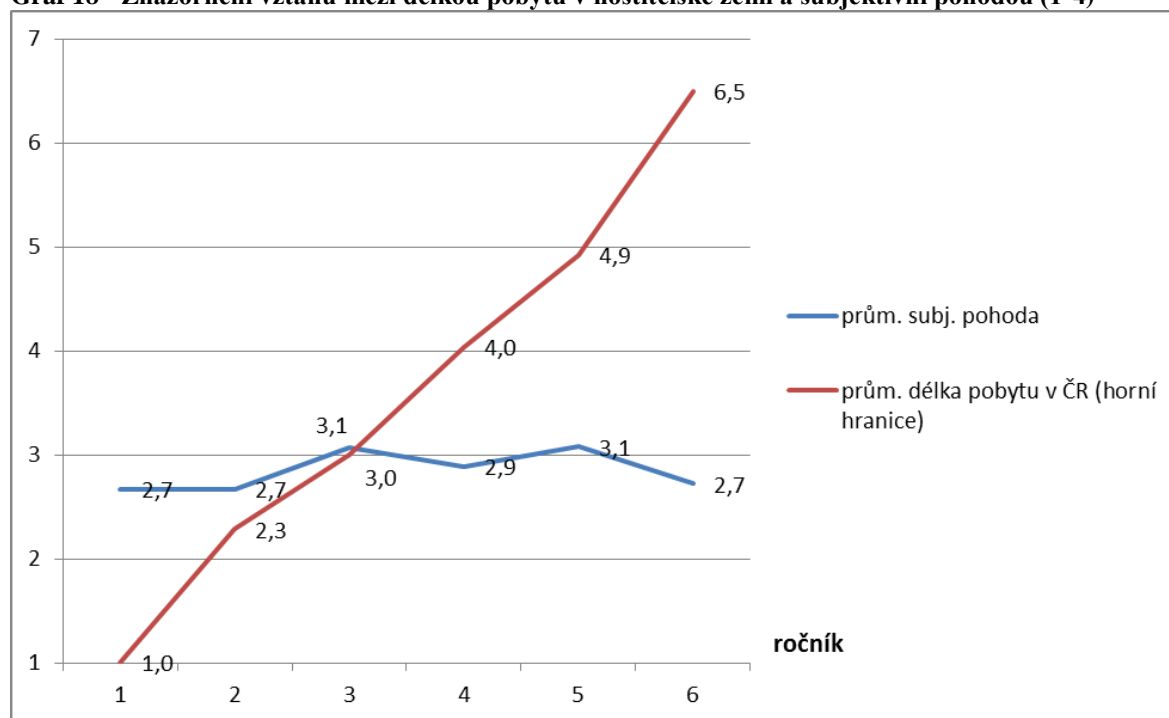
Z grafu je patrná přímá úměra mezi mírou adaptace/přizpůsobení a pocitem subjektivní pohody. Čím více jsou respondenti adaptováni na nové prostředí, tím vyšší je jejich celkový pocit pohody.

Hypotéza číslo 6 byla potvrzena.

5.3 Jaký je vztah mezi mírou adaptace, spokojeností, subjektivní pohodou studenta a jeho akademickým výkonem, úspěšností?

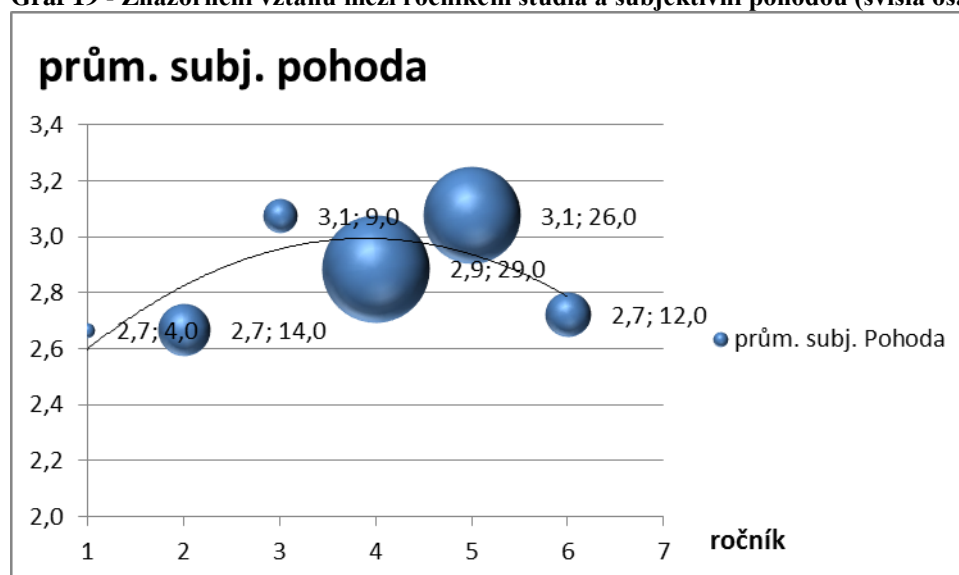
H7 Pocit subjektivní pohody studentů se bude měnit v souvislosti s ročníkem studia (dobou strávenou v hostitelské zemi)

Graf 18 - Znázornění vztahu mezi délkou pobytu v hostitelské zemi a subjektivní pohodou (1-4)

Zdroj: autorka práce

Graf 19 - Znázornění vztahu mezi ročníkem studia a subjektivní pohodou (svíslá osa y, 1-4)

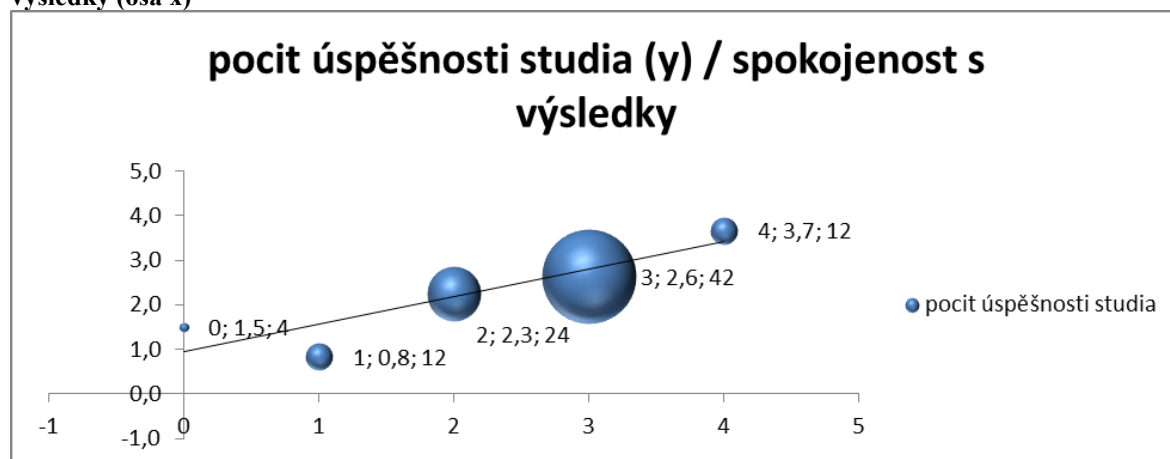

Zdroj: autorka práce

Z obou výše uvedených grafů je zřejmé, že hypotéza číslo 7 nebyla potvrzena. Délka studia víceméně odpovídá počtu let strávených v České republice. Míra subjektivní pohody se jednoznačně nemění v závislosti na délce studia nebo pobytu v hostitelské zemi. Mezi těmito dvěma proměnnými neexistuje zřejmý vztah. Studenti se cítí nejlépe v rozmezí 3 – 5 ročníku studia.

H8 Existuje vztah mezi spokojeností, subjektivní pohodou studenta a jeho akademickým výkonem, úspěšností

Graf 20 - Znázornění vztahu mezi sebezpouzením akademické úspěšnosti (osa y) a spokojeností s výsledky (osa x)

Zdroj: autorka práce

Popis indikátoru:

Jsem spokojen/a se svými studijními výsledky/ Jsem úspěšný student/ka

4 – rozhodně souhlasím

3 – souhlasím

2 – nejsem si jistý

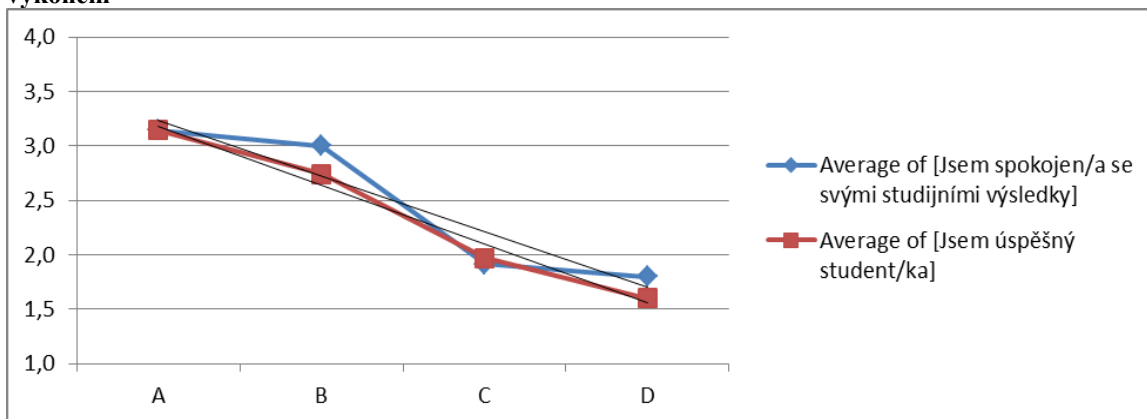
1 – nesouhlasím

0 – rozhodně nesouhlasím

V prvním, výše uvedeném, grafu si ověřujeme, že čím více se studenti považují za úspěšné při studiu, tím jsou spokojenější se svými studijními výsledky.

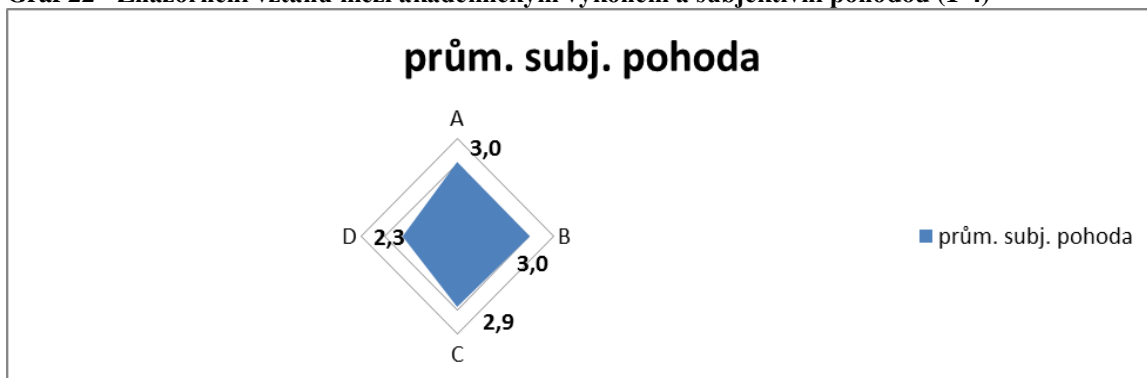
Z následujícího grafu vidíme přímou souvislost mezi skutečným akademickým výkonem a tím, jak sami studenti svůj akademický výkon posuzují. Čím lepších výsledků ve školním hodnocení dosahují, tím jsou se svým akademickým výkonem spokojenější.

Graf 21 - Znázornění vztahu mezi sebeposouzením akademické úspěšnosti (osa y, 0-4) a akademickým výkonem

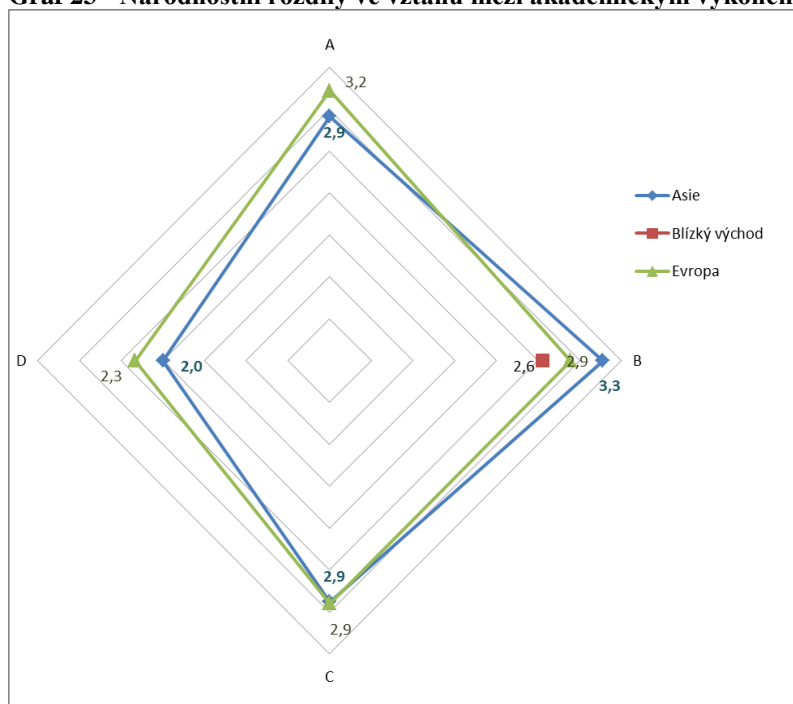
Zdroj: autorka práce

Graf 22 - Znázornění vztahu mezi akademickým výkonem a subjektivní pohodou (1-4)

Zdroj: autorka práce

Graf 23 - Národnostní rozdíly ve vztahu mezi akademickým výkonem a subjektivní pohodou

Zdroj: autorka práce

Z grafů 22, 23 lze vyvodit, že existuje vztah mezi subjektivní pohodou a akademickým výkonem studenta. Výsledky se sice příliš neliší u hodnocení A, B, C, ale se známkou D, která odpovídá hodnocení 2,5 už je rozdíl znatelný. Dá se tedy předpokládat, že čím horších výsledků bude student dosahovat, tím větší bude jeho nepohoda.

Hypotéza číslo 8 byla potvrzena.

5.4 Výsledky vedlejších cílů výzkumu

5.4.1 Do které země směřují studenti po ukončení studia?

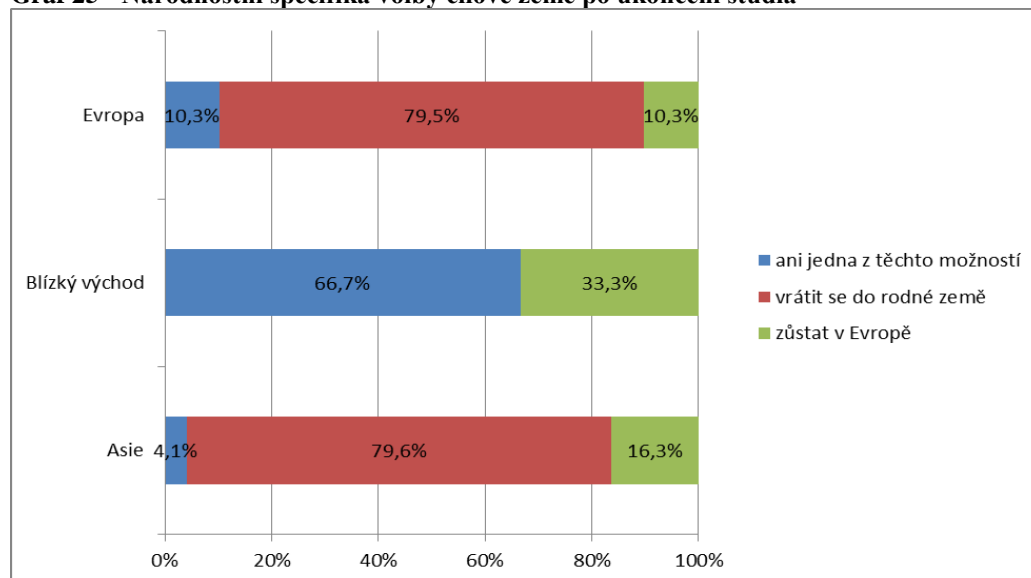
Graf 24 - Cílová země studentů po ukončení studia

Zdroj: autorka práce

Z výše přiloženého grafu vyplývá, že nejvíce studentů míří po absolvování svých studií zpět do země původu a to celých 74,5% studentů. 14,9% studentů si přeje po absolutoriu zůstat v Evropě a 10,6% hodlá zamířit někam jinam, to znamená, že nemají v plánu zakotvit ani ve své rodné zemi, ani jinde v Evropě.

Graf 25 - Národnostní specifika volby cílové země po ukončení studia

Zdroj: autorka práce

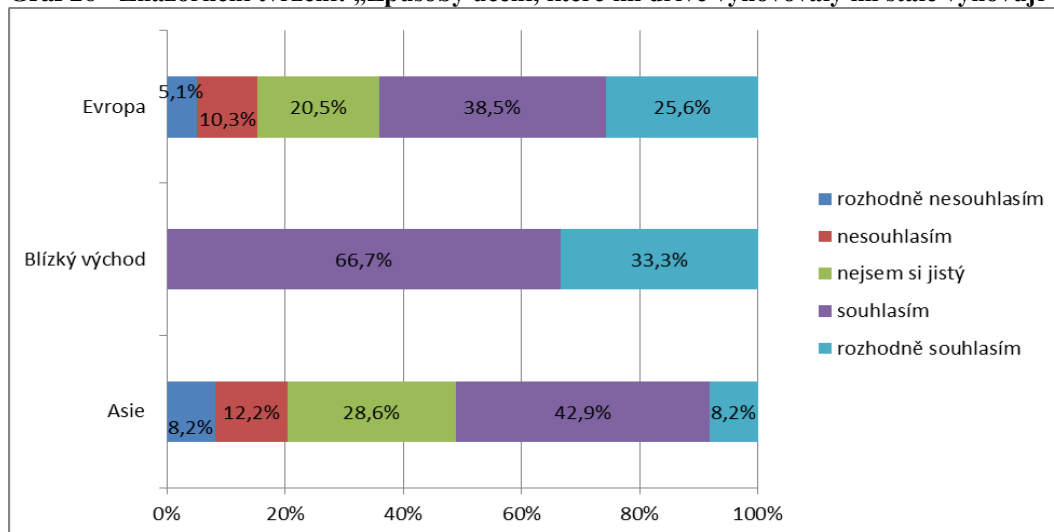
Prezentován je výskyt všech tří tvrzení respondentů.

Výskyt a národnostní rozdíly:

Podíváme-li se blíže na graf znázorňující přání studentů ohledně země působení po absolutoriu, jsou patrné jasné národnostní specifika. U studentů z evropských (79,5%) a asijských (79,6%) zemí převládá záměr návratu do rodné země, kde mají sociální, kulturní a často i ekonomické zázemí, zatímco u studentů z Blízkého východu převažuje cíl pracovat a žít po ukončení studia jinde než v zemi původu. Tuto možnost zvolilo plných 100% zmiňovaných respondentů. Jelikož mezi studenty z Blízkého východu převládají studenti z Izraele, dá se předpokládat, že jejich motivací k takovému rozhodnutí bude současná bezpečnostně-politická situace v oblasti.

5.4.2 Museli studenti během studia změnit své studijní návyky?

Graf 26 - Znázornění tvrzení: „Způsoby učení, které mi dříve vyhovovaly mi stále vyhovují“

Zdroj: autorka práce

Prezentován je výskyt všech pěti stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří souhlasili s uvedeným tvrzením a potvrdili, že způsoby učení, které jim dříve vyhovovaly, jim stále vyhovují (souhlasím, rozhodně souhlasím).

Výskyt a národnostní rozdíly:

64% evropských studentů uvedlo, že způsoby učení, které jim dříve vyhovovaly, jim stále vyhovují. U studentů z Blízkého východu stejně odpovědělo plných 100% respondentů a asijských studentů 51%.

Celá polovina asijských studentů a 35% evropských studentů muselo v závislosti se studiem na vysoké škole změnit své způsoby učení. Asijsí studenti pocházejí z autoritativního, kolektivistického prostředí a jsou zvyklí na rozdílné způsoby učení oproti evropským standardům. Je pro ně typická velká autorita učitele a způsoby učení založené na drilu, tudíž jim forma výuky, ale také samostudia, ke které jsou nuceni s příchodem na českou vysokou školu, nemusí ze začátku vyhovovat. Pokud jde o studenty z evropských zemí, poměrně vysoké procento respondentů, kteří museli změnit své studijní návyky (35%), se dá vysvětlit tím, že určitý podíl studentů (zejména z Velké Británie) pochází rovněž z asijských zemí a ve Velké Británii absolvoval pouze část svých studií. Tito studenti pak neměli dostatek času plně se přizpůsobit evropským standardům.

Graf potvrzuje závěry, ke kterým došel ve své studii i Rienties (2013), který říká, že největší problém s akademickou přizpůsobivostí mají studenti z Asie. Naopak nejlépe se našemu prostředí v akademické rovině přizpůsobují studenti z Blízkého východu.

5.4.3 Obdrželi studenti před nástupem ke studiu dostatek informací?

Tabulka 5 - Informovanost o specifických oblastech života v České republice před nástupem ke studiu

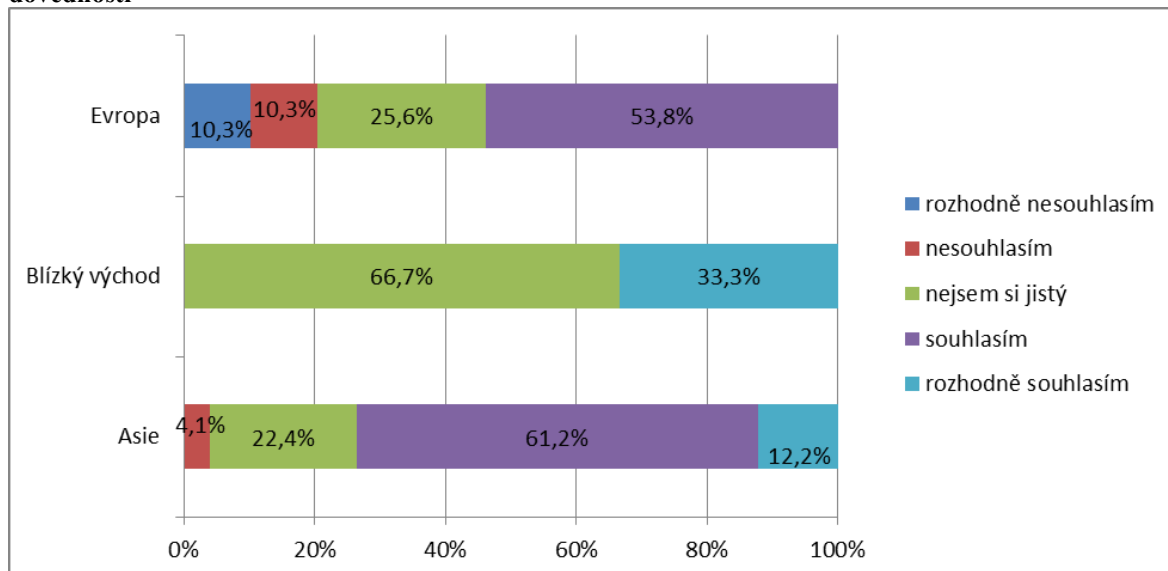
Počet studentů, kteří odpověděli na dotaz:	Informace o univerzitě	Informace o organizaci studia	Informace o ekonom. a pol. situaci	Informace o českých zvycích
ano	61 (64,9%)	16 (17%)	11 (11,7%)	6 (6,4%)
ne	9 (9,6%)	15 (16%)	48 (51%)	22 (23,4%)
bilance	52	1	-37	-15

Zdroj: autorka práce

Z výše uvedené tabulky jasně vyplývá, že studenti nejlépe hodnotili informace, které obdrželi o univerzitě (61/94), naopak nejhůře hodnotili informovanost o ekonomické a politické situaci (48/94) a na druhém místě o českých zvycích (22/94). Informovanost o organizaci studia je neutrální.

5.4.4 Jak jsou studenti spokojeni s kvalitou pedagogů?

Graf 27 - Znázornění tvrzení: „Učitelé mají dostatek vědomostí i jazykových a komunikačních dovedností“

Zdroj: autorka práce

Prezentován je výskyt všech pěti stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří souhlasili s uvedeným tvrzením a potvrdili, že učitelé mají dostatek vědomostí i jazykových a komunikačních dovedností (souhlasím, rozhodně souhlasím) a výskyt respondentů, kteří odpověděli „nejsem si jistý“.

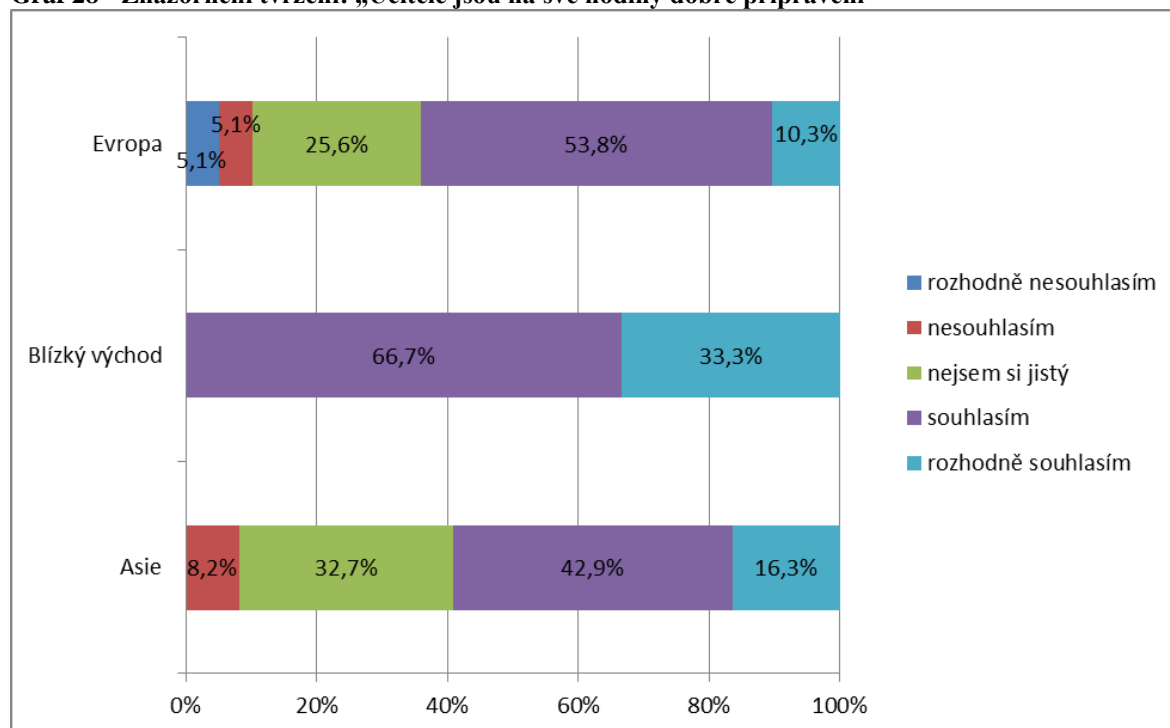
Výskyt a národnostní rozdíly:

S uvedeným výrokiem souhlasilo zhruba 54% evropských studentů, 33% studentů z Blízkého východu a 73% asijských studentů. Typickým kulturním znakem Asiátů je nezpochybňování autority, v tomto případě autority učitele, což odpovídá vysokému počtu respondentů, kteří hodnotí vědomosti a komunikační schopnosti učitelů jako dostatečné. Oproti tomu studenti z Blízkého východu souhlasili s uvedeným výrokiem pouze z 33% procent. Jedná se o dobře jazykově vybavené studenty, kteří mají vysoké nároky a vzdělání berou jako službu, do které investují nejen své schopnosti a čas, ale také nemalé finance a vyžadují proto i odpovídající podmínky.

Téměř 67% studentů z Blízkého východu také uvedlo, že si nejsou jistí, zda učitelé odpovídající schopnosti mají. Asijsí studenti se stejně vyjádřili ve zhruba 22% a evropští

v 26%. Tato čísla jsou vysoká a alarmující a odrážejí se také v komentářích v poslední otázce dotazníkového šetření. Vzhledem k tomu, že se podobné komentáře objevují každoročně i ve studentských evaluacích, univerzita by měla brát stížnosti vážně a investovat do kvalitních, jazykově vybavených pedagogů, či případného jazykového vzdělávání těch stávajících.

Graf 28 - Znázornění tvrzení: „Učitelé jsou na své hodiny dobře připraveni“

Zdroj: autorka práce

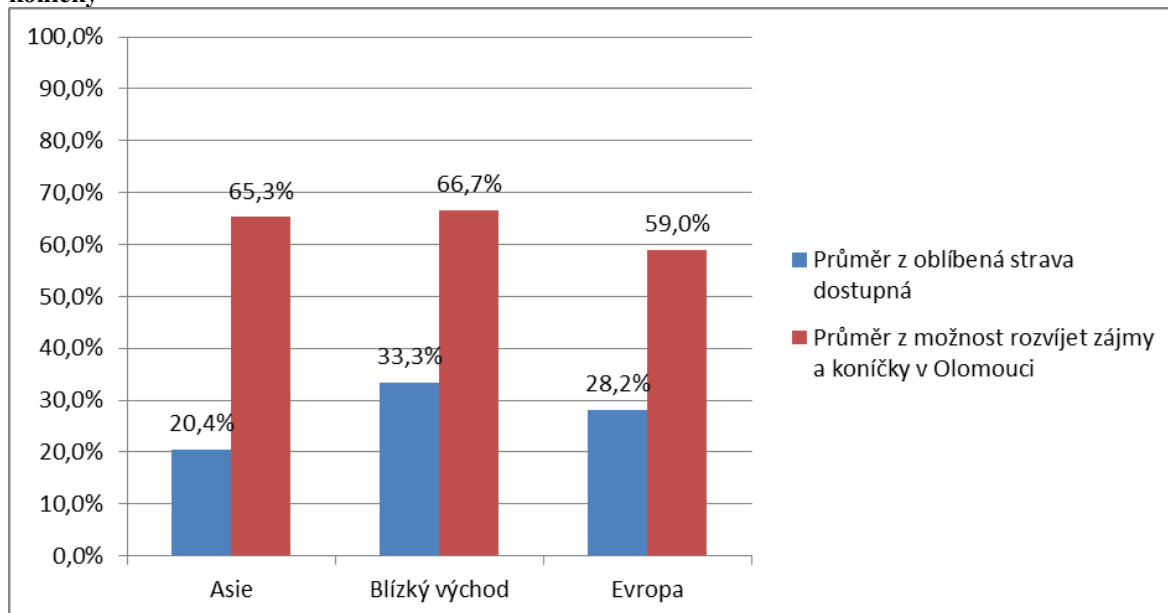
Prezentován je výskyt všech pěti stupňů hodnocení respondentů. Komentován je výskyt respondentů, kteří souhlasili s uvedeným tvrzením a potvrdili, že učitelé jsou na své hodiny dobře připraveni (souhlasím, rozhodně souhlasím).

Výskyt a národnostní rozdíly:

V tomto případě je výsledek jednoznačný a většina studentů (65%) se domnívá, že jsou učitelé na své hodiny řádně připraveni. Výraznější národnostní rozdíly jsou pouze mezi skupinou evropských a asijských respondentů, kteří s uvedeným tvrzením souhlasí v 62% případů, oproti studentům z Blízkého východu, kteří s tvrzením souhlasí na 100%.

5.4.5 Měli studenti možnost uspokojit v místě studia některé své potřeby?

Graf 29 - Znázornění spokojenosti studentů s dostupností specifických potravin a možností rozvíjet své koníčky

Zdroj: autorka práce

Prezentován je podíl respondentů, kteří se k výše položeným dotazům vyjádřili kladně.

Výskyt a národnostní rozdíly:

Z grafu je patrné, že v případě obou dotazů neexistují výraznější rozdíly v porovnání jednotlivých národností. Studenti většinou nemají problém najít v místě studia příležitosti praktikovat své koníčky (63% respondentů), pokud však jde o dostupnost specifické stravy a potravin, s jejich dostupností v Olomouci je spokojeno průměrně pouze 24,5% studentů. Požadavky na dostupnost halal nebo košer potravin se dále objevují i ve volných komentářích v rámci poslední otázky dotazníkového šetření.

5.4.6 Podněty pro konkrétní pomoc a zlepšení ze strany univerzity

Konkrétní připomínky studentů byly posuzovány kvalitativně.

Z 29 shromážděných připomínek studentů se 6 týkalo jazykové vybavenosti akademických pracovníků a stížností na poskytnuté studijní materiály. Je zarážející, že i po dvaceti letech fungování anglického programu se stále ještě objevují připomínky tohoto typu. Univerzita

by měla být schopná poskytnout zahraničním studentům podmínky ke studiu rovnocenné s těmi, jaké mají studenti v českých studijních programech. Pedagogové vyučující v anglických studijních programech jsou odměňováni lépe než ostatní akademičtí pracovníci a univerzita by tedy měla dbát nejen na jejich dostatečnou jazykovou vybavenost a komunikační schopnosti v anglickém jazyce, ale také na to, aby studentům poskytovali kvalitní studijní materiály. Komunikační bariéry mezi studentem a pedagogem totiž studentům ztěžují studijní podmínky, schopnost pochopit řádně učivo a získat dostatek informací od vyučujícího.

Další skupina podnětů ze strany studentů (4) se týkala jejich integrace se studenty českých studijních programů. Je logické, že pokud si cizinci najdou přátele mezi tuzemskými studenty, bude to mít kladný vliv na jejich porozumění českému prostředí. Nebudou se pohybovat pouze v izolované skupině svých zahraničních spolužáků, ale lépe pochopí mentalitu i zvyky země, ve které stráví velkou část svého života.

V neposlední řadě se návrhy studentů týkaly také různých forem podpory týkající se jejich studia. Byly zmiňovány formy doučování, tutoři podpůrné skupiny, vytvoření speciálních předmětů zaměřených na organizaci práce a správné studijní návyky a strategie. Dále se pak objevovaly žádosti na větší informovanost o aktuálním dění a sportovním a kulturním vyžití v místě studia a s tím související zlepšení podmínek co se týká volnočasového vyžití studentů.

Ojedinele se objevovaly také připomínky týkající se zajištění prostorů k modlitbám či speciálních jídel souvisejících s náboženským vyznáním. Vzhledem k tomu, že se univerzita již od prvního kontaktu s každým novým uchazečem o studium prezentuje jako sekulární škola, není v jejich možnostech a ani zájmu vycházet vstříc požadavkům na zřízení modliteben pro příslušníky jednotlivých náboženských skupin. Snahou školy je větší vzájemná integrace studentů, kteří mají k praktikování svých náboženských potřeb k dispozici společné prostory k tomu určené. Tyto prostory jsou studentům zajištěny jak v místě, kde probíhá výuka, tak i na vysokoškolských kolejích, kde je ubytována většina studentů.

5.5 Diskuze k validitě výsledků

Posuzujeme-li výsledky výzkumu, je nutné přihlédnout k poměrně malému počtu respondentů a jejich národnostní nevyváženosti. K určitému zkreslení mohlo dojít také u vzorku respondentů z Evropy, kdy část z nich, zejména těch z Velké Británie, pochází z asijských zemí. Dalším negativem bylo malé zastoupení vzorku respondentů z Blízkého východu. Vzhledem k tomu, že byl výzkum anonymní a on-line, nebylo snadné získat studenty ke spolupráci.

Výzkum byl prováděn pouze v omezeném časovém období a pouze jedenkrát, dá se tedy předpokládat, že výsledky byly ovlivněny momentální situací a psychickým a zdravotním stavem respondentů v okamžiku účasti ve výzkumu.

Cílem výzkumu bylo prokázat souvislosti mezi subjektivními charakteristikami zdraví a národnostní příslušností. K dosažení vyšší vypovídající hodnoty výzkumu by bylo potřeba studii zopakovat vícekrát, případně u většího počtu respondentů s větší národnostní diversifikací.

Nicméně se domnívám, že i tak z výsledků výzkumu vyplývají některé zajímavé skutečnosti, kterým by bylo vhodné se detailněji věnovat v dalších výzkumech.

Výzkum by se dal například rozšířit i na další fakulty, nebo by mohlo být zajímavé srovnání studentů na krátkodobých výměnných pobytech a studentů, kteří v České republice absolvují celé vysokoškolské studium.

5.6 Závěry šetření

V následující části budou shrnuty výsledky šetření.

Cílem práce bylo zjistit, jaký vliv mají klíčové proměnné, jako jsou v tomto případě míra adaptace, zdravotní stav, kvalita spánku, fyzická aktivita, sociální vztahy na osobní pohodu studenta a jestli mohou nějakým způsobem ovlivnit akademický výkon.

Výzkumný soubor zahrnoval 94 zahraničních studentů z devíti zemí. Všichni respondenti byli studenty Lékařské Fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a výzkumu se účastnili prostřednictvím on-line dotazníkového šetření.

Z osmi stanovených hypotéz se podařilo potvrdit pouze čtyři. Zbývající hypotézy se tak, jak byly formulovány, potvrdit nepodařilo. I přes neprokázání všech předpokládaných souvislostí však byly zjištěny zajímavé závěry. Pro osobní pohodu se významnými faktory ukázaly zejména kvalita spánku, zdraví, sociální opora, míra adaptace a akademický výkon.

Výzkumem bylo zjištěno, že studenti, kteří vykazují větší míru osobní pohody, zároveň uvádí i vyšší kvalitu spánku a lépe hodnotí své zdraví. Spánek je důležitý při regeneraci organismu. Pokud ho máme nedostatek, negativně to ovlivňuje schopnost naší aktivity, náladu a tím celkovou pohodu. Nejlépe hodnotili svou kvalitu spánku studenti z Evropy, nejhůře studenti z Blízkého východu.

Co se týče zdraví, dalo by se v tomto případě použít rčení „Ve zdravém těle zdravý duch“, protože i naše duševní rovnováha a celková pohoda je úzce spojena se zdravím. Nejlépe se, pokud jde o subjektivní posouzení zdraví, cítí studenti z Blízkého východu. Nejhůře pak studenti z Evropy.

Dále bylo potvrzeno, že celková pohoda souvisí se sociální podporou. S větší sociální podporou byla sledována i větší celková pohoda studentů. Opora, kterou získáváme od ostatních osob, existence kvalitních mezilidských vztahů, komunikace s rodinou a přáteli, to vše jsou

důležité protektivní faktory, které nám pomáhají lépe zvládat případné těžkosti, vyrovnávat se s náročnými situacemi a tak přispívají k celkové pohodě jedince.

Bylo rovněž zjištěno, že studenti, kteří se cítí více přizpůsobeni novému životu a podmínkám, vykazují i vyšší míru subjektivní pohody. Spokojenost člověka s prostředím, ve kterém se pohybuje, jeho pochopení tohoto prostředí a přijetí jeho specifik, je důležitým faktorem ovlivňujícím celkovou pohodu jedince.

Pro náš výzkum se jeví jako nejdůležitější zjištění, že čím lepších výsledků studenti dosahují, tím lépe se cítí, lépe hodnotí svou celkovou subjektivní pohodu a to bez ohledu na národnostní příslušnost. Jelikož studium je pro studenta, podobně jako pro dospělého člověka zaměstnání, jednou z nejdůležitějších součástí života, která zaujímá velkou část jeho veškerého času, je také významným prediktorem subjektivní pohody. To, do jaké míry se studenti při studiu cítí úspěšní, motivovaní a spokojeni, stejně jako studijní výsledky, kterých dosahují a které představují určitou formu odměny za jejich úsilí, významně ovlivňuje jejich celkovou spokojenost.

Pro osobní pohodu studentů se jako nevýznamnými, či neprokazatelnými ukázaly četnost fyzické aktivity, znalost oficiálního jazyka země, ve které studují, či jazyka, ve kterém studují, podobnost kulturního prostředí, ze kterého studenti pocházejí, či délka pobytu v zemi studia.

Co se týče četnosti fyzické aktivity, nejlépe se cítili studenti, kteří sice měli pravidelnou aktivitu, ale zároveň se jí nevěnovali častěji než v rozmezí několikrát týdně či měsíčně. S pohybovou aktivitou úzce souvisí pocity, které při ní prožíváme. Tyto pocity, můžou mít vliv na naši pohodu. Nicméně závislost četnosti pohybu a osobní pohody nebyla tímto výzkumem prokázána, což do jisté míry může dokládat i fakt, že studenti z Blízkého východu, kteří měli největší míru fyzické aktivity, zároveň vykazovali nejmenší pocit subjektivní pohody.

Ani znalost jazyka, jak už bylo výše zmíněno, se neukázala významným prediktorem. Šetření bylo neprůkazné zejména k nízké variabilitě zvolených odpovědí.

Vzhledem ke skutečnosti, že pohodu a spokojenost studentů neovlivňují ani kulturní příbuznost, ani doba strávená v zemi studia, dá se jednak předpokládat, že prostředí, ve kterém se studenti pohybují, je omezené spíše jen na kontakty se skupinou dalších zahraničních studentů. Studenti se často drží v izolovaných skupinách svých přátel pocházejících ze stejné země a málokdy vybočují z této komunity. Tudíž dochází k malé interakci s okolím a studenti nepřichází tolik do styku s odlišnými kulturními hodnotami. Jelikož se, pokud jde o délku studia a počet let v hostitelské zemi, nejlépe cítili studenti v rozmezí 3. až 5. ročníku studia, zdá se, že na pohodu studentů bude mít větší vliv nejspíše studijní cyklus. Subjektivní pohoda je nejnížší v prvním ročníku a pak také v šestém, kdy studenti absolvují státní zkoušky.

Z dalších výsledků výzkumu je zajímavá rovněž skutečnost, že naprostá většina studentů, 74,5%, se po ukončení studia plánuje vrátit do své vlasti. Tento fakt se týká rovněž Asiátů, u kterých by se mohlo zdát, že pro ně zaměstnání v České republice bude zajímavé z finančního hlediska. Překážkou může být složitá legislativa vztahující se k legalizaci pobytu cizinců na našem území. Ze zjištění vyplývá, že ekonomické přínosy zahraničních studentů pro stát se vztahují pouze k období studia a Česká republika nemá podmínky nastavené tak, aby využila potenciál, který zahraniční studenti absolvující u nás své studium nabízí. Vzdává se atraktivní, kvalifikované pracovní síly, znalé podmínek, která již má za sebou počáteční rozpaky z pobytu v nové zemi.

Celkově lze zhodnotit, že podmínky studia a prostředí univerzity, stejně jako města, studentům ne zcela vyhovuje. Objevuje se řada bariér, které respondentům brání plně se soustředit na své studium a tím pádem dosahovat co nejlepších výsledků. Ve spolupráci s městem a dalšími institucemi je potřeba dbát na to, aby bylo zajištěno odpovídající prostředí pro pobyt cizinců. Aby měli nejen zahraniční studenti možnost například domluvit se v bance, u lékaře, případně na policii. Univerzita se musí soustředit na to, aby studentům poskytla zejména kvalitní vzdělání prostřednictvím kvalifikovaných a jazykově vybavených pedagogů, ale také například zajistila lepší podmínky stravování v univerzitních jídelnách. Nabídka jídel by měla být diverzifikovaná a uzpůsobená rovněž zahraniční klientele. Stále existují rezervy nabízených služeb, které studentům znesnadňují

všeobecnou pohodu a tím pádem přispívají k jejich akademickému selhání a z toho plynoucím ekonomickým důsledkům.

5.7 Navrhovaná opatření

International student and Scholar Services (ISS), neboli komplexní péče o studenty a vědce je dnes součástí většiny anglosaských univerzit, ale i placených organizací. Čím komplexnější je péče o zahraniční studenty a vědce, tím je to lepší pro kvalitu ostatních složek univerzity.

V první řadě je potřeba zmínit důležitost oficiálních webových stránek instituce, které by měly zahraničním uchazečům a později studentům poskytnout dostatečné informace nejen o možnostech a průběhu studia samotného, ale měly by také obsahovat nejdůležitější univerzitní předpisy a dále právní normy vztahující se k pobytu na území České republiky. Měly by zde být uvedeny informace nejen o dalších službách univerzity (ubytovací, stravovací, knihovní a volnočasové služby), ale například také o cizinecké policii, lékařské péči a to vše včetně důležitých telefonních čísel.

Je potřeba dbát nejen na kvalitu pedagogů a jejich jazykovou vybavenost, ale také na to, aby disponovali potřebnými schopnostmi pro zvládnání a vedení mezinárodního kolektivu studentů.

Služby pro integraci studentů a studentskou podporu je potřeba budovat napříč všemi organizačními jednotkami instituce a ukotvit je jak po stránce procesní, tak metodické. Mělo by být zahrnuto celé spektrum služeb, jako jsou orientační programy (před příjezdem, po příjezdu, ale také před odjezdem po úspěšném absolvování studia), jazyková, psychologická i duchovní podpora, podpora v oblasti zdravotní péče, ale také například služby, které studentům poskytnou propojení na možné volnočasové aktivity v místě studia.

Instituce by měla studenta podporovat a provázet nejen v počátcích, ale celým studiem. V první řadě je nutné umožnit studentům adaptovat se na sociální a studijní změny, zajistit jim odpovídající prostředí a podmínky studia a později jim poskytnout i možnosti dalšího studia, případně také profesní orientaci, která jim usnadní přestup do praktického života.

Z konkrétních návrhů je možné zmínit například vytvoření specializovaných kurzů a předmětů zaměřených na motivaci ke studiu, hledání vlastního efektivního studijního stylu a time management, eventuálně zvládnání stresu.

Dalším východiskem může být snaha o větší integraci zahraničních studentů a jejich propojení se studenty domácími, ať už formou větší spolupráce se studentskými organizacemi nebo formou tzv. „buddy systémů“ – individuální propojení konkrétního domácího a zahraničního studenta. Takto zapojení domácí studenti mohou zajistit důležitou orientaci, ale také sociální oporu. Suplovat tak funkci jakýchsi studijních poradců.

Aby se předešlo nekvalitnímu akademickému sboru, je možné zřídit expertní skupiny složené z externích pozorovatelů, které budou mít možnost účastnit se výuky a poskytnout univerzitě nezávislou evaluaci a zpětnou vazbu.

Jako poslední návrh je možné zmínit vytvoření elektronického prostoru, kam by měli studenti, bez strachu z postihu, příležitost anonymně vkládat své připomínky.

6 Závěr

Ve své práci jsem se zabývala subjektivní pohodou vysokoškolských studentů a její souvislostí s národnostní příslušností.

Subjektivní pohoda jedince má více dimenzí a můžeme se jí věnovat z různých pohledů, ať už sociologického, psychologického, pedagogického, medicínského případně ekonomického. Je však také hlavně osobním hodnocením jedince a proto je ovlivněna momentální situací, jeho žebříčkem hodnot a další řadou aspektů.

V teoretické části diplomové práce jsem se pokusila shrnout teoretická východiska vztahující se k pojmu osobní/subjektivní pohoda a kultura. Dále jsem se snažila charakterizovat zahraničního studenta a souvislosti jeho případného akademického úspěchu či neúspěchu.

Cílem práce bylo zjištění vztahu osobní/subjektivní pohody k národnostní příslušnosti, ale také národnostní příslušnosti k dalším subjektivním charakteristikám zdraví, jako například ke kvalitě spánku, míře sociální opory, případně četnosti fyzické aktivity.

Ve výzkumné části jsem stanovila osm hypotéz, jejichž výsledky a plynoucí doporučení jsou podrobněji popsány v kapitolách 5.6 a 5.7.

Výzkum prokázal vztah mezi některými proměnnými, jako je kvalita spánku, zdraví, sociální opora, míra adaptace, akademický výkon a subjektivní pohoda. Zároveň potvrdil, že i když zkoumané národnostní skupiny dosahují v těchto proměnných rozdílných výsledků, přisuzují důležitost stejným faktorům ovlivňujícím jejich pocit pohody. Pro vyšší spolehlivost výzkumu by však bylo potřeba jej zopakovat s větší skupinou respondentů.

Závěry ukazují, že poskytnutí lepších podmínek ke studiu, může ovlivnit celkovou pohodu studenta a tím i jeho akademický výkon. Školné zahraničních studentů tvoří významnou složku rozpočtu velké části veřejných i soukromých vysokých škol v České republice. Přítomnost těchto studentů na jednotlivých institucích sebou nese i efekt ve formě dalších finančních prostředků plynoucích z Ministerstva školství. V neposlední řadě je také

potřeba zmínit, že zahraniční studenti zvyšují celkovou prestiž a hodnocení instituce v mezinárodním srovnání. Vzhledem ke všem těmto faktorům a výsledkům výzkumu by měly vysokoškolské instituce dbát na to, aby zahraničním studentům nastavily podmínky ke studiu tak, aby se studenti měli možnost cítit v pohodě a případná nepohoda negativně neovlivnila jejich studijní výsledky a tím nevedla k možnému ukončení studia. Ekonomické dopady takového studijního neúspěchu jsou zjevné jak pro studenta, který se může v souvislosti s výší nákladů spojených se studiem dostat do finančních nesnází, tak pro univerzitu, která tím přichází o možný zdroj příjmu nejen za konkrétního studenta, ale v případě negativní reklamy i další potenciální zájemce o studium. V neposlední řadě je potřeba zmínit i stát, který s neúspěchem zahraničního studenta ztrácí významného spotřebitele s neopomenutelnou kupní silou.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Tištěné zdroje

ARNOLD, John. *Psychologie práce: pro manažery a personalisty*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1518-3.

BLATNÝ, Marek et al. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.

BLATNÝ, M., J. DOSEDLOVÁ, V. KEBZA a I. ŠOLCOVÁ. *Psychosociální souvislosti osobní pohody*. Brno: Masarykova univerzita & Nakladatelství MSD, 2005. ISBN 80-866-3335-7.

DIENER, E., LUCAS, R. E., OISHI, S. (ed.). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In: SNYDER, C. R. a Shane J. LOPEZ. *Handbook of positive psychology*. New York: Oxford University Press, 2002, 63 - 73. ISBN 0-19-513533-4.

DIENER, E., SUH, E. M., LUCAS, R. E. a H. L. SMITH. Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*. 1999, 125(2), 276 – 302.

HOFSTEDE, G. a G. J. HOFSTEDE. *Kultury a organizace: software lidské mysli : Spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-86131-70-X.

HUBINKOVÁ, Zuzana et al. *Multikulturní poradenství na vysokých školách v České republice: sbírka případových studií*. V Praze: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1817-6.

HUBINKOVÁ, Zuzana et al. *Psychologie a sociologie ekonomického chování*. 3., aktualiz., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1593-3.

LAUNIKARI, M. a S. PUUKARI (eds.). *Multikulturní poradenství: teoretické základy a osvědčené postupy v Evropě*. Praha: Dům Zahraničních služeb MŠMT pro Centrum Euroguidance, 2009. ISBN 978-80-87335-07-9.

SCHIMMACK, U., P. RADHAKRISHNAN, S. OISHI, V. DZOKOTO a S. AHADI. Culture, Personality, and Subjective Well-Being: Integrating Process Models of Life Satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2002, 82(4), 582 - 593. ISSN 0022-3514.

7.2 Jiné zdroje

BARMEYER, Ch. I. Learning styles and their impact on cross-cultural training: An international comparison in France, Germany and Quebec. *International Journal of Intercultural Relations* [online]. 2004, 28(6), 577 - 594 [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/S0147176705000131/1-s2.0-S0147176705000131-main.pdf?_tid=0f1eed18-ed20-11e5-a91a-00000aacb362&acdnat=1458315945_8e3bc5040241b6934e44a14b18fc9f44

BELLINI, M. The Four stages of culture shock. In: *SquareMouth* [online]. Chris Harvey, 2005. © 2000 – 2004 [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <https://www.squaremouth.com/travel-advice/the-four-stages-of-culture-shock/>

Constitution of the World Health Organisation. *World Health Organisation*. [online]. [2006] [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: http://www.who.int/governance/eb/who_constitution_en.pdf

Education at a Glance 2013 [online]. Paris: OECD Publishing, 2013 [cit. 2015-09-17]. ISBN 978-926-4201-057. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/9613031e.pdf?expires=1458232478&id=id&accname=guest&checksum=E9193CD50AE888D6DF8311995321E2D8>

HOPPE, M. *Culture and Leader Effectiveness: The GLOBE Study*. [online] Release Date: September 18, 2007 [cit. 18.11.2015]. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/ebooks/13083>

CHIRKOV, V. I., S. SAFDAR, J. DE GUZMAN a K. PLAYFORD. Further examining the role motivation to study abroad plays in the adaptation of international students in Canada. *International Journal of Intercultural Relations* [online]. 2008, 32(5), 427 - 440 [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/S0147176707000983/1-s2.0-S0147176707000983-main.pdf?_tid=abed51f6-ed1c-11e5-adfc-00000aab0f6b&acdnat=1458314490_6a5e50e93454214b057a835270b5a9ae

CHIRKOV, V. I., M. VANSTEENKISTE, R. TAO a M. LYNCH. The role of self-determined motivation and goals for study abroad in the adaptation of international students. *International Journal of Intercultural Relations* [online]. 2007, 31(2), 199 - 222 [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/S0147176706000241/1-s2.0-S0147176706000241-main.pdf?_tid=ef481628-ed1e-11e5-8b02-00000aacb361&acdnat=1458315462_f9896b22736e05373c47e763acf2df88

KASHIMA, E. S. a E. LOH. International students' acculturation: Effects of international, conational, and local ties and need for closure. *International Journal of Intercultural Relations* [online]. 2006, 30(4), 471 - 485 [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com/S0147176705002038/1-s2.0-S0147176705002038-main.pdf?_tid=016bc516-ed24-11e5-9e04-00000aacb35f&acdnat=1458317640_c8eb32d578aa183681a69a0262b57149

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Statistická ročenka Školství – výkonové ukazatele 2014/2015: F2. 21 ciz VŠ – studenti (pouze cizinci) podle formy a typu studijního programu – podle vysoké školy/fakulty. In Statistické ročenky školství, výkonové ukazatele [online]. © 2016 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Statistická ročenka Školství – výkonové ukazatele 2014/2015: F2. 23 ciz VŠ – studenti ve všech formách a typech studia podle zřizovatele – podle státního občanství. In Statistické ročenky školství, výkonové ukazatele [online]. © 2016 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Statistická ročenka Školství – výkonové ukazatele 2014/2015: F2. 24 ciz VŠ – studenti (cizinci) veřejných a soukromých VŠ v typu studijního programu – podle zřizovatele a roku narození. In Statistické ročenky školství, výkonové

ukazatele [online]. © 2016 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie. [cit. 2016-03-17]. Dostupné

z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>.

OBBERG, Kalervo. Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Enviroments. *Curare* [online]. 2006, 29(2/3), 142 - 146 [cit. 2016-01-17]. Dostupné z:

http://www.transkulturellepsychiatrie.de/pdf/cu29,2+3_2006_S%20142-146%20Repr%20Oberg%20%25.pdf

Projekce obyvatelstva ČR do roku 2050. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2015-12-07].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20538390/4025rra.pdf/>

RIENTIES, B. a D. TEMPELAAR. The role of cultural dimensions of international and Dutch students on academic and social integration and academic performance in the

Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations* [online]. 2013, 37(2), 188 -

201 [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: [http://ac.els-cdn.com/S0147176712001368/1-s2.0-S0147176712001368-main.pdf?_tid=3c9310c0-ed21-11e5-a71f-](http://ac.els-cdn.com/S0147176712001368/1-s2.0-S0147176712001368-main.pdf?_tid=3c9310c0-ed21-11e5-a71f-00000aacb361&acdnat=1458316451_846ac108811ffd316149b32fbf866a9d)

[00000aacb361&acdnat=1458316451_846ac108811ffd316149b32fbf866a9d](http://ac.els-cdn.com/S0147176712001368-main.pdf?_tid=3c9310c0-ed21-11e5-a71f-00000aacb361&acdnat=1458316451_846ac108811ffd316149b32fbf866a9d)

Studenti a absolventi vysokých škol v ČR celkem. *Český statistický úřad*. [online]. [2014]

[cit. 2015-10-22]. Dostupné z: [http://csugeo.i-](http://csugeo.i-server.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem/$File/1_vs)

[server.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem/\\$File/1_vs_studenti_celkem.pdf](http://csugeo.i-server.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem/$File/1_vs_studenti_celkem.pdf)

Výroční zpráva Lékařské fakulty Univerzity Palackého za rok 2014 [online]. Olomouc:

Univerzita Palackého v Olomouci, 2015 [cit. 2015-09-18]. ISBN 978-80-244-4504-5.

Dostupné z: [http://www.lf.upol.cz/fileadmin/user_upload/LF-](http://www.lf.upol.cz/fileadmin/user_upload/LF-dokumenty/VZ_LF_UP_2014.pdf)

[dokumenty/VZ_LF_UP_2014.pdf](http://www.lf.upol.cz/fileadmin/user_upload/LF-dokumenty/VZ_LF_UP_2014.pdf)

Výroční zpráva Lékařské fakulty Univerzity Palackého za rok 2012 [online]. Olomouc:

Univerzita Palackého v Olomouci, 2013 [cit. 2015-09-18]. ISBN 978-80-244-4151-1.

Dostupné z: http://www.lf.upol.cz/fileadmin/user_upload/LF-dokumenty/VZ_LF_2012.pdf

Zákon č. 186/2013 Sb., [o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů \(zákon o státním občanství České republiky\)](#) . In: *Sbírka zákonů*. 11. 6. 2013. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=80137&nr=186~2F2013&rpp=15#local-content>

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 22. 4. 1998. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=46613&rpp=15#local-content>

Zpráva o průběhu přijímacího řízení 2015/2016. *Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci*. [online]. [2015] [cit. 2015-11-18]. Dostupné z: <http://www.lf.upol.cz/menu/uredni-deska/prijimaci-rizeni/#c19299>

8 Ediční poznámka

Citace z pramenů, které byly dostupné v anglickém jazyce, jsou v diplomové práci vloženy v jazyce českém. Citace jsem překládala osobně.

9 Přílohy

Příloha 1: Dotazník Subjective Well-Being among University Students and its Consequences

Subjective Well-Being among University Students and its Consequences

Dear students at Palacký University:

University education is known to cause substantial stress in university students resulting from high workload and high performance expectation. This survey is aimed at clarifying the psychological and physical health status of international students studying at Palacký University as well as determining their overall satisfaction and specifying the educational environment they are in. Please complete the survey to give me your opinion.

The survey consists of 5 pages and will take approximately ten minutes to complete.

This survey is completely anonymous. The results will be summarized and form the basis of a case study that will represent the practical part of my final thesis at the Czech University of Life Sciences Prague.

By completing and submitting this survey as a participant, you are providing your informed consent. If you have any questions, please feel free to contact me at katerina.sladka@upol.cz.

Thank you for completing this survey!

Kateřina Sladká

Palacký University Olomouc

General Information

Please fill in the appropriate data or answer the question by selecting the answer as indicated. If you are unsure about how to answer a question, please give the best answer you can.

Age

Gender

- Male Female

Nationality

Year of study

- 1st year 2nd year 3rd year 4th year 5th year 6th year

How long have you been in the Czech Republic? It is my ...

- 1st year 2nd year 3rd year 4th year 5th year 6th year 7th year 8th year

Marital status

- Married Engaged Unmarried partner Single Divorced

Living status

- Halls of residence Living alone Shared room/apt Other

I am satisfied with my accommodation

- Yes No

How well do you understand Czech?

- Native level Quite well Not well Poor

How well do you understand English?

- Native level Quite well Not well Poor

Do you feel adapted to life in the Czech Republic?

- Not at all A little bit Quite a lot

Do you like living in Olomouc?

- Not at all I got used to it Quite a lot

Do you feel that the Czech society is friendly to foreigners?

- Not at all Somewhat Very friendly

Do you think you received enough relevant information e.g. about the Czech Republic and the organisation of your studies before you enrolled into them?

	Economic and political situation in the Czech Republic	Czech customs	University	Study organisation
Yes	☐	☐	☐	☐
No	☐	☐	☐	☐

After I finish my studies, I would like to:

- Come back to my home country Stay in Europe Stay in the Czech Republic None of these options

Health Related Quality of Life

Please answer every question by selecting the answer as indicated. If you are unsure about how to answer a question, please give the best answer you can. For each of the following questions kindly tick the box that best describes your answer.

Do you feel satisfied with your life at present?

- Not at all A little bit (several days) Sometime (more than half the days) Quite a lot (nearly every day)

How would you rate your overall health?

- Excellent Very good Good Fair Poor

Do you often feel down, depressed or hopeless?

- Never Occasionally
(several days) Sometimes
(more than half the days) Often
(nearly every day)

Do you have any difficulty sleeping?

- None Some
(several days) A lot of
(more than half the days)

Do you feel tired or having little energy?

- Never Occasionally
(several days) Sometimes
(more than half the days) Often
(nearly every day)

Social Support

Read each statement carefully. Indicate how you feel about each statement. Tick the option that best applies to you.

Question	Not true	Partly true	True
There is a special person who is always around when I need it	☐	☐	☐
There is a special person with whom I can share my joys and sorrows	☐	☐	☐
My family and friends always try to help me	☐	☐	☐
I am in regular contact with my family and friends	☐	☐	☐
I have enough contact with my family and friends	☐	☐	☐

Lifestyle

Please answer each question by selecting the answer as indicated. If you are unsure about how to answer a question, please give the best answer you can. For each of the following questions kindly tick the box that best describes your answer.

Do you do any physical exercise that would last at least 20 minutes?

- Never Once a month Once a week or Three times a Every day

or less less week or less

Do you eat regularly throughout the day?

-
- Never Once a month Once a week or Three times a Every day
or less or less less week or less

Do you lack any food that you are used to and require in Olomouc?

-
- Yes No

Do you have time for your interests and hobbies outside your studies?

-
- Yes No

Were you able to find opportunities for your interests and hobbies in Olomouc?

-
- Yes No

Study Environment

These are questions focused at your experience as an international student at Palacký University. I am interested in how YOU perceive your studies and study environment. Please tick the box that best describes your answer.

Question	Strongly agree	Agree	Un-certain	Disagree	Strongly disagree
Learning strategies that worked for me before continue to work for me now	☐	☐	☐	☐	☐
I feel satisfied with my academic achievements	☐	☐	☐	☐	☐
I am a successful student	☐	☐	☐	☐	☐
The teachers are knowledgeable and have good language and communication skills	☐	☐	☐	☐	☐
The teachers are well prepared for their lectures	☐	☐	☐	☐	☐

Please try to estimate your average grade in the last year of your studies:

This question does not apply to first year students.

-
- A B C D E

The last question should help me to find out how your educational environment could be improved. The aim is to

identify your changing needs. Please include any suggestions you have.

Is there any particular kind of help you miss or you would think that university should provide? How could we help you to improve your study environment and overcome difficulties?

Thank you for taking the time to fill out our survey. Your input is greatly appreciated.

Příloha 2: Volné odpovědi na poslední otázku dotazníkového šetření

„Je nějaká konkrétní pomoc, kterou postrádáte, nebo si myslíte, že by měla univerzita nabídnout? Jak bychom Vám mohli pomoci zlepšit studijní prostředí a usnadnit překonání obtíží?“

1. Perhaps introduce some workshops to go over topics we don't fully understand
2. create a course (obligatory for 1st years and optional for upper years) about learning tools and tactics, time management and tactics to avoid procrastination.
3. offer part time Jobs to the English program students
4. More hobby opportunities could be provided to the students of the english program
5. Maybe some halal and more veggie food
6. A counsellor or counselling
7. extracurricular activities for foreign students
8. In some subjects the exam questions are too overwhelming given the time for proper lesson is short (a few weeks). Most of the questions are not covered in lessons and is insufficiently taught. I would say usually less than 50% of the questions are included in proper lectures and practical. And sometimes due to copyright issue study materials are not provided and some teachers will not accept the information we give from the books if it disagrees with them. I think the faculty should review their questions list and inform properly how the questions will be directed and how we should answer. This is because most of the questions are too subjective and often repetitive. There is no specific guide in which condition we are considered failed or passed. Sometimes depends on the mood of the examiner as well, which means luck for students. I hope examiner can be more just in examining and do review the questions list to prevent unnecessary stress on student.
9. Czech buddies in first year
10. I think the university should provide us with teachers who have great communication in English as poor level of communication results in poor understanding in the things we learnt. Thank you.
11. All I need from university, just to make sure all the lectures presentation are in English. Since my 1st year, some lecturers tend to mix the lecture presentation in Czech. And there's no point giving the presentation's slide to student, majority of us don't understand it all. They should never write the presentaion's slide in Czech, it is

- like we (International programme student) give a talk to them in English, using complex grammar, will they understand? No. So, it's the same for us.
12. Some learning materials are in Czech. It would be hard for us to find suitable learning material compared to local students.
 13. help in understanding & using Czech language
 14. For me it has always been good from the beginning. The lecturers are very passionate in their teaching, maybe a little language barrier somewhere but it doesn't really affect my studies here. So I am very satisfied with what has been provided to me.
 15. Halal food and place to pray
 16. I would like to have a place to pray, for us Muslims we must pray on time, some times we forced to delay our pray because we have no place to do so.
 17. The clinical part can be more scheduled, not just let students wandering around in the hospital. Urology department did a great job!
 18. The quality of teachers are inconsistent. Some teachers are really good, but more often, the teachers are not so good. Also, the Czech students get more study materials than the international students do. I think it'd be nice if the school can translate those materials to English.
 19. I think more practice in the hospital which allow us to do some hand work will be more beneficial than just watching what the doctors do.
 20. Within academic, social and living environment they should make it very clear that all forms of racism is completely intolerated. Also a type of integration programme between native and foreign students could be beneficial.
 21. better integration of Czech and English students in first year
 22. teachers who actually speak good English are needed.
 23. weekly support groups, tutors, language support, reviews, case reports, audits. NOT JUST STUDY AND GO HOME.
 24. Sports Facilities!!!!!!
 25. English-Czech students buddy system
 26. Can you please provide halal food.
 27. I think students living in Neredin hall of residence should be reminded about basic courtesy. It is difficult having to confront difficult housemates/hall mates. Noise is a huge problem. It would help if there is a stricter enforcement on hostel rules - no noise past 10pm, respect others, no smoking indoors, no partying in rooms etc.
 28. Constant notices of events, notices, changes etc in English.

29. Tell us about events happening in Olomouc, so that we may pursue interests/hobbies better.